

UN EPISTOLAR INEDIT: ION MUȘLEA – OVIDIU BÂRLEA*

Cosmina TIMOCE-MOCANU**

Keywords: Ion Mușlea, Ovidiu Bârlea, correspondence, folklore history.

Cuvinte-cheie: Ion Mușlea, Ovidiu Bârlea, corespondență, istoria folcloristicii.

În ultimii ani, premergători celebrării centenarului nașterii lui Ovidiu Bârlea, portretul său intelectual s-a conturat cu tot mai multă claritate, în primul rând prin eforturile unor cercetători care și-au propus reeditarea unora dintre lucrările sale de mari dimensiuni¹ și a articolelor apărute în periodice², prin publicarea unei părți importante a corespondenței personale³ și, în sfârșit, prin formularea unor reflecții

---

* Această lucrare a fost realizată în cadrul Proiectului IAFAR II. 2. „Ion Mușlea. Schimburi epistolare cu folcloriștii și documentele construcției instituționale a Arhivei de Folclor a Academiei Române”, aprobat de Academia Română pentru anul 2017.

** Institutul „Arhiva de Folclor a Academiei Române”, Cluj-Napoca – România.

¹ Ovidiu Bârlea, *Metoda de cercetare a folclorului*. Editori: Avram Cristea și Jan Nicolae, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2008, 340 p.; Idem, *Istoria folcloristicii românești*. Ediție îngrijită și bibliografie de Carmen Ionela Banța. Cuvânt înainte de acad. Sabina Ispas, Craiova, Editura Aius, 2010, 598 p.; Idem, *Mică enciclopedie a poveștilor românești*. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Ioana Repciuc, Craiova, Editura Aius, 2014, 492 p.

² Idem, *De la Ion Budai-Deleanu la Lucian Blaga*. Ediție îngrijită și introducere de Jordan Datcu, București, RCR Editorial, 2014, 211 p.; Idem, *Studii de etnologie*. Ediție îngrijită și introducere de Jordan Datcu, vol. I-III, București, RCR Editorial, 2016, 462 + 444 + 430 p.

³ *George Meniuc. Pagini de corespondență*. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Elena Țau, Chișinău, 2010, p. 434-482; Carmen Ionela Banța, *Ovidiu Bârlea. Ediție critică din fondurile documentare inedite*, București, Editura Muzeului Național al Literaturii Române, 2013, 208 p.; *Ovidiu Bârlea în corespondență*. Ediție îngrijită de Carmen Ionela Banța, București, Editura Etnologică, 2016, 300 p.; Petru Caraman, *Corespondență*. Ediție îngrijită de Ion H. Ciubotaru și Remus Zăstroiu. Introducere și notă asupra ediției de Ion H. Ciubotaru, vol. II. *Scrisori primite*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2016, p. 33-55; *Corespondență Ovidiu Bârlea-Doina Blaga*. Ediție îngrijită și adnotată de Andreea Buzaș. Prefață de Ilie Moise, Alba Iulia, Editura Centrului de Cultură „Augustin Bena”, 2017, 236 p.

asupra vieții și operei acestuia⁴. Îndeobște, cercetătorii implicați în acest demers au analizat dinspre prezent contribuțiile folcloristului, recunoscându-i meritele cu totul deosebite în devenirea disciplinei.

Nu poate fi ignorat, însă, faptul că, înainte ca Ovidiu Bârlea să-și elaboreze marile lucrări care l-au consacrat, primul care a recunoscut calitățile sale profesionale și a scris la modul superlativ despre ele a fost Ion Mușlea: „Bârlea e cel mai pregătit cercetător de literatură populară, atât în munca de teren, cât și în cercetările de bibliotecă. Pasiunea și puterea lui de muncă sunt uimitoare. Cultura frumoasă și o inteligență ascuțită și pătrunzătoare îl fac să descopere substraturile vieții și manifestărilor populare”⁵. Resorturile unei asemenea caracterizări a lui Ovidiu Bârlea, așternută pe hârtie în anul 1965, ni se dezvăluie pe deplin abia la o lectură atentă a scrisorilor care au circulat între cei doi folcloriști.

Așa cum îl propunem acum tiparului, împreună cu câteva comentarii introductive, schimbul epistolar dintre Ion Mușlea și Ovidiu Bârlea cuprinde 47 de scrisori, organizate după autori, iar în interiorul acestei categorii respectând ordinea cronologică a expediției. Intervalul temporal acoperit de corespondență este de 12 ani, prima scrisoare păstrată fiindu-i adresată lui Bârlea la 21 august 1954, iar ultima fiindu-i destinată lui Mușlea la 26 mai 1966, cu numai două luni înainte ca folcloristul clujean să părăsească această lume. Mai exact, reproducem 29 de documente epistolare expediate de către Ion Mușlea mai tânărului său coleg, pe care le-am transcris după originalele păstrate în Arhiva Facultății de Teologie Greco-Catolică din Blaj, cinci dintre acestea fiind cărți poștale – numerele 2, 3, 13, 18 și 24 –, iar restul, scrisori propriu-zise.

⁴ A se vedea, spre exemplu, Ion Taloș, *Întepăturile ariciului*. Un secol de la nașterea lui Ovidiu Bârlea, în „România literară”, nr. 30-31/2017 (accesibil on-line pe http://www.romlit.ro/nepturile_ariciului_-_un_secol_de_la_naterea_lui_ovidiu_brlea); Iordan Datcu, *Ovidiu Bârlea, folclorist și prozator*, București, RCR Editorial, 2013, 230 p., dar și articolele grupate sub titlul *Ovidiu Bârlea – 90 de ani de la naștere*, în „Discobolul”, Alba Iulia, an. XI, nr. 121-123, 2008 (în acest studiu introductiv, toate referințele la revista „Discobolul” privesc exclusiv acest număr; drept urmare, la următoarele note nu vor mai fi citate numărul și anul, ci doar pagina/ele), p. 145-266, respectiv *Centenar Ovidiu Bârlea*, în „Discobolul”, an. XX, nr. 235-237, 2017, p. 159-254.

⁵ Ion Mușlea, „Din activitatea mea de folclorist. Contribuții la cunoașterea mișcării folclorice românești între anii 1925-1965”, în vol. *Arhiva de Folclor a Academiei Române*. Studii, memorii ale întemeierii, rapoarte de activitate, chestionare 1930-1948. Ediție critică, note, cronologie, comentarii și bibliografie de Ion Cuceu și Maria Cuceu. Prefață de Ion Cuceu, Cluj-Napoca, Editura Fundației pentru Studii Europene, 2005, p. 201.

Apoi, schimbând sensul relației epistolare, am transcris, după originalele păstrate în Fondul de corespondență al Institutului „Arhiva de Folclor a Academiei Române”, 18 scrisori destinate de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea.

Extensiunea reală a acestei corespondențe a fost, cu certitudine, alta. În textul intitulat *Din activitatea mea de folclorist*, Ion Mușlea plasează debutul relației epistolare cu Ovidiu Bârlea în anii pregătirii volumului *Studii și cercetări de istorie literară*, de către Ion Breazu (1957), unde tânărul cercetător de la Institutul de Folclor din București propusese un studiu despre *Influența folclorică în Țiganiada*: „Începând cam de atunci, am avut o corespondență susținută referitoare la preocupările noastre de specialitate”⁶.

De fapt, așa cum l-am putut reconstitui în prezent, corpusul se caracterizează prin două „concentrări” epistolare. Acoperind o durată de șase ani (1954-1960) și construindu-se, din punct de vedere tematic, în principal în jurul încercării lui Bârlea de a colabora la volumul anterior menționat, prima „concentrare” grupează un număr de 26 de scrisori, dintre care 22 îl au drept autor pe Ion Mușlea. Că acelea pe care Ovidiu Bârlea i le-a adresat până în 27 iunie 1959⁷ s-au rătăcit după ce au fost citite de către destinatar, ne-o dovedesc atât logica subsecventă dialogului epistolar, cât și unele pasaje ale scrisorilor folcloristului clujean din 21 august 1954⁸, 13 octombrie 1954⁹, 24 aprilie 1956¹⁰, 28 octombrie 1956¹¹, 28 mai 1958¹² etc. În plus, în cazul scrisorii expediate de Bârlea la 12 ianuarie 1960, Mușlea a notat discret, pe pagina acesteia, că formulase un răspuns la 15 aprilie 1960, încât avem convingerea că și epistolele sale trebuie să fi fost mai numeroase.

Între 19 iunie 1960 și 25 octombrie 1964, documentele epistolare lipsesc, fapt care poate fi explicat prin pierderea lor sau printr-o întrerupere temporară a dialogului dintre Ion Mușlea și Ovidiu Bârlea. Mai probabilă este această ultimă ipoteză, cu atât mai mult cu cât profesorul Ion Taloș amintește de existența unei sincope în relația dintre cei doi folcloriști, fără a

---

⁶ *Ibidem*.

⁷ Prima scrisoare adresată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, care s-a păstrat, e dataată 27 iunie 1959.

⁸ Scrisoare expediată la această dată de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea: „Scrisoarea aceasta nu e un răspuns la «epistola» d-tale – care mi-a făcut multă plăcere – de astă iarnă...”

⁹ *Idem*: „La amabila d-tale postală...”

¹⁰ *Idem*: „Mi-ai luat-o deci, înainte, și-ți mulțumesc pentru valul de știri ce-mi trimiți”.

¹¹ *Idem*: „Îți mulțumesc pentru lunga d-tale scrisoare, care mi-a făcut multă plăcere”.

¹² *Idem*: „Să-ți răspund sumar la atât de răutăcioasa d-tale misivă din 9 mai”.

o data cu exactitate: „Raporturile lui [Bârlea, n.m.] cu Mușlea au cunoscut o evoluție asemănătoare: după o perioadă în care acestea erau excelente, a urmat una de oarecare răceală și, după cum mi-a mărturisit, Mușlea considera că acest lucru s-a întâmplat deoarece, o dată, aflându-se la București, și-a dat întâlnire cu Bârlea, dar nu s-a putut duce la întâlnire, întrucât, la ora fixată, ploaia cu găleata. Se vede însă că Bârlea s-a dus și nu i-a iertat lui Mușlea gestul său”¹³. Or, scrisoarea folcloristului clujean din 19 iunie 1960 relatează tocmai această situație: „Grozava ploaie de joi după-masa mi-a (sau «ne-a» stricat) socotelile! Aș fi disperat să aflu că te-ai dus la «Aviatori» și m-ai așteptat în ploaie. Dar nu pot crede că nu ți-ai dat seama ce imprudență ar fi fost pentru sănătatea amândurora”.

Ovidiu Bârlea a reînnotat dialogul epistolar, cu multă naturalețe și bucurie sinceră, în 25 octombrie 1964, cu prilejul publicării de către Mușlea a studiului *Timotei Cipariu și literatura populară*¹⁴: „Poate vă mirați că vă scriu așa, pe neașteptate, dar motivul e lesne de ghicit: am cumpărat, din librărie, «Studii de istorie literară și folclor» (de fapt, «de folclor» + ceva și ist[orie] literară!), pentru suma de 11,50 lei (face! Ba și mai mult!)”. Din acest moment, până la moartea lui Mușlea, corespondența se intensifică, frecvența ridicată a acesteia în ultimii doi ani indicând transformarea colaborării profesionale dintre folcloriști într-o prietenie adâncă, dar constituind, deopotrivă, un semn al rării ocaziilor întrevederilor directe.

Totodată, variațiile de intensitate ale corespondenței sunt determinate și de ritmul redactării răspunsurilor la scrisorile primite. În general, Ion Mușlea amână formularea replicii epistolare, aceasta datorându-se fie speranței continuării dialogului la o apropiată întâlnire care nu mai ajunge să se materializeze, fie implicării în activități academice cronofage, fie – cel mai adesea – sănătății tot mai precare, în legătură cu care, spre sfârșitul vieții, nota următoarele: „Boala mea [...] cu complicațiile ei a devenit nu numai fiziologică, ci și volițională – amân mereu [...] am început să mă îndepărtez de scrisori (asta ține tot de boală!)”¹⁵. Fără a fi singular, exemplul din 19 februarie 1966 cumulează toate aceste cauze: „Eu nu sunt ocupat ca d-ta și, totuși, răspunsul a cam întârziat. Motivele: m-am simțit foarte prost în ultimele săptămâni și – pentru starea sănătății

¹³ Ion Taloș, *O operă impresionantă*, în „Discobolul”, p. 183-184.

¹⁴ Ion Mușlea, „Timotei Cipariu și literatura populară”, în vol. *Studii de istorie literară și folclor*, București, Editura Academiei Române, 1964, p. 163-199.

¹⁵ Scrisoare expedită de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 12 decembrie 1965.

mele – am avut relativ mult de lucru, fiind și destul de hărțuit. Dacă nu mi-ai fi scris că «poate» până la venirea d-tale îți voi răspunde, mai că n-aș fi făcut-o...”

Acceptându-le ca pe o constantă a stilului epistolar al folcloristului clujean, Ovidiu Bârlea nu scăpa nici o ocazie de a face haz pe seama acestor întârzieri, găsim-le explicația într-o „rutină epistolară” formată, odinioară, de o anumită „dumneaei”, care „a fost peste măsură de pretențioasă în a-i traduce sentimentele în scris”¹⁶, ba chiar invocând aceste întârzieri, atunci când ele nu se produceau, ca în incipitul scrisorii expediate de la Olănești, la 24 septembrie 1959: „M-ați luat cam repede cu răspunsul și mă tem să nu întârzii! Se vede că... întineriți! (fără glumă!)”. Cu toate că, în majoritatea situațiilor, Bârlea manifestă promptitudine în scrierea răspunsului către Mușlea, „știut fiind – se justifică el – că e recomandabil să te pui bine cu șefii [...] măcar prin posibilități epistolare modeste”¹⁷, corpusul documentează câteva situații de întârziere, autocaracterizată drept „mult prea anemică în raport cu a... altora”¹⁸, datorate în special dificultăților de readaptare „la miticie”¹⁹ și la activitățile care-i reveneau aici, după o ședere mai lungă în ținuturile natale, situații cărora autorul le imaginează și o posibilă receptare din partea destinatarului clujean: „Am întârziat atât de mult cu epistolia ce v-o promisesem, încât poate v-ați pierdut răbdarea – și poate m-ați suduit «d’e Dumn’ezău» sau măcar «d’e dumn’ecat»!!! (!)”²⁰

În pofida multiplelor dilatări conjuncturale ale pauzelor instalate între două episoade epistolare, corespondenții nu pierd niciodată ocazia să redacteze, în pripă, misive mai mult sau mai puțin ample, atunci când se ivește posibilitatea de a atribui rolul de mesager vreunui cunoscut, așa cum reiese cu limpezime din mărturisirea pe care Mușlea o face la 28 mai 1958: „Oricât de ocupat, grăbit, fiert de căldură aș fi, nu pot lăsa să plece Butură fără să-ți scriu câteva vorbe”. Scrisorile circulă între București și Cluj nu

¹⁶ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 22 februarie 1965.

¹⁷ Idem, 24 aprilie 1965.

¹⁸ Idem, 9 mai 1960.

¹⁹ Idem, 21 septembrie 1965: „Am tot zăbovit cu scrisoarea promisă, credeam că o să mă readaptez la miticie, dar merge greu și parcă din ce în ce mai greu mă integrez în mediul ăsta citadin. Se vede că rădăcinile de mocan îs prea tari: n-am ce le face!” Idem, 8 februarie 1966: „Că mi-a venit greu la întoarcere, până m-am aclimatizat – nu știu de ce merge mai greu ca înainte, ar trebui să fie pe dos, se vede că-s eu prea mocan, incompatibil cu miticizarea! – apoi am avut multe treburi pe cap, care mi-au luat multă vreme «privată»”.

²⁰ Idem, 25 martie 1966.

doar prin intermediul Poștei Române, ci și „pe căile mocanilor”²¹, adică prin bunăvoința unor persoane de încredere: „Butură cel lung și slab ca o scoabă” (mai 1958 și aprilie 1965), George Sbârcea (aprilie 1957), Dumitru Pop (aprilie și iunie 1959), un verișor al lui Ion Mușlea (la 24 aprilie 1956) sau „un cetățean” a cărui identitate nu este menționată (ianuarie 1957).

După cum reiese cu limpezime din scrierile lor memorialistice, prima întâlnire dintre Ion Mușlea și Ovidiu Bârlea a fost una mediată de texte, de un alt gen decât epistolele, aceștia cunoscându-se propriu-zis în iarna anului 1949, pe când tânărul folclorist de la institutul bucureștean venise la Arhiva de la Cluj, pentru o vizită de documentare: „Îl cunoșteam dintr-o lucrare asupra baladei populare, publicată în «Fundațiile Regale», din 1941. [...] I-am pus la dispoziție materialele Arhivei și cred că a fost mulțumit de felul în care l-am primit. Relațiile mele cu el au devenit tot mai strânse”²².

Un pasaj construit în oglindă, în volumul *Efigii* al lui Bârlea, adaugă noi detalii momentului primei întrevederi: „Îl cunoșteam mai demult din «Anuarul Arhivei de Folclor», dar l-am întâlnit abia în decembrie 1949, în căutarea unor variante despre haiducul Radu Anghel. L-am găsit cu Arhiva de folclor oploșită în cabinetul lui Ion Breazu, pe atunci conferențiar la catedra de istoria literaturii române. M-a surprins promptitudinea cu care mi-a pus materialele la dispoziție și abia mai târziu mi-am dat seama de unde venea aceasta: din fișierul arhivei, organizat în chipul cel mai metodic. Am rămas impresionat și de faptul că textele baladelor despre haiduc erau dactilografiate. [...] Omul a fost de o civilitate rară și, pe deasupra, jovial și foarte deschis. De atunci am rămas apropiați”²³.

Informațiile despre întâlnirile nemijlocite de scrisori, petrecute sau programate/dorite a se petrece, abundă în ansamblul corespondenței. În fapt, primele epistole semnate de Ion Mușlea sunt concepute, în principal, pentru a-i anunța colegului său programul din „obicinuita vizită anuală în capitală”²⁴ sau pentru a-i mulțumi de amabilitatea cu care își tratase oaspetele din provincie, prezent la București pentru rezolvarea unor sarcini de serviciu sau a unor probleme medicale. Frecvente în cuprinsul scrisorilor, referințele sumare la aceste situații reușesc să recompună pentru cititor atmosfera luminoasă și destinsă a acestor întâlniri, unde dezbaterea

²¹ Idem, 20 aprilie 1965.

²² Ion Mușlea, „Din activitatea mea de folclorist...”, p. 201.

²³ Ovidiu Bârlea, *Efigii*, București, Editura Cartea Românească, 1987, p. 179-180.

²⁴ Scrisoare expedită de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 21 august 1954.

savantă a unor chestiuni de strictă specialitate era alternată de glume și conversații savuroase, în care ironia fină și dispoziția pentru ludic a celor doi folcloriști erau exploatare din plin: „De mult țineam să-ți scriu măcar câteva vorbe și să-ți mulțumesc pentru felul în care m-ai răsfățat la București. Într-adevăr, cele două seri petrecute – c'est le mot – împreună, mi-au făcut mare plăcere: așa zice enormă, dacă n-ar fi cuiul că te-am băgat la o cheltuială inadmisibilă”²⁵.

Peste decenii, propunându-și să creioneze anatomia spirituală a lui Mușlea și argumentând opinia că trăsătura dominantă a acestuia a fost cea „de organizator, de gospodar meticulos și conștiincios în cele mari, ca și în cele mici”²⁶, Ovidiu Bârlea va evoca tocmai felul în care decurgeau întâlnirile din timpul descinderilor în capitală ale folcloristului clujean: „După schimbul de cuvinte de rigoare, își scotea un carnețel, își schimba ochelarii și începea interogatoriul, inaugurat cu formula, devenită tradițională, «ascultă domnule Bârlea», debitată pe un ton mai înalt, poate pentru a-i evidenția rolul introductiv la întrebările serioase ce urmau, dar și pentru a mă captiva pe deplin. [...] Abia după ce era epuizată «lista problemelor», își închidea carnețelul și trecea la conversația propriu-zisă, ca între doi care nu s-au văzut de mult și își comunică noutățile, potrivit gradului de intimitate”²⁷.

Felul acesta de a proceda al lui Ion Mușlea este reperabil și în relația epistolară, căci nu puține dintre scrisorile sale sunt structurate „pe puncte”²⁸, adică tratând „lucrurile pe rând și în ordinea importanței”²⁹, pretext pentru Ovidiu Bârlea de a pastași și el această manieră de redactare, devenită „procedeu tradițional”³⁰: „V-am primit epistolia încărcată cu fel de fel de vești și întrebări – mai dihai decât o agendă cu imixtiuni erotice (!). [...] Și-acu, s-o iau de la capăt, mai bine zis de la capătul cozii”³¹.

---

²⁵ Idem, 24 aprilie 1956; Idem, 1 decembrie 1954: „De mult vreau să-ți scriu câteva rânduri pentru a-ți mulțumi de amabilitatea deosebită cu care m-ai primit la București. Ai fost deosebit de drăguț arătându-mi lucruri pe care cine știe de le voi mai uita vreodată”; Idem, 17 octombrie 1957: „Eu, abia la «Decadă» [sosesc la București]! Cum vor arăta atunci aleile minunate ale parcului nostru? Cu câtă melancolie mă gândesc la... cât am râs atunci!”

²⁶ Ovidiu Bârlea, *Efigii*, p. 180.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ Cf. scrisorile expediate de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 28 mai 1958, 10 aprilie 1965 și 19 februarie 1966.

²⁹ Idem, 28 octombrie 1956.

³⁰ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 25 martie 1966.

³¹ Idem, 20 decembrie 1965.

Revenind la întâlnirile nemijlocite de scrisori, trebuie precizat că acestea nu aveau loc doar la București, ci și în „mărețul Cluj, orașul iluziilor unora și al deziluziilor... altora!”³², unde, periodic, Ovidiu Bârlea „se-ncăruța”³³ – cum obișnuia să spună – pentru a participa la conferințele organizate în instituțiile academice locale și mai ales pentru a-și vizita sora după mamă, Sabina Vlad, de obicei în drumurile de întoarcere din Apusenii natali. Cu aceste prilejuri, Bârlea nu ezita să poposească, pentru „bârfeala care s-a mai acumulat între timp”³⁴, și în casa familiei Mușlea, unde era primit cu bucurie și așteptat cu nerăbdare atât de distinsul folclorist, cât și de soția acestuia, Maria Mușlea, pe care corespondența de față ne-o descoperă ca pe o fire extrem de veselă și inteligentă, profund interesată de ceea ce se scria în folcloristică, dar și de oamenii care ilustrau acest domeniu. De altfel, două dintre scrisorile expediate de Ion Mușlea conțin și pasaje în care soția sa îi transmite lui Bârlea, uzând de un stil epistolar savuros-cuceritor, felicitări pentru articolul despre folclor în *Țiganiada* (30 aprilie 1959) și mulțumiri pentru ajutorul dat soțului ei în definitivarea ediției Pauleti (28 mai 1960).

La rândul său, Ovidiu Bârlea nu uita ca, în scrisorile adresate folcloristului clujean, să insereze, de fiecare dată, câteva urări pentru doamna Mușlea, cel mai adesea pigmentate de formulări aluzive și de promisiuni ale solidarizării complice împotriva unor așa-zise „escapade” ale soțului ei, pe care tânărul său coleg le sugerează, pentru amuzamentul general, în exprimări de genul: „Multe sărutări de mâini Doamnei Mușlea, pentru care aş avea niște explicații (!?)”³⁵

Frazele „Aștept să-mi scrii multe sau să vii”³⁶ și „Sosirea sau o epistolă lungă și interesantă”³⁷, formulate de folcloristul clujean, sunt dovezi clare ale faptului că, în consolidarea relației de prietenie dintre cei doi corespondenți, scrisorile lui Ovidiu Bârlea au jucat un rol cel

³² Idem, 24 septembrie 1959.

³³ Idem, 27 iunie 1959: „Nu știu dacă, până atunci, voi mai avea prilejul să mă-ncăruț până la Cluj, sper că veți mai descinde dv., mai ales că vigilența d^{nei} Mușlea a scăzut considerabil în ultimii ani, după câte mi-am putut da eu seamă (dacă n-o fi cumva și asta vreo tactică femeiască foarte subțire)”.

³⁴ Idem, 20 decembrie 1965.

³⁵ Idem, 8 noiembrie 1965.

³⁶ Scrisoare expediată de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 28 octombrie 1956.

³⁷ Idem, 19 aprilie 1957.

puțin la fel de important precum întâlnirile cu acesta. Mai exact, nerăbdarea lui Ion Mușlea de a i se transmite „multe și mărunte, mai ales folcloristice”³⁸, „noutăți folclorice de tot felul”³⁹, nu se datorează neapărat conținutului lor, despre care, la limită, ar fi putut afla și din alte surse, ci manierei cu totul aparte în care aceste informații, filtrate în prealabil de spiritul critic al extrem de lucidului Ovidiu Bârlea, erau comunicate, prin rostirea cu „limba de viperă”⁴⁰ sau scrierea în „epistolii cu destui țepi”⁴¹.

În ansamblul corpusului, textele lui Bârlea sunt, rând pe rând, calificate de destinatarul lor printr-o serie de epitete care, la o lectură grăbită, ar putea părea doar parțial elogioase: interesante, răutăcioase/pline de răutăți, veninoase, delicioase, acest din urmă adjectiv, atribuit, între altele, scrisorii din 10 aprilie 1965, însemnând „absolut la înălțimea celor mai bune – și au fost atâtea!”⁴² În aceeași logică, dezbaterile de idei și conversațiile din timpul întrevederilor directe sunt etichetate drept „bârfeală”, „clănțănit”, „spus de răutăți”. Fără a fi conotați negativ, toți acești termeni traduc mai degrabă plăcerea deosebită cu care Ion Mușlea își asuma rolul de partener de dialog – propriu-zis, dar și epistolar – al tânărului său coleg, o plăcere care ascunde, în fapt, admirația și respectul său nemărginit pentru o serie de calități umane pe care Bârlea le deținea în gradul cel mai înalt: un spirit de observație a realității hipertrofiat, corectitudine, verticalitate, intransigență, curaj de a spune lucrurilor pe nume, chiar cu riscul supărării interlocutorilor. Concentrate într-un singur om și îngemănate cu înalte competențe profesionale, aceste calități produc mirare și atrag, dar, totodată, par a descumpăni și a înspăimânta, așa cum reiese din rândurile pe care folcloristul clujean i le adresa, la 14 iunie 1957: „Eu de-abia apuc să te văd, deși mi-e și nițel frică. Sper că te-ai refăcut după grozava pierdere de sânge de la dinți și că te voi găsi gata de... clănțănit (împreună), ca să nu pierdem exercițiul!”

La rândul lui, Ovidiu Bârlea își asuma cu destulă seninătate faptul că toate aceste calități ale sale îi construiau, în ochii majorității semenilor, imaginea unui om „al dracului: așa e, sunt și-o fi, până în ceasul de-oi

---

³⁸ Idem, 13 octombrie 1954.

³⁹ Idem, 8 septembrie 1954.

⁴⁰ Idem, 28 mai 1958.

⁴¹ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 24 aprilie 1965.

⁴² Scrisoare expediată de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 20 aprilie 1965.

muri! – vorba folclorului)”⁴³, etichetă cu care, de altfel, mulți dintre contemporanii săi l-au gratulat și care a devenit loc comun al receptării sale până astăzi. În plus, era conștient că felul de a fi și de a pune problemele îl singulariza, încât, la 25 septembrie 1959, cu puțin înainte ca Mușlea să împlinească 60 de ani, îi mărturisea acestuia: „Regret nespuse de mult că nu pot asista concret la jubileul dv. – chiar așa fi jucat una mocănește! –, să vă spun lucruri «dulci», așa cum e de așteptat de la mine, cu care, de altfel, v-ați obișnuit, devenind, vorba aia, un fel de a doua natură. Și, îmi pare și mai rău că n-am pe cine să deleg să mă înlocuiască la așa ceva...”

În aceeași măsură, Bârlea era conștient de talentul său epistolar unic, pe care încerca să-l pună la lucru din plin pentru a-i produce mici bucurii mai vârstnicului său prieten sau pentru a-i susține moralul încercat de boală, mai ales din toamna anului 1965 și până în vara anului 1966, când scrisorile dinspre București vin constant, adesea ca simple dovezi de solidaritate, precum, de pildă, la 8 noiembrie 1965: „Mi se pare că nu v-am scris de multă vreme (constatarea pare a fi de bun augur!). Și am socotit că nu ar strica să vă mai trimit 2-3 rândurile de-ale mele! (și rimează, nu?)”. Rămasă fără răspuns, scrisoarea este urmată, după doar două săptămâni, de o alta, construită în același ton: „Profit de ocazie – și în nădejdea că nu vă chiar displace – vă trimit câteva rânduri. Mai ales că, acum vreo două săptămâni, v-am trimis cu poșta o altă epistolă, prin care vă întrebam de sănătate și de altele, dar se vede că sunteți prea ocupat ca să mai scrieți și scrisori, și încă cui!”⁴⁴

Grăitoare pentru anvergura la care ajunsese relația de prietenie dintre cei doi folcloriști, mostra de stil bârlist își descoperă nuanțele abia dacă o raportăm la întreaga retorică a corespondenței. Astfel, formula de adresare la care, de obicei, recurge Mușlea – „Dragă Domnule Bârlea” – exprimă deopotrivă politețe și căldură, pe când Bârlea preferă o variantă profesională și sobră: „Stimate domnule Mușlea”. În ceea ce privește formula finală, folcloristul clujean folosește semnătura, însoțită de urări cordiale, iar când lasă să transpară sentimentele pe care i le purta destinatarului, optează pentru „Vechiul dumitale amic”, „Al dumitale

⁴³ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 24 septembrie 1965; Idem, 9 mai 1960: „La seminarul cu tinerii (miercurea), despre istoria colecțiilor de folclor, am discutat – în ultimul – și despre colecțiile de folclor – de la noi numai – din «Anuarul Arhivei de F[olclor]» și am vorbit bine [...] deci... nu sunt chiar așa de al dracului cum insinuați mereu”; Idem, 20 decembrie 1965: „Ziceți că d^{na} Mușlea e slabă și nervoasă: cred și eu, cu asemenea companie! (al dracului, nu?)”

⁴⁴ Idem, 23 noiembrie 1965.

vechi (ca vinul de Cotnari)”, dar și pentru „Al d-tale, «ca și un frate» – așa scria D^{nl} V. Pop lui Bariș”, o formulă dragă expeditorului, pe care o mai utiliza doar în relația epistolară cu cărturarul ieșean Petru Caraman.

În schimb, la Ovidiu Bârlea, afectivitatea nu se exprimă la nivelul acestor formule, neutre de altfel, ci prin dozarea meșteșugită a ironiei, voit exacerbată tocmai în momentele în care Mușlea, excedat de sarcini profesionale și cu sănătatea tot mai fragilă, avea mai multă nevoie de solidaritate. Fără să arate că o face, Bârlea preia o parte din corvezile profesionale ale șefului Secției de Folclor din Cluj și, fără să-i plângă de milă, empatizează profund cu suferința fizică a acestuia, nu ocolind discuția despre boală, ci glumind pe seama etiologiei posibile. În această semioză, Ion Mușlea suferă de febră pentru că e temperamental⁴⁵, iar problemele sale cardiace sunt cauzate de „excesul de «inimă» în afara zonei de supraveghere matrimonială”⁴⁶, de „pasiunea dubletelor [...] în domeniul erotic. (O! de-ar fi fost vorba numai de «dublete», n-ați fi ajuns la ponoasele de acuma!)”⁴⁷

Dacă de subiecte precum boala și viața privată îndeobște nu se glumește, Ovidiu Bârlea își permitea, totuși, să o facă, cunoscându-și foarte bine partenerul de dialog epistolar, care, la rândul lui, recursese la aceleași figuri ale ironiei, făcându-i aluzii la posibila căsătorie cu o anume „Vidră... care era chiar moață (deși doctoriță)”⁴⁸ și raportându-se la otita folcloristului de la București ca la o „meteahnă cu... ciocanul și nicovala urechii. Nădăjduiesc că ți-a reparat-o vreun țigan și că ai rămas numai cu măruntaiele hodoroage”⁴⁹. Chiar și așa, având o idee foarte clară despre orizontul de așteptare în care erau receptate scrisorile sale, Bârlea nu uită să semnaleze textual că ironia sa este pur gratuită și nu ascunde „nici un fel de fiere, mai degrabă puțină miere, chiar unde se pare că nu e”⁵⁰.

Dincolo de aceste observații generate de analiza nivelului stilistic al epistolarului, dacă ne focalizăm atenția pe conținutul acestuia, remarcăm că prietenia deosebită care dublează raporturile colegiale dintre Ion Mușlea și Ovidiu Bârlea se construiește într-un anumit context instituțional, a cărui aproximare adaugă noi nuanțe istoriei

⁴⁵ Idem, 20 decembrie 1965: „Îmi pare bine că sunteți bine, după toate încercările, inclusiv cele cu temperatura (dacă sunteți «temperamental», sunteți predestinat la așa ceva!)”.

⁴⁶ Idem, 10 februarie 1965.

⁴⁷ Idem, 22 februarie 1965.

⁴⁸ Scrisoare expediată de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 5 ianuarie 1957.

⁴⁹ Idem, 18 septembrie 1959.

⁵⁰ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 26 mai 1966; Idem, 9 mai 1960: „Multe sărutări de mâini doamnei Mușlea (în nădejdea că n-am fost mai obraznic decât de obicei)”.

folcloristicii românești, pe segmentul decupat de anii 1954 și 1966. După cum am precizat anterior, primul cadru de interacțiune dintre corespondenți îl oferă Arhiva de Folclor ctitorită de Ion Mușlea, devenit, la reorganizarea Academiei în 1948, „colaborator științific” la Colectivul de Istorie Literară și Folclor din Cluj, calitate în care intermediază încercarea – nereușită, până la urmă – a lui Bârlea, de a publica în volumul *Studii de istorie literară și folclor* (1957), a cărui apariție era pregătită de Ion Breazu, dar și prezentarea, la 22 decembrie 1956, în fața cercetătorilor clujeni ai Secției, a unei comunicări cu titlul *Metoda filologică în folcloristică*.

În perioada cuprinsă între 1 octombrie 1957 și 31 martie 1959, Mușlea și Bârlea ajung colegi „de schemă”⁵¹, primul devenind cercetător științific, cu jumătate de normă, la Secția de Folclor Cluj a Institutului bucureștean, situație care a durat până ce legislația muncii a interzis cumulul de funcții. Așa cum le consemnează textul memorialistic *Din activitatea mea de folclorist*, amintirile cercetătorului „legate de această colaborare nu sunt cele mai plăcute. Secția din Cluj n-a fost niciodată o instituție cu personal omogen și cu o conducere de suficient prestigiu, motiv pentru care lucrurile nu mergeau satisfăcător”⁵². Așa cum o rețin scrisorile schimbate cu Ovidiu Bârlea în prima parte a intervalului de corespondență, colaborarea bucureșteană a lui Ion Mușlea se concretizează în implicarea sa în trei mai proiecte ale Institutului: „Revista de Folclor”, bibliografia generală a folclorului românesc și partea folclorică a *Tratatului de istoria literaturii române*.

Apariția unui periodic de specialitate cu „sobrul titlu” de „Revista de Folclor” este primită cu entuziasm de fostul redactor al „Anuarului Arhivei de Folklor”, cu atât mai mult cu cât Mihai Pop îl cooptase pentru redactarea bibliografiei folclorice curente, ca pe unul ce fusese promotorul acestui instrument de cercetare în spațiul românesc. Din episoadele epistolare pe care le restituim transparent disponibilitatea lui Mușlea de a se angaja în această acțiune și nerăbdarea cu care aștepta o întrevvedere cu colegii din București, întrucât, considera el, „ar da roade interesante, dat fiind că și eu am olecuță de experiență în materie de reviste din «brânșa» noastră”⁵³. Tot timpul pe punctul de a se petrece, întâlnirea de lucru este mereu

⁵¹ Scrisoare expediată de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 27 noiembrie 1957: „Dragă Colega, căci ce-am fost pân-acum, ca folcloriști! Iată-ne și de... schemă!!”

⁵² Ion Mușlea, „Din activitatea mea de folclorist...”, p. 188.

⁵³ Scrisoare expediată de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 24 aprilie 1956.

reprogramată, nu doar pentru motivul că „apariția celebrei reviste a suferit o nouă amânare”⁵⁴.

Departa de a se justifica prin dificultățile inerente oricărui nou început, tergiversările de care are parte Ion Mușlea în raporturile cu conducerea Institutului bucureștean dezvăluie, mai degrabă, breșele de comunicare ivite în interiorul unui colectiv academic care încă își disputa ierarhiile și procedurile de lucru, într-un context politic deloc favorabil acestui domeniu. Așa se explică, de pildă, faptul că Mușlea, deși autor, se informează despre procesul de editare al articolelor sale nu de la redactorul-șef, ci de la Bârlea, dar și că acesta din urmă, deși membru al comitetului de redacție, nu primește spre avizare studiul colegului de la Cluj. În pofida animozităților pe care le-a generat apariția primelor numere ale „Revistei de Folclor”, aceasta e receptată totuși ca un mare eveniment editorial; Ovidiu Bârlea o califică drept „frumos pieptănată, având și unele lucruri cu miez (fiindcă scrie și subsemnatul)”⁵⁵, iar Ion Mușlea, drept „curățică, aproape apuseană”⁵⁶. Rezumată la publicarea bibliografiei folclorice curente pentru anii 1944-1950⁵⁷ și 1951-1955⁵⁸, a unui articol despre Samuil Micu-Clain⁵⁹, a unei recenzii⁶⁰ și a unui necrolog⁶¹, colaborarea lui Mușlea la buletinul oficial al Institutului din București a încetat, după ce studiul pe care, în 1958, îl dedicase folcloristului George Pitiș fusese exclus din volum, fără nici o explicație⁶².

---

⁵⁴ Idem, 2 iunie 1956.

⁵⁵ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 27 iunie 1959.

⁵⁶ Scrisoare expediată de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 27 noiembrie 1957.

⁵⁷ Ion Mușlea, *Bibliografia folclorului românesc pe anii 1944-1950*, în „Revista de Folclor” (RF), tom I, nr. 1-2, 1956, p. 345-383.

⁵⁸ Idem, *Bibliografia folclorului românesc pe anii 1951-1955*, în RF, tom II, nr. 4, 1957, p. 152-167.

⁵⁹ Idem, *Samuil Micu-Clain și folclorul. Cu prilejul aniversării a 150 de ani de la moartea lui*, în RF, tom I, nr. 1-2, 1956, p. 249-257.

⁶⁰ La vol. Tiberiu Alexandru, *Instrumentele muzicale ale poporului român*, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă (ESPLA), 1956, 388 p. (în RF, tom II, nr. 1-2, 1957, p. 255-258).

⁶¹ Ion Mușlea, *Profesorul Ion Breazu (1901-1958)*, în RF, tom III, nr. 4, 1958, p. 150-151.

⁶² Idem, „Din activitatea mea de folclorist...”, p. 187: „Acest articol n-a văzut lumina tiparului. E de presupus că interveniseră dispoziții în urma cărora publicarea articolelor privitoare la folcloriștii vechi și la comemorarea lor nu mai puteau găsi loc în paginile revistei. Această supoziție ar explica și faptul că nu s-a scris nici un rând la moartea lui Traian Gherman (1960) și nu s-a socotit că e cazul să fie comemorat un deceniu de la încetarea din viață a lui A. Gorovei, cu atât mai mult cu cât nimeni nu anunțase, în 1951, moartea lui”.

De același tratament lipsit de principialitate are parte Ion Mușlea și în calitatea sa de coordonator științific al lucrărilor pentru elaborarea *Bibliografiei generale a etnografiei și folclorului românesc*, din 1957 până în 1959⁶³, și de șef al colectivului clujean, alcătuit din Teofil Bugnariu, Emil Sklenka și Emil Micle, în cadrul căruia s-a stabilit metodologia de lucru și s-au realizat aproximativ 10.000 de fișe pentru primele două volume⁶⁴. Conform documentelor întocmite în urma ședințelor la care, începând cu luna iunie a anului 1956, au participat specialiștii din București și Cluj, primul tom al *Bibliografiei* urma să fie finalizat la 1 septembrie 1956, dar data apariției acestuia cunoaște multiple rectificări, întrucât promisiunile conducerii Institutului privind suplimentarea numărului de bibliografii proporțional cu volumul de muncă nu se materializează nicicând, consfăturile sunt mereu amânate, iar comunicarea dintre cele două colective este tot mai sincopată.

Când marginalizat și tratat cu indiferență de colegii bucureșteni, când somat cu sarcini a căror îndeplinire presupunea „darea peste cap”⁶⁵, Ion Mușlea încerca să se informeze despre situația la zi a proiectului în toate scrisorile pe care i le-a adresat lui Bârlea, în anii 1956-1960, care conțin, invariabil, pasaje de genul: „Am scris, de vreo 6 săptămâni, d-lui Fochi, care, înainte cu câteva zile, îmi promisese o epistolă lungă, rugându-l să-mi răspundă la unele chestiuni. I-am scris, din nou, acum 10 zile. Tăcere mormântală! [...] Ce face Fochi? A pățit ceva? Ce e cu bibliografia, pentru care ceruse să fiu chemat la 15-20 februarie? Nu merge? Nu sunt fonduri? Eu aș vrea să știu dacă mă voi deplasa sau nu în următoarele 2 săptămâni...”⁶⁶

Dar Ovidiu Bârlea avea rareori de transmis mesaje din partea colegilor săi angrenați la această lucrare: „Bibliografia lucrează cu spor ca o batoză, atât că se mai înfundă, câteodată, cu atâta prăfărie și paie de fel de fel de soiuri... Fochi speră să ajungă la tipar anul acesta, după ce va fi o mare discuție publico-specialistă, la ce dată, nu se știe încă. În

⁶³ A se vedea, în acest sens, Contractul de colaborare încheiat la 15 martie 1957, păstrat în Mapa 1604, din Fondul de manuscrise al Institutului „Arhiva de Folclor a Academiei Române” (IAFAR).

⁶⁴ Cf. Ion Mușlea, *Rapoarte de activitate* (aprilie 1957-iunie 1961), în Mapa 1604, din Fondul de manuscrise al IAFAR.

⁶⁵ Scrisoare expediată de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 29 decembrie 1959: „După o stupidă «dare peste cap» (cerută de Fochi) și oboseala inerentă, m-am odihnit nițel, nefăcând nimic”.

⁶⁶ Idem, 2 aprilie 1959.

orice caz, veți auzi din vreme, cel puțin așa sper”⁶⁷. În acest context, decizia renunțării lui Mușlea, în iulie 1961, la o lucrare de suflet, în care investise pricepere, energie și timp mai bine de trei decenii, pare perfect inteligibilă și în luarea ei trebuie să fi cântărit greu și alte cauze, pe lângă invocatele „considerații de sănătate – oboseala ochilor”⁶⁸.

De câtă onestitate științifică a avut parte folcloristul clujean în această colaborare, a devenit evident în 1968, când primul volum al *Bibliografiei generale a etnografiei și folclorului* a apărut cu un „Cuvânt înainte” de Mihai Pop și o „Prefață” de Adrian Fochi, dar fără temeinica Introducere scrisă de Ion Mușlea⁶⁹, al cărui nume, de altfel, nu e menționat pe foaia de titlu, ci doar pe contra-copertă.

Nici statutul de colaborator la *Tratatul de istoria literaturii române*, editat de Academia Română, nu i-a lăsat folcloristului clujean amintiri prea plăcute. Pe de-o parte, paginile elaborate cu referire la teatrul popular din Transilvania „au fost modificate și reduse (din cauza spațiului mic acordat folclorului), iar în volumul apărut în 1964 textul a fost publicat cu grave greșeli de tipar”⁷⁰. Pe de altă parte, fiindcă distribuția temelor nu fusese făcută în urma unei consultări prealabile⁷¹, lui Mușlea îi revenise *cântecul istoric*, un subiect străin de interesele sale de cercetare, pe care a reușit să-l trateze „conștiincios, [...] contribuind chiar cu o seamă de știri inedite (de exemplu fragmentul de cântec despre Caterina Varga, un alt cântec despre Avram Iancu etc.)”⁷², nu fără să dezbată aspectele problematice ale genului cu prietenul său Ovidiu Bârlea, care-l atenționează în legătură cu dificultatea operațiunilor de clasificare, la 9 mai 1960: „După unii, Oprișan, Calomfirescu, n-ar intra la cântece istorice, ci la balade (de curte, eroice etc.), dar Iancu, Napoleon, Cuza (dar Brâncoveanu?) ar cădea,

---

⁶⁷ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 12 ianuarie 1960; cf. scrisoarea expediată de Adrian Fochi lui Ion Mușlea, la 28 decembrie 1959: „Volumul I este terminat. Se dactilografiază ultimul restișor de fișe și, după corectură, pe care o voi face în ianuarie, lucrarea va fi supusă discuțiilor consiliului științific și altor foruri, pentru a-și căpăta structura definitivă. Se pare că aceste discuții vor fi destul de fierbinți, însă am credința că vom ieși cu fața curată”.

⁶⁸ Ion Mușlea, „Din activitatea mea de folclorist...”, p. 187.

⁶⁹ A cărei dactilogramă se păstrează în Mapa 1604, din Fondul de manuscrise al IAFAR.

⁷⁰ Ion Mușlea, „Din activitatea mea de folclorist...”, p. 192.

⁷¹ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 9 mai 1950: „Nici eu n-am fost întrebat – și am aflat că așa au fost cei mai mulți –, cred că n-au avut posibilități organizatorice de a anunța față de graba cu care au pornit”.

⁷² Ion Mușlea, „Din activitatea mea de folclorist...”, p. 192.

dimpotrivă, la istorice. Pinteia iarăși e la «haiduci». Adică, la «istorice», noi am avea puține și ar fi numai acelea care n-ar prezenta realitatea istorică cu exagerarea inerentă epicului obișnuit, ci de proporții veridice, realiste, chiar dacă nu veridic-istorică, în sensul că masele au văzut altceva în cutare erou sau eveniment”.

Revenind la parcursul profesional al folcloristului clujean pe care ni-l relevă corpusul de documente restituit, trebuie să precizăm că, în octombrie 1962, Institutul de Folclor din București a trecut în subordinea Academiei, iar Ion Mușlea gira conducerea Secției clujene, fără a avea numirea pe această poziție, ceea ce a generat tensiuni în colectivul de cercetători – care a integrat, în timp, și câțiva etnografi –, tensiuni accentuate treptat și atingând apogeul în anul 1965, pe fondul reorganizărilor instituționale la nivel central, descrise extrem de plastic de către Ovidiu Bârlea, la 10 februarie 1965: „Pe la noi, pe la Institut... liniște. Un zvon pretindea că ne-ar șefi Plopșor – barbă oltenească – (rimează cu boală cânească etc.), dar că el s-ar fi lepădat – neoficial și strict confidențial – ca de ducă-se pe pustii etc. [...] «Centrul» lui Rosetti a devenit «institut» (cu Cazacu adjunct), cu o mulțime de secțișoare și sectoțe și oamenii se bucură că se... măresc! Ce-o mai fi, vom vedea. Frigul, deocamdată, nu e prea excesiv [...] Cred că secția dv. e insensibilă la așa ceva, fiind total prinsă de «febra» reorganizării, de ce le-o veni de la cei cu pita și cuțitul”.

Mușlea a primit numirea la conducerea Secției de Etnografie și Folclor a Filialei Cluj a Academiei Române abia la 15 martie 1965, dar aceasta nu i-a adus nicidecum o împlinire profesională, mai ales datorită situației conflictuale create și întreținute de etnograful Nicolae Dunăre, încât, la 12 decembrie 1965, îi scria lui Bârlea: „«Ungerea» mea ca șef nu-mi dă satisfacții, ci mai mult sarcini și încurcături. În curând, vom avea un circ frumos cu reprezentanții Secției XII (Socor? Stahl (bătrânul)? Paul Petrescu?), pentru o analiză a muncii Dunăre-Idu. O aștept, îți închipuiești cu câtă nerăbdare”. Conștient cât de neprielnică era o asemenea atmosferă tensionată bunului mers al lucrărilor instituției, dar și sănătății fragile a directorului, Ovidiu Bârlea își oferă susținerea necondiționată față de Mușlea, adresându-i, în mod repetat, mesaje de încurajare: „Mi-e teamă că vă faceți prea mare bătaie de cap cu neofiii ăia – mai cu seamă cu pârâul ăla ce se crede fluviu! – ceea ce nu e deloc bine. [...] Vă doresc multă sănătate și... mult calm cu subalternii, lua-i-ar ahăla!”⁷³

⁷³ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 21 mai 1965.

Totodată, Bârlea contribuie efectiv la încercările lui Mușlea de însuflețire a Secției clujene și de vizibilizare a ei în peisajul academic, prin eforturile depuse în organizarea, la 5 mai 1965, a unui Simpozion dedicat Mioriței, eforturi concretizate în realizarea unei comunicări cu titlul *Miorița-colindă* și a unui fonomontaj cu „Miorițele muzică, sper la înălțimea Clujului, dacă nu măcar a dealului Feleacului”⁷⁴, dar și prin implicarea în selecția și cooptarea participanților: „Trecând pe[ste] măgulirea că, fără mine și Comișeloaie, s-ar alege bureți de simpozion (e și asta un fel de brașoavă!) [...] Nu am nimic împotriva participării lui Farago (despre M[iorița] la unguri), dimpotrivă. Nici împotriva lui D[umitru] Pop, dacă e aport, fiindcă dacă cele, nu 20-30, ci 200-300 variante, nu aduc nimic nou ca idee poetică sau deosebită realizare artistică, nu se mai cheamă aport. Vă dați seama, dacă un lunatec ar umbla numai după *Miorițe* și-ar aduna de la fiecare știutor, apoi iar ar reveni pe la ei, s-ar strânge cu sutele de mii de variante, fără ca numărul subtipurilor să crească! (teoretic vorbind, fiindcă pot fi și surprize, mai ales în locurile nebătătorite)”⁷⁵.

Cât despre traiectul instituțional al lui Ovidiu Bârlea, epistolarul de față este mai puțin generos în informații, pe de-o parte datorită liniarității acestui traiect – folcloristul funcționa, pe întreg intervalul acoperit de corespondență, drept cercetător la Institutul din București –, iar pe de altă parte, datorită faptului că încercarea nereușită de a ocupa, prin concurs, o catedră de folclor la Universitatea din Timișoara s-a produs în anul 1963, când dialogul epistolar era întrerupt; în plus, despre demersurile pentru aducerea sa la Secția clujeană, făcute de Ion Mușlea pe lângă Constantin Daicoviciu, avem doar o mențiune lacunară⁷⁶.

Totuși, la o analiză atentă a scrisorilor schimbate cu Ion Mușlea, adversitățile cu care Ovidiu Bârlea se confrunta în cadrul Institutului de Folclor sunt detectabile mai ales în aluziile sale privind incompatibilitatea

⁷⁴ Idem, 24 aprilie 1965.

⁷⁵ Idem, 13 aprilie 1965.

⁷⁶ Scrisoare expedită de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 19 februarie 1966: „În sfârșit și ceva nou (și bun?). Am vorbit zilele trecute cu Daicovici. Omul se interesează de toate aspectele culturii și științei noastre. Am vorbit și de d-ta și, auzind că vii încoace, și-a exprimat dorința să-i faci o vizită. Ar fi bine, deci, să nu întârzii peste datele fixate pentru drumul la Cluj!” (cf. și Ion Taloș, *O operă...*, p. 182: „Într-o scrisoare datată 17. II. 1970, Ovidiu Bârlea îmi scria: «Despre venirea mea la Cluj nu mai poate fi vorba, căci eu a doua oară nu mă mai căciulesc pe la vreun deștept al Clujului, ca să zică iar ,da’ și la urmă să fie ,nu’». Aluzia trebuie să-l privească pe C. Daicoviciu, căruia Mușlea îi propusese, la pensionarea lui, aducerea lui Bârlea ca succesor”).

cu „miticizarea”⁷⁷ și în seria de epitete cu care-l gratulează pe Mihai Pop, caracterizat drept „sforar”, „mare șerif”, persoană cu „înșușiri cameleonice”, care își „face planuri în care nici lui nu-i convine să creadă”⁷⁸: „Pop e acuma mai-mai de cum îl știți, mai «șteif», parcă i-ar fi băgat cineva o țepușă prin partea innoabilă (!?!)”⁷⁹

Fără a ne propune să detaliem motivele pentru care Bârlea se raporta la Mihai Pop în această manieră⁸⁰, precizăm că directorul Institutului de Folclor nu este singurul membru al comunității academice pe care scrisorile ni-l descoperă în altfel de ipostaze decât cele la care avem acces în bio-bibliografiile îndătinate în dicționarele de specialitate. Ion Mușlea îi scrie colegului său despre Valer Butură ca autor de literatură pentru tineret – „un fel de Bucuță redivivus: documentar etnografic din Țara Moților, dar mult mai cald ca al regretatului Emanoil”⁸¹, dar și despre boala necruțătoare care îl măcina pe Ion Breazu tocmai când „ajunsesse la o perfectă stăpânire a specialității și era, incontestabil, cel mai bun cunoscător al istoriei literaturii ardelenne moderne”⁸². La rândul său, Ovidiu Bârlea transmite vești de la și despre profesorul Ion Chinezu, pe care, la 27 iunie 1959, îl descrie „robust și virulent, cum îl știți –, luptându-se cu o traducere mică, [...] întrecând pe foarte mulți clujeni (din păcate și bucureșteni)”, iar la 8 noiembrie 1965, „rău, adică aproape nu vede nimic, umblă exact ca un orbete și vorbește greu”.

Totodată, corespondența celor doi folcloriști e contrapunctată de opinii de moment și comentarii punctuale izvorâte din întâlnirile autorilor cu Ion Taloș, Adrian Fochi, Dumitru Pop, Emilia Comișel, Ion Șerb, Raul Șorban, Al. Piru, Nicolae Dunăre, Jagamas János, Iosif Pervain și alte personalități care alcătuiau rețeaua profesională în care activau corespondenții.

În altă ordine de idei, parcurgerea schimbului de scrisori dintre Ion Mușlea și Ovidiu Bârlea le oferă cititorilor posibilitatea să urmărească proiectele de cercetare gândite, dezvoltate și finalizate de-a

⁷⁷ Vezi nota 19.

⁷⁸ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 27 iunie 1959.

⁷⁹ Idem, 8 noiembrie 1965.

⁸⁰ A se vedea comentariile propuse în acest sens de Viorica Nișcov, *Înclinarea spre ironie*, în „Discobolul”, p. 191-192, și de Ilie Moise, *Omul total al folcloristicii românești*, în aceeași publicație, p. 195-198.

⁸¹ Scrisoare expediată de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 5 ianuarie 1957.

⁸² Idem, 24 aprilie 1956.

lungul intervalului documentat, interesele științifice de moment, dar și de cele de cursă lungă, contribuțiile izvorâte din colaborarea profesională dintre cei doi. Am sublinia, în primul rând, că epistolarul permite trasarea unei hărți aproximative a cercetărilor de teren realizate de Ovidiu Bârlea, pe care ar trebui marcate zone precum Muscelul, Munții Apuseni și zona Sibiului, pentru culegerea de povești, dar și Ialomița sau regiunea Aiud – Câmpeni; este un itinerar care se cere întregit, fără îndoială, prin consultarea fondurilor documentare ale Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”.

Deosebita sa înzestrare pentru cercetarea de teren, iscusința alegerii informatorilor și ușurința cu care stabilea comunicarea cu aceștia au fost remarcate de folcloriștii care au avut prilejul să-l însoțească în anchete⁸³, pot fi citite printre rândurile *Metodei de cercetare a folclorului* și derivă firesc din puternica sa legătură cu lumea rurală, în care își avea „rădăcinile de mocan”⁸⁴. La nivelul epistolarului, atașamentul profund față de această lume transpare nu doar în eforturile sale științifice de a documenta, descrie și teoretiza viața folclorică a satelor românești, ci și în invocarea drumurilor periodice „în Mocănițe”, de unde se întorcea „și mai plin de draci, ca Anteu după ce atingea pământul”⁸⁵, precum și în inserarea, în texte, a unor detalii despre gesturi și savori care i-au marcat copilăria la Bârlești, cum e gustul plăcintelor „autentice, folclorice, în tigaie sau – și mai bune – pe lespede”⁸⁶ și al cireșelor „moacre, cămoase ca piersica și dulci, nu degeaba se compară gurița muierască tocmai cu cireșa!”⁸⁷

Convins că „domnu’ Bârlea e ăl mai mare cercetător de teren de la Densușianu încoace”⁸⁸, Ion Mușlea îl îndemna, la 5 ianuarie 1957, să întreprindă „o culegere de snoave, povești, strigături, credințe etc., în satul de naștere al lui Budai-Deleanu”, după modelul expedițiilor sale pe urmele lui Nicolae Pauleti și ale lui George Alexici⁸⁹, prima fiind amintită în

---

⁸³ Cf. Virgiliu Florea, *Amintiri despre Ovidiu Bârlea*, în „Discobolul”, p. 151-152; Ion Cuceu, *Amintiri cu Ovidiu Bârlea*, în aceeași publicație, p. 172-173; Ion Taloș, *O operă...*, în aceeași publicație, p. 180-181.

⁸⁴ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 21 septembrie 1965.

⁸⁵ Scrisoare expediată de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 5 ianuarie 1957.

⁸⁶ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 25 martie 1966.

⁸⁷ Idem, 26 mai 1966.

⁸⁸ Ion Taloș, *O operă...*, p. 180.

⁸⁹ Pentru inventarul cercetărilor de teren întreprinse de Ion Mușlea, a se vedea Ion Taloș, „Ion Mușlea”, în *Cercetări etnografice și de folclor*. Ediție îngrijită, cu studiu introductiv, bibliografie, registrul corespondenței de specialitate, indice de Ion Taloș, vol. I, București, Editura Minerva, 1971, p. XX-XXI.

scrisoarea expediată la 18 septembrie 1959: „Închipuiește-ți că am făcut, acum o săptămână, o deplasare pe teren, în satul lui Pauleti! La mine, astea-s evenimente o dată la un deceniu!! Dac-oi reuși, plec din nou, peste o săptămână, să văd niște iconari, uitați de lume, în apropierea Huedinului = tot nu m-am săturat de sfinți!”

Având o cu totul altă concepție teoretico-metodologică, dar și o altfel de practică a terenului folcloric, Ovidiu Bârlea nu ratează prilejul de a construi o replică ironică, nu fără a miza pe cooperarea textuală a lui Mușlea, prin care îi recunoaște, de fapt, competențele deosebite în materie de istoria folclorică: „Ați reluat buiestrele dv. ieșiri pe teren, fie acelea chiar pe urmele unui Pauletti (ca să nu mai vorbesc de iconari și alte soiuri de... șolomonari!) Aș vrea să stau de-o parte, ascuns, și să vă văd cum pășiți țanțoș ca un cocoș de pe blidele ungurești pe ulițele satului, uitându-vă lung (e și timpul!) după nanele frumoase! Vă aduceți aminte de cântecul acela publicat chiar de Cioflec (adică din colecția lui) în Foaiă lui Bariț: «Când eram un holteiaș – Umblam sara prin oraș...» Că, pe urmă, ies ele și... icoanele!”⁹⁰

În al doilea rând, corespondența ne permite să formulăm observații despre destinul diferit pe care lucrările alcătuite de Ovidiu Bârlea și Ion Mușlea l-au avut de-a lungul schimbului de scrisori, datorită unor factori extrinseci persoanei autorului, precum specificitatea politicilor editoriale la un moment dat, dar și posibilitățile bugetare ale editurilor, supuse mereu restructurărilor: „Circulă și zvonul că partea de literatură, folclor ar trece la Ed[itura] p[en]t[ru] Literatură, dar și aicea lucrurile merg prost. Până și ei sunt scârbiți că, într-un an, au publicat numai două lucrări de folclor și ambele reeditări! Cât despre biata mea antologie, acum aflu că de abia în tr[imestrul] II va fi hârtia necesară (și parcă văd că din II se face IV, dacă nu și mai rău!). Cât despre lucrarea dv. despre Pitiș, am aflat că e în «rezerva» anului 1966, ceea ce necesită mult noroc (adică hârtie etc.), ca să iasă la timp. Dar tot e bine că știm să ne facem iluzii, măcar cu ele ne mai ținem”⁹¹.

Așa se face că, în ansamblul epistolarului, găsim informații despre lucrări finalizate care nu s-au mai publicat nicicând, cum e cazul *Monografiei Pădurenilor* a lui Bârlea, al cărei prim volum era anunțat în tipar la finele anului 1958, în vreme ce volumul al III-lea se afla, la 9 mai 1960, în faza finală a elaborării „bibliografiei variantelor, la balade și lirică”. Avem, apoi, lucrări definitive, dar nepublicate, fie pentru că

⁹⁰ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 24 septembrie 1959.

⁹¹ Idem, 8 februarie 1966.

abordau o tematică prohibită de regimul comunist, ca, de exemplu, celebra *Icoane pe sticlă și xilogravurile țăranilor români*, fie pentru că volumele care urmau să le conțină au rămas la stadiul de proiect, cum e cazul studiului *Das Paradeisspiel bei den Rumänen*, ambele văzând lumina tiparului abia după moartea lui Mușlea⁹². Studiile *Atanasie Marienescu, folclorist*⁹³ și *Influența folclorică în Țiganiada lui Ion Budai-Deleanu*⁹⁴, semnate de Ovidiu Bârlea, ca și lucrarea *George Pitiș, folclorist și etnograf*⁹⁵, semnată de Ion Mușlea, apar la mai mulți ani după ce au fost alcătuite, uneori fără ca autorii să aibă ocazia revizuirii lor⁹⁶.

În sfârșit, de contexte mai favorabile publicării, aceasta însemnând inclusiv „noroc și hârtie”, au parte studiile pe care Mușlea le-a dedicat contribuțiilor folclorice ale lui Ion Pop-Reteganul⁹⁷, Samuil Micu-Clain⁹⁸ și Timotei Cipariu⁹⁹, precum și edițiile critice alcătuite colecțiilor Nicolae Pauleti¹⁰⁰ și George Alexici¹⁰¹. În aceeași categorie putem situa articolele *Folclorul arhaic și poezia lui Blaga*¹⁰² și *Filonul*

⁹² Ion Mușlea, „Das Paradeisspiel bei den Rumänen”, în *Cercetări etnografice și de folclor*. Ediție îngrijită, cu studiu introductiv, bibliografie, registrul corespondenței de specialitate, indice de Ion Talos, vol. II, București, Editura Minerva, 1972, p. 315-346; Idem, *Icoanele pe sticlă și xilogravurile țăranilor români din Transilvania*, București, Editura „Grai și Suflet – Cultura Națională”, 1995, 236 p. + 65 planșe color + 35 reproduceri alb-negru.

⁹³ În „Analele Universității din Timișoara”, seria Științe filologice, I, 1963, p. 11-81.

⁹⁴ În vol. colectiv *Studii de folclor și literatură*, București, Editura pentru Literatură, 1967, p. 497-567.

⁹⁵ București, Editura pentru Literatură, 1968, 234 p.

⁹⁶ Scrisoarea expedită de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 21 septembrie 1965: „M-am bucurat că ați mai adăugat o piatră la sorbul bietului Marienescu [...] Informațiile date sunt binevenite pentru conturarea omului și epocii, reiese că avea antene mai lungi de cum le arătam eu. Mai sunt și altele – pe care credeam că le adăugați (și de care mă temeam mai mult!) –, găsite de mine după ce am dat studiul, scris în 1950, la care ulterior n-am făcut decât să scot, să reduc și să fac foarte mici îndreptări la ceea ce era depășit acum 5-6 ani, când i-am făcut ultima revizie”.

⁹⁷ În „Studii și Cercetări Științifice”, seria a III-a. Științe Sociale, tom VI, nr. 3-4, 1955, p. 45-68.

⁹⁸ V. n. 59.

⁹⁹ V. n. 14.

¹⁰⁰ *Cântări și strigături românești de cari cântă fetele și feciorii jucând, scrise de Nicolae Pauleti, în Roșia, în anul 1938*. Ediție critică cu un studiu introductiv de Ion Mușlea, București, Editura Academiei Române, 1962, 316 p. + 4 f.

¹⁰¹ G. Alexici, *Texte din literatura poporană română*, tom II. Publicat cu un studiu introductiv, note și glosar de Ion Mușlea, București, Editura Academiei Române, 1966, 236 p. + 2 f.

¹⁰² În „Steaua”, an. XVII, nr. 6, 1966, p. 57-66.

folcloric în poezia lui Goga¹⁰³, la care Bârlea lucrase tocmai pentru că – scria el, la 8 februarie 1966 – „merg mult mai ușor la publicat”, dar și *Antologia de proză populară epică*¹⁰⁴ și *Poveștile lui Creangă*¹⁰⁵, ambele amintite frecvent în scrisorile anilor 1965 și 1966, din care reiese și uriașa putere de muncă a autorului lor, care își detaliază programul de lucru al acelei perioade astfel: „Eu, ziua mă lupt cu corecturile la vol[umul] II, iar seara redactez și merge cam în ritmul melcului. Poate e mai «sănătos» așa, dar, pentru temperamentul meu de mocan, e mai «enervant»! (??)”¹⁰⁶

Ion Mușlea și Ovidiu Bârlea își citesc unul altuia, cu multă bucurie, studiile de folclor. Își pun la contribuție toată priceperea și energia pentru a formula observații, sugestii, completări, corecturi sau pentru a procura rarități bibliografice, atunci când o lucrare se află în stadiu de elaborare. În cazul lui Mușlea, putem distinge această generozitate rară în lista de „mărunțișuri” menite a suplini „observațiile de fond”¹⁰⁷ făcute la lectura studiului despre sursele folclorice ale *Țiganiadei*, pe care i-o expediază lui Bârlea odată cu scrisoare datată 5 ianuarie 1957. La rândul său, folcloristul de la București îi va întoarce ajutorul în primăvara anului 1960, când Mușlea pregătea ediția Pauleti.

În raport cu textele celuilalt, fiecare dintre cei doi folcloriști practică analiza pertinentă și critica obiectivă, așa cum rezultă, spre exemplu, din scrisoarea adresată de Ovidiu Bârlea la 25 octombrie 1964, la puțin timp după publicarea, de către folcloristul clujean, a studiului *Timotei Cipariu și literatura populară*: „Vă felicit călduros și vă mulțumesc că ați dezgropat un aspect foarte puțin cunoscut la acest mare bărbat (chiar dacă nu se încadrează în faimosul triumphi, ca Pitiș... și alții!). L-ați scris bine, cu nerv”. După o enumerare a meritelor lucrării, aduce o serie de completări, apoi propune ipoteze de adâncit în viitoarele cercetări, neuitând să-i creeze autorului sentimentul lucrului util și bine făcut: „Ar mai fi și unele mărunțișuri, dar astea nu au importanță, fiindcă, la o claie de fân, oricât de bine ai grebla-o, tot mai rămân niște fire care nu concordă cu linia estetică generală (Vă place comparația? De la un mocan nici nu putea să vină alta! Cred că sunt, totuși, în asentimentul lui Butură!). Fapt e că lucrarea are meritul pe

¹⁰³ În „Ateneu”, Bacău, nr. 54, 1969, p. 55.

¹⁰⁴ *Antologia de proză populară epică*, vol. I-III, București, Editura pentru Literatură, 1966, 610 + 586 + 520 p.

¹⁰⁵ *Poveștile lui Creangă*, București, Editura pentru Literatură, 1967, 320 p.

¹⁰⁶ Scrisoare expediată de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 13 aprilie 1965.

¹⁰⁷ Scrisoare expediată de Ion Mușlea lui Ovidiu Bârlea, la 5 ianuarie 1957.

care-l subliniam, pentru care mulțumirile mele nu reprezintă decât un infim dram de prețuire și recunoștință”¹⁰⁸.

Cât despre Ion Mușlea, acesta își asumă public opiniile și comentariile făcute la *Atanasie Marienescu, folclorist*, scriind o recenzie pe care Bârlea o receptează drept „mai mult decât măgulitoare în aprecierile super-superlative, [...] în sfârșit, am putut citi și eu o recenzie, așa cum ar trebui să se scrie, constructiv și cu migală, chiar dacă laudele sunt debordante și iritante pentru... unii. Că vă mulțumesc, se înțelege, și e prea puțin...”¹⁰⁹

Așadar, bazată pe afinități profesionale, dar mai ales pe principii de viață comune, relația de colegialitate și caldă prietenie construită de cei doi corespondenți pare a sfida hotarele dintre lumi, de vreme ce Ion Mușlea se stinge cu gândul de a-l aduce pe Bârlea la direcția Secției clujene de Etnografie și Folclor, iar acesta își asumă sarcina ducerii la bun sfârșit și a publicării celei mai mari dintre lucrările proiectate și începute de ctitorul Arhivei de Folclor a Academiei Române: *Tipologia folclorului din răspunsurile la chestionarele B. P. Hasdeu*¹¹⁰. Înveșnicindu-se în paginile epistolarului restituit, relația de colegialitate și caldă prietenie dintre Ion Mușlea și Ovidiu Bârlea sfidează și timpul, reprezentând – atunci, ca și acum – o invitație la normalitate academică, la generozitate și solidaritate între generații, un îndemn la cercetarea făcută cu profesionalism, onestitate și pasiune.

*

*   *

În ceea ce privește editarea documentelor, am preferat dispunerea localității de expediție și a datei după uzanțele actuale ale stilului epistolar – în dreapta paginii, antepuse formulei de adresare –, păstrând, însă, maniera de notare proprie fiecărui expeditor. În situațiile în care data nu era precizată, am reconstituit-o pe baza conținutului, marcând-o între paranteze drepte. Aceleași semne grafice le-am folosit pentru a semnala întregirile de cuvinte, pe care le-am operat pentru a

¹⁰⁸ Scrisoare expedită de Ovidiu Bârlea lui Ion Mușlea, la 25 octombrie 1964.

¹⁰⁹ Idem, 21 septembrie 1965.

¹¹⁰ Ion Mușlea, Ovidiu Bârlea, *Tipologia folclorului din răspunsurile la chestionarele B. P. Hasdeu*, București, Editura Minerva, 1970, 632 p.; ediția a doua, revăzută și întregită de Ioan I. Mușlea, cu un cuvânt înainte de Ion Taloș, București, Editura Academiei Române, 2010, 606 p.

înlesni lectura, dar și pasajele ilizibile ori descifrările nesigure. Am păstrat sublinierile existente în original în corpul scrisorii, pe care le-am marcat prin linie, iar nu prin italicizare, așa cum se obișnuiește, tocmai pentru a rezerva acest ultim tip de marcaje exclusiv indicării titlurilor de lucrări și articole. Am adoptat normele ortografice actuale și am normalizat punctuația, mai ales prin adăugarea semnului virgulei, unde am considerat că fluidizează lectura. Am păstrat majusculile cu care operau autorii în scrierea numelor de instituții și a pronumelor personale, precum și dubletele ortografice ale unor antroponime (*Pauleti*, dar și *Pauletti*).

Pentru a facilita receptarea scrisorilor de către cititori, am recurs la note infrapaginale, menite să așeze anumite persoane și evenimente în traiectele personale și profesionale ale lui Ion Mușlea și Ovidiu Bârlea.

Ion Mușlea către Ovidiu Bârlea

1.

Cluj, 21.VIII.[1]954

Dragă Domnule Bârlea,

Scrisoarea aceasta nu e un răspuns la „epistola” d-tale – care mi-a făcut multă plăcere – de astă iarnă, prin care-mi mulțumeai de extrasul lui

Diaconu¹¹¹ și-mi povesteai impresii de la conferința folkloriștilor. Nu ți-am răspuns, în nădejdea că... totuși vom veni, în primăvară, la București. Am fost însă destul de bolnav și a trebuit să mă îngrijesc serios. Nici acum – după concediul de odihnă, luat după altul, de boală – nu mă simt prea bine. Totuși, vreau să cred că, pe la începutul lui octombrie, voi reuși să-mi fac obicinuita vizită anuală în Capitală.

Pân'atunci – am o rugămintă: un cercetător german (oriental!) mă solicită să-i dau variante românești la basmul căruia Aarne și Aarne-Thompson îi spun: „Die 3 Orangen” (No. 408). Schullerus a cam încurcat nițel lucrurile, băgându-l la 403 A. Dar variantele noastre care urmează: Schott, No. 25; Ispirescu (*Legende...*, ed. 1892, p. 307 seq., „Cele 3 rodii aurite”); Papahagi (*Basme aromâne*: pp. 173-175 și 412-417 – No. 63 și No. 122) – reprezintă f[oaarte] bine motivul ce interesează. Neamțului îi trebuie însă și variantele nepublicate. Aici vine rugămintea mea: să cercetezi în colecția Dv. de basme – mi se pare sistemizată după motive sau chiar pregătită de tipar, dacă-mi amintesc – și să-mi trimiți ce poți copia (din cele scurte) sau rezuma (din cele lungi). Aud?

Am avut totdeauna prostul obicei să servesc pe cercetătorii străini care mi-au cerut material românesc: mi se părea că țara noastră e absentă din cultura universală, când folclorul nostru nu e reprezentat. Am rămas cu vechea meteahnă... Mă-njuri? Fă-o, ca și mine, pentru... țară!

Sper și doresc mult să te văd! Nu vii cumva d-ta pe-aici? Poate-n răspuns îmi scrii și ce mai faci d-ta și folclorul nostru? Ce se mai tipărește? Când apare *Antologia dansurilor*? Mulțumiri anticipate și o călduroasă strângere de mână.

I. Mușlea

2.

Cluj, 8.IX.[19]54

Dragă Domnule Bârlea,

Ai întrecut pe brașoveni în rulanță! Am primit „Buletinul”, îți mulțumesc foarte mult și-ți rămân dator cu o mulțime de bani. Voiu putea veni oare la București, cum am promis? Ori voiu fi silit să-i încredințez unui mandat poștal?

¹¹¹ Folcloristul Ion Diaconu (1903-1984) a publicat studiul *Psihologie și creație populară*, în „Anuarul Arhivei de Folclor” (AAF), Cluj, tom III, 1935, p. 7-23 (tipărit și în extras).

Ai reintrat și d-ta în rutina câmpului muncii? Eu am și uitat că am avut concediu de odihnă! Și boala începe iar să-și arate colții...

Ți-aș fi recunoscător dacă, nesusind la Buc[urești] până pe la mijlocul lunii viitoare, mi-ai trimite o scrisoare cu noutăți folclorice de tot soiul. (Și de-ale d-tale!)

Încă o dată, mulțumesc frumos și salutări cordiale.

I. Mușlea

3.

Cluj, 13.X.[19]54

Stimate Domnule Bârlea,

La amabila d-tale poștală, te anunț, cu regret, că nu sosesc la Buc[urești] decât în 19. X., dimineața. Pe la orele 12-13, îți voi da un telefon la Institut sau voi veni până acolo. M-aș bucura mult să nu fi plecat încă pe teren. Eu rămân până sâmbătă (în 23), și diminețile voi fi la Academie (manuscrite). Dacă – horribile dictu! – nu ne întâlnim, aștept scrisoarea „despre multe și mărunte – mai ales folclorice”.

Până la revedere – cele mai bune salutări de la

Ion Mușlea

4.

Cluj, Ziua Unirii Ardealului, 1954

Dragă Domnule Bârlea,

De mult vreau să-ți scriu câteva rânduri, pentru a-ți mulțumi de amabilitatea deosebită cu care m-ai primit la București. Ai fost deosebit de drăguț, arătându-mi lucruri pe care cine știe de le voi mai uita vreodată.

Îmi pare rău că, cu această ocazie, am de exprimat o nouă rugămintă. Dacă nu ți-e greu să afli repede ce comunicări fac bucureștenii (și ieșenii) la Sesiunea clujană¹¹² – interesează, firește, numai folclorul – te rog mult înșiră-le pe o poștală și expediază-mi-le imediat... simplu (căci așa sosesc cel mai repede).

¹¹² Sesiunea științifică a Academiei Române, Filiala Cluj, din 22.XII.1954.

Ce-ai făcut prin ținuturile pe care le-ai bătut? Ai venit cu traista plină?

Eu sunt binișor și-ți doresc spor la muncă și sănătate.

Încă o dată, mulțumesc pentru trecut și... anticipat.

Vechiul d-tale amic,

Ion Mușlea

5.

Cluj, 24.IV.[19]56

Dragă Domnule Bârlea,

Îmi pare rău că mi-ai luat înainte! De mult țineam să-ți scriu măcar câteva vorbe și să-ți mulțumesc pentru felul în care m-ai răsfățat la București. Într-adevăr, cele două seri petrecute – c'est le mot – împreună, mi-au făcut mare plăcere: aș zice enormă, dacă n-ar fi cuiul că te-am băgat la o cheltuială inadmisibilă. În sfârșit, revanșa nu-i departe – nădăjduiesc, cel puțin.

Mi-ai luat-o, deci, înainte și-ți mulțumesc pentru valul de știri ce-mi trimiți. Ce m-a impresionat mai mult a fost apariția „Revistei de Folclor”: sobru titlu – să vedem dacă și cuprinsul va fi la fel! Deși mă ironizezi crud în legătură cu anumite lucruri pe care le-aș fi vorbit cu d-l Pop¹¹³ și nu ți le-am spus (colaborarea mea la *Bibliografie* etc.), îți mărturisesc sincer că, dacă am făcut-o, lucrul se datorește doar distracției sau oboselii din acele zile. D-ta ai arătat atâta interes pentru intrarea mea în... clanul I[nstitutului de] F[olclor] (?) încât am vrut să fii la curent absolut cu tot ce privește situația mea bucureșteană (N-ai fi rămas altfel și fără să știi că vorbesc de Academie? Și nu prea văd cu ce aveam să mă laud!...)

Trebuie să continuu deci pe această linie. Am așteptat scrisoarea d-lui Pop, dar, deși azi se împlinesc 12 zile de la data când mi-ai anunțat-o că e scrisă la mașină, ea n-a sosit. Iată-mă curios, pe mine, care „nu par a fi”. Ce s-a întâmplat? S-a răs gândit? A intervenit ceva? După ce am primit scrisoarea d-tale, mi-am revizuit notele bibliografice, dându-mi seama că ar fi necesară o întâlnire cu d-l Pop (și d-ta), pentru a pune la cale această chestiune (care nu-i chiar atât de simplă cum pare

¹¹³ Mihai Pop (1907-2000) era, la acea dată, cercetător științific și director adjunct la Institutul de Folclor din București.

la întâia vedere). Deoarece însă nu vă văd venind înapoi pe curând și având în vedere că „somărilor” sunt pe 1 mai, ar fi, poate, cazul să vin eu. Dacă m-ați chema – poate prin Inst[itutul de] Folclor Cluj – aș veni bucuros, cu condiția să-mi asigurați drumul dus-întors cu avionul și hotelul. Cred că întrevăderea ar da roade interesante, dat fiind că și eu am olecă de experiență în materie de reviste din „brânza” noastră.

Trec peste multele ironii învățate în maestre paranteze – unele m-au amuzat considerabil, iar admiratoarea surprinzătoarei d-tale [?] mocănești a râs chiar din inimă –, ca să ajung la un punct delicat. Eram în mod special dator să-ți scriu o vorbă în ce privește venirea d-tale la Cluj, pentru comunicarea pe care vrei să ne-o împărtășești „în exclusivitate”. Nenorocirea face ca bietul Breazu¹¹⁴, de care mă și întreb, să fie foarte rău bolnav, când m-am întors l-am găsit internat în clinică. E vorba de ceva ce nu prea iartă și care poate avea un sfârșit destul de apropiat. E foarte trist și pot să-ți spun – d-tale, care am avut impresia că ții mult la el – că, deși raporturile noastre din ultimii ani nu mai erau frățești, ca până atunci, îmi pare extrem de rău de iminenta lui pierdere. Omul ajunsese la o perfectă stăpânire a specialității și era, incontestabil, cel mai bun cunoscător al istoriei literaturii ardelenne moderne; gustul și sensibilitatea i se subțiaseră cum nu se putea mai mult, în ultimul deceniu. Și acum? Mă gândesc cu jale și la el, și la știința românească, și la nenorocita aia de Facultate! Dar e peste puterile noastre să facem ceva: eu îl cercetez în fiecare săptămână, fără să-mi fac iluzia că vizitele mele îi fac plăcere. Conștiința și amintirea a peste 30 ani de prietenie – unii de plină maturitate și de strânsă colaborare, ca acei din refugiul sibian – îmi cer însă să-l mai văd cât e posibil.

Vreau să zic că, în lipsa lui și sub conducerea provizorie a maestrului Blaga¹¹⁵, la „Colectiv”, comunicarea d-tale nu s-ar bucura de condițiile pe care sunt sigur că le merită. Deci: ori Breazu se face bine (șanse 1/1000), ori o lăsăm pe toamnă – propun eu. (D-ta poți să-mi scrii, dacă ții absolut să faci comunicarea înainte de iulie și, atunci, mă

¹¹⁴ Ion Breazu (1901-1958) conducea, din 1952, Colectivul de Istorie Literară și Folclor al Institutului de Lingvistică și Istorie Literară din Cluj.

¹¹⁵ Epurat din Universitate în 1948 și încadrat, ulterior, drept „colaborator extern” la Colectivul de Istorie Literară și Folclor al Institutului de Lingvistică și Istorie Literară din Cluj, poetul Lucian Blaga (1895-1961) a asigurat conducerea interimară a Colectivului în perioada concediilor de boală ale profesorului Breazu. Mai multe detalii la Mircea Popa, *Sextil Pușcariu și Muzeul Limbii Române*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2016, p. 65-86.

voi îngriji să fie cât mai bine. Dar – ca un extrem „vœu” făcut pentru restabilirea bietului Breazu – sunt de părere să o mai amânăm).

Altele – noutăți despre mine – prea puține. În sfârșit, Reteganul, cel atât de bârfit de mocani, se culege și poate va și apare peste nu știu câte luni – poate pe vremea căldurilor¹¹⁶. Cu sănătatea stau slab, mă și gândesc să plec, după 15 mai, la Herculane sau altundeva, să-mi văd de reumatismele care mă chinuiesc prea mult și ca să mă pot odihni puțin. De aceea, insist și ca să lămurim chestiunea colaborării la Revistă. Dacă e ceva urgent, te rog dă-mi un telefon – cu taxă inversă – după ora 17, tariful e redus cu 40 %. Eu sunt acasă – între orele 17-19 sau 20.30-22, iar, pentru cazul când ar fi ceva excepțional, și dimineața, între 7.30-11 – cel puțin săptămâna asta și jumătatea întâi din cea viitoare. Numărul a rămas 34-06^x. Dacă e ceva mai puțin urgent – un simplu răspuns la nedumeririle mele, te rog scrie-mi imediat câteva vorbe pe o postală sumară, ca să nu-ți răpesc din prețiosul timp.

Amicul Butură¹¹⁷ e bine, dar are ceva de englez „spleen”-atic, mai pronunțat ca înainte. Unde mai pui că s-a apucat să facă și... literatură pentru tineret! I-e dor de d-ta – ca și mie – și l-am servit, acum vreo săptămână, cu o seamă de informații despre d-ta.

Altele, la o revedere cât mai apropiată.

Cu multă prietenie și dorința de a te găsi zdravăn și vesel,

Ion Mușlea

Iartă-mi scrisul „fuserit”: văru-meu așteaptă să plece la aerodrom.

Zi-mi, te rog, o vorbă de „Buletinul” IV al Institutului Călinescu? Dar cu bibliografia pentru Wildhaber¹¹⁸ ce-au făcut: i-au trimis-o? Chițimia trebuie să știe...

^x Casa D' Macavei¹¹⁹!

¹¹⁶ Ion Mușlea, *Ion Pop-Reteganul, folclorist* (v. n. 97).

¹¹⁷ Originar din Munții Apuseni, ca și Ovidiu Bârlea, Valer Butură (1910-1989) era cercetător la Muzeul Etnografic al Transilvaniei; în anii 1957-1958 cumula o jumătate de normă la Secția Cluj a Institutului de Folclor din București.

¹¹⁸ Folcloristul elvețian Robert Wildhaber (1902-1982) era redactor la *Internationale Volkskundliche Bibliographie*, postură din care îi expediază lui Mușlea mai multe scrisori, pentru a-i solicita colaborarea cu material românesc.

¹¹⁹ Doctorul Ion Macavei (1911-2011) era cumnatul lui Ion Mușlea.

6.

Băile Herculane, 2.VI.[19]56

Dragă Doamnă Bârlea,

Iar sunt în întârziere! Răspunsul abia după o lună... Motive? Câte vrei! De două săptămâni și mai bine, sunt aici și nu pot zice deloc că mi-ar fi mers rău. Băile și regiunea sunt grozave și, dacă în migrațiile d-tale folclorice te apropii de acest colț de rai, nu uita să te abați și să cânti (ca mine): „Însată Șerno-n-șată...” (Oare cum o fi transcriind Tov[arășul] Acad[emician] Petrovici¹²⁰ așa ceva?)

În tot cazul, te rog să mă ierți, în primul rând pentru întârziere. Apoi, să primești calde mulțumiri pentru promptitudinea cu care mi-ai răspuns, împrăștiind norii atâtor îndoieli care mi-au... nenorocit nopțile...! (?)

Că apariția celebrei reviste a suferit o nouă amânare – nu mă miră prea mult, deși, după felul cum mi-o anunțaseși... Totuși, aș ține mult să-mi comunicai dacă programarea ei pe trimestrul III promite a fi mai serioasă decât până acum și dacă la orizont se profilează ceva mai clar eventualitatea unei chemări la București a subsemnatului de către Institutul D-voastră, pe întâia jumătate a lui iulie?

În acest caz, aș insista mai puțin pentru o participare a mea la sesiunea generală a Academiei din 15 iunie – unde s-ar putea să nici nu fiu invitat. Totuși, la București aș ținea mult să mă deplasez (oficial!) în prima decadă a lui iulie.

Te rog, deci, mult să-mi dai un răspuns urgent în această chestiune (dacă e posibil fără a mai consulta și alte personalități, nici chiar pe dl. Pop, care, după cum mi-ai scris, mi-a comunicat că „pot pleca liniștit în concediu”, cu toate că d-ta-i vorbiseși că „ar mai fi necesară o întrevvedere cu mine în chestia *Bibliografie*”.

Eu voi fi în seara zilei de 8 iunie (vineri) la Cluj, în așteptarea scrisorii d-tale, după care mă voi conduce.

Acum, celelalte „numere” – vorba d-tale.

---

¹²⁰ Lingvistul Emil Petrovici (1899-1968) – la data expedierii scrisorii, președinte al Filialei Cluj a Academiei Române – realizase, în debutul carierei sale, ca stipendiat al Arhivei de Folklor a Academiei Române, cercetări de teren în Valea Almăjului (1934), Munții Apuseni (1935) și Valea Timocului (1937), concretizate în micromonografiile zonale publicate în AAF: *Folclor din Valea Almăjului (Banat)*, III, 1935, p. 25-158; *Folclor de la moșii din Scărișoara*, V, 1939, p. 111-175; *Note de folclor de la românii din Valea Mlavei (Sârbia)*, VI, 1942, p. 43-75.

La plecarea mea din Cluj, Breazu era ceva mai bine – ieșise și din clinică –, urmând ca, în curând, să înceapă o nouă cură de roentgen. Nu cred deloc că e cazul să-i scrii, dacă până acum nu ați fost în corespondență: asta nu i-ar ridica moralul (aflând că și d-ta știi de boala lui), ceea ce e f[oarte] important. Mai multe la București, fie la sesiunea Academiei, fie dacă mă chemați.

Foarte amuzante chestiunile Chițimia-Călinescu et comp. Totuși, nu mi-ai răspuns nimic referitor la ceea ce s-a făcut cu bibliografia cerută de d-l Wildhaber: s-a expedit partea românească? Poate știe altcineva de la Institutul lui Călinescu sau chiar d-l Mihai Pop? Eventual, în răspunsul ce aștept, mă lămurești și în această chestiune.

Mă bucur că ți-e dor de Cluj și te asigur că și clujenilor de d-ta... Dar, desigur, ochii mătăluță vor fi sclipind acum prin Văile Muscelului! Cu ce basme, cu ce „tropa-tropa” nostime vei mai veni?

În așteptarea cât mai „curândă” a unei noi și interesante întâlniri a celor doi folcloriști reprezentativi și tineri (!) ai Ardealului – lipsește bietul Pavelescu¹²¹, ca să facem un colegiu –, te rog să primești cele mai bune urări de la vechiul d-tale,

Ion Mușlea

7.

Cluj, 28.X.[19]56

Dragă Doamnă Bârlea,

Îți mulțumesc pentru lunga d-tale scrisoare, care mi-a făcut multă plăcere. Nu credeam că cele câteva rânduri mângălite pe fișa aruncată în saltarul biroului d-tale o să-mi aducă asemenea satisfacții. Și, acum, să luăm lucrurile pe rând și în ordinea importanței.

1) N-am uitat de comunicarea cu care ai vrut (și mai vrei) să ne onorezi. Am vorbit cu Breazu și e încântat. Te roagă să comunici dinainte – mie sau lui – când vrei să vii (în nov[embrie] sau dec[embrie], cum zici), ca să stabilim data și să putem da mai multă

---

¹²¹ Îndepărtat, în 1950, din funcția de director al Muzeului Etnografic al Transilvaniei, folcloristul Gheorghe Pavelescu (1915-2008) funcționa, la acea dată, drept profesor secundar de limba și literatura română în zona Sibiului.

amploare acestei manifestări, invitând și pe alții decât membrii colectivului. Titlul rămâne același: „Metoda filologică în folclor”? Sper că ne-am înțeles și aștept să-mi scrii!

2) Reteganul – Iată-l în carne și oase. Mă mir că a mai rămas carne (file) pe el, după câți și-au bătut joc de el. Totuși, aș fi curios de părerea d-tale. Eu n-am mai scris ceva în genul ăsta – produs al unor timpuri de... vie memorie și nu uita nici faptul că e prima oară când public ceva după 1948! Te rog transmite un exemplar și Institutului de Folclor (Bibliotecii) și unul d-lui Mihai Pop, cu care prilej

3) Roagă-l să-mi comunice dacă a primit articolul despre Clain¹²² la timp (eu l-am trimis, prin avion, în 10. X, cum ne-am înțeles) și dacă intră în acest număr (întâiul). Știu că e f[oarte] hărțuit și că-i e greu să scrie, deci îl rog să-ți comunice d-tale ce a făcut cu Clain. De asemenea, dacă a isprăvit ceva în afacerea cu d-l Săulescu și dacă sunt sau nu nădejdi. Iar pe d-ta te rog să-mi „zici”, imediat, într-o scrisoare, despre ambele chestiuni. Am vrut să zic „ambele trei”, dar, de fapt, sunt patru, și anume: 3) am rugat să mi se facă o copie dactilografiată despre articolul Clain și să mi se trimită. 4) S-a hotărât ceva pentru efectuarea fișelor Bibliotecii Sextil Pușcariu, de care l-am întrebat?

4) De o întâlnire „peste o lună” – adică la începutul lui nov[embrie] – nu poate fi vorba, decât p[en]t[ru] cazul că mă chemați, urgent și în chestii serioase, la București. Prefer să vin la sfârșitul lui dec[embrie], cum zicea și d-l Pop, când va trebui să avem noi ședința cu *Bibliografia folclorică*. Se mai zice ceva de ea? Mai ales că, prin nov[embrie], cred că vei veni d-ta încoace!!

5) Mă bucur mult că ai găsit materiale interesante – din tăte punctele de vedere – în Muscel. Abia apuc să le aud!!

6) Blaga e la București – ori a fost, în săptămâna 21-27.X. Poate l-ai văzut la Ciorțești. E om ma-a-a-re acum! Numai să nu-și rupă gâtul! Mai multe, la întrevvedere!

7) Mă bucur că Olăneștii ți-au făcut bine – măcar ca variație de loc și oameni. Isidor Todoran¹²³ e o gură și un șmecher, mai că ne întrece pe noi doi (la un loc!) Sunt, însă, departe de a fi așa de bine cu el cum s-a... lăudat.

¹²² Articolul *Samuil Micu-Clain și folclorul...* (v. n. 59).

¹²³ Isidor Todoran (1906-1985) era titularul Catedrei de Teologie Dogmatică și Simbolică la Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

8) Bibliografia mea și încurcăturile clasificării ei m-au amuzat. Pop nu mi-a zis serios nimic, lăsând-o cum era – zice că de la viitoarea contribuție încolo... Când va mai fi și aia?

9) M-a amuzat și intrigarea d-tale în legătură cu articolul despre Clain folclorist. Sigur că ți-a fost dat spre aviz. Conținutul te va fi interesat, desigur. Dar aș vrea să știu cum ai găsit articolul în sine?

Eu: obosit. Vacanța, la ferma unui amic de lângă Brașov, nu m-a refăcut suficient. Oaspeți... Evenimentele actuale, pe care le urmăresc cu atenția meritată, mă impresionează și mă preocupă prea mult. De unde... întârzieri la... repertoriul Hasdeu. În sfârșit, acum sunt chestiuni mai mari la ordinea zilei.

Nevastă-mea îți mulțumește pentru salutările „mocănești” și-ți trimite complimente. Aștept să scrii multe sau să vii. Iartă-mi scrisul repezit și neglijent, dar, altfel, iar amânam.

Tot binele!

I. Mușlea

8.

Cluj, 5.I.[19]57

Stimate Domnule Bârlea,

Abia acum am găsit un cetățean care să-ți aducă comunicarea vie și nevătămată, căci primejdia pierderii prin poștă nu aș fi putut-o lua asupra-mi! M-ar fi fulgerat... Vidra mea.

Azi sunt 2 săptămâni de când ne-ai spus atâtea lucruri interesante! Păcat că nu mai vii curând! Cine știe ce-am pune la cale?

M-aș bucura să aflu că ai petrecut bine pe dealurile copilăriei, te-ai înduișat suficient la auzul colindelor – care mie mi-au lipsit atâta – și că ai sosit nu numai zdravăn la București, dar și mai plin de draci, ca Anteu după ce atingea pământul.

Din nefericire, eu nu mă pot lăuda la fel. Nu mă simt bine, ci mai bătrân, cu mult mai mulți ani, decât cel îngropat (fără réveillon).

Încă o dată, îți doresc tot binele pentru 1957 și m-aș bucura să-ți citesc măcar filele – dacă de auzit nu pot, nici măcar prin... magnetofon.

Al d-tale,

Ion Mușlea

9.

Cluj, 5.I.[19]57

Dragă Domnule Bârlea,

Mulțumiri pentru bunele urări de noul an! Deși, după cum ai observat din „tonul impresionant” – zici d-ta – al scrisorii mele trecute, ele nu mi-aduc prea multă bunăvoie. Un an greu, asta se anunță, din care nu știu cum voi ieși. Să mă fi influențat, oare, și prezicerile, în palmă ghicite, ale unei Vidre, care era chiar moață (deși doctoriță)? N-aș putea zice că m-au lăsat chiar rece!

Dar, să revenim la lucruri serioase. Scrisoarea d-tale ne-a făcut, soției mele și mie, multă plăcere. O așteptam. Prietenii sunt din ce în ce mai rari. Suntem încântați că te-ai simțit bine în după-masa aceea la noi. Crede-ne, sincer, că n-am suferit deloc, dimpotrivă! Ne-am amuzat de dorința (?) d-tale de a te întâlni cu lupii. Demult, acum aproape 50 de ani, i-am auzit și eu urlând și le-am văzut sticlind ochii, înapoia saniei, care ne ducea înspre satul natal al [lui] taică-meu. Ce mult e de-atunci! Aș putea spune: și ce bine era pe acele vremuri!

Mulțumiri p[en]t[r]u știrile în legătură cu „Revista” Institutului. Dl. Pop mi-a scris că vine să „vorbit” (?), împreună „cu Fochi”, înainte de sfârșitul lui ianuarie. Apoi, prin Jagamas¹²⁴, a trimis oarecum vorbă că-și amână vizita pe 10 februarie. Să-l vedem. Nu știu dacă n-aș prefera să te văd (și) pe d-ta. Poate am vorbi de altele, și altfel.

Și despre articolul d-tale¹²⁵, desigur. Nu l-am putut cere lui Breazu – iarăși cam bolnav, dar pe picioare și lucrând – din cauza raporturilor noastre cam reci. Am așteptat să mi-l dea, ceea ce s-a și întâmplat, acum câteva zile. Mi-a plăcut foarte mult, atât felul în care l-ai conceput, cât și cel în care l-ai construit. Asta nu însemnează că n-am observat și anumite inadvertențe și scăpări. N-am fost niciodată preocupat de *Țiganiada*. De aici și lipsa observațiilor mele de fond, pentru care, de altfel, Breazu e mult mai chemat. Mărunțișurile pe care le mai am de spus, le găsești pe fila alăturată.

¹²⁴ Etnomuzicologul Jagamas János (1913-1997) era cercetător la Secția clujeană a Institutului de Folclor din București.

¹²⁵ Elaborat de Ovidiu Bârlea pentru volumul *Studii și cercetări de istorie literară* pregătit de Ion Breazu (1957), studiul *Folclorul în „Țiganiada” lui I. Budai-Deleanu* va fi tipărit abia în 1967 (v. n. 94).

Când mai dai pe aici? Ce noutăți folclorice mai transmiți? Mi-e dor de d-ta! S-ar putea să vin la sfârșitul lui februarie (sau chiar mai curând, dacă D^l. Pop nu vine: nu-i nevoie să-i comunici aceste lucruri). Tot binele din partea mea și a nevesti-mi, crede în prietenia noastră!

Al d-tale,

Ion Mușlea

Amicul Butură ne-a „delectat”, într-o seară, cu o f[oarte] impresionantă literatură, de un gen aproape original, un fel de Bucuță¹²⁶ redivivus: documentar etnografic din Țara Moșilor, dar mult mai cald ca al regretatului Emanoil! Te felicit că ai un prieten atât de talentat! Iartă-mi scrisul repezit și nervos, te rog!

I. Mușlea

[Anexă]

1) Introducerea – istoria interesului p[en]t[ru] folclor – e, fără îndoială, prea întinsă! Redu tot ceea ce poți, iar la sfârșitul introducerii (să zicem pe la pag. 9), treci și interesul *Țiganiadei* pentru folcloriști, inclusiv terminologia și apelul la culegere al lui B[udai]-D[eleanu] (actualmente la p. 35). Dimpotrivă, sfârșitul actualei introduceri (p. 10-12), unde enunți aportul fundamental al folclorului în *Țiganiada*, trece-l la urmă (p. 36).

2) Cred că citatele cu snoave țigănești sunt prea multe! Fă un triaj serios, concentrează-le. Nu te mulțumi numai cu cele din Sandu-Pungă-goală (= Andrei Bârseanu?) Vezi și *Țiganiii* lui I. Pop Reteganul (Blaj, 1886), de asemenea toate lucrările despre cei din fosta monarhie austro-ungară – în speță Ardeal – ale lui Wlislöcki, vreo 5-6 lucrări, apărute între 1880-1890, în nemțește! Pentru a doua redacție, B[udai]-D[eleanu] să nu fi cunoscut, oare, și lucrarea lui Sartori: *Länder und Völkerkunde Österreich*, Wien, 1809?

Pentru țigani iubitori de capete de porc – n-ar trebui să te gândești și la „Vasilca” – astăzi obicei pur țigănesc? Ori în Ardeal, Banat – nu se cunoaște?

Variantele ardelene-bănățene la unele balade (p. 30), nu sunt atât de necunoscute: Pentru „Tanislav”, vezi Cătană (Brașov, 1916), p. 17 și

¹²⁶ Emanoil Bucuță (1887-1946), fondator al revistei „Boabe de Grâu”, valorifică în romane observațiile etnografice realizate la românii de la sud de Dunăre.

„Tribuna”, V (1888), nr. 185 (material trimis de St. Țarină, deci din Hunedoara!), iar pentru „Badiu”: Alexici, p. 87 și Iosif Popovici (Oravița, 1909), p. 27.

Pentru credințe în B[udai]-D[eleanu], de introdus și luța (nu mai știu unde vine și cum e formulată în *Țiganiada*! E vorba de o credință ungrească, trecută și la românii din Săcele, Ialomița, Ziua Sf[inte] Lucia, de unde și „Lucaszèk” = scaun de vrăjitoare!)

Sobolul... Vidrei, amintit o singură dată la Marian (*Nunta*), cred că e o simplă întâmplare.

De o încheiere, o mare întrebare (poate indiscretă): dezvoltând articolul într-alt fel, ai putea face din el o teză de doctorat! Mă amestec unde nu trebuie? Iartă-mă, dar tot trebuie să ți-l treci odată! Ori, întâi, să dai docența cu... Vidra!?

Încă o dată, ai văzut f[oarte] bine originile *Țiganiadei* și ai ajuns la concluzii f[oarte] bune; pentru toate, te felicit călduros! Vivant sequentes!!

Ion Mușlea

Ai nevoie de chestionarul-manuscris al lui Marienescu-Șaguna (1859), de care mi-ai scris în toamnă? Zi-mi o vorbă și-l caut spre a ți-l expedia.

Pentru „Țigani ce și-au mâncat biserica”, ai văzut articolul lui Coste în „Rev[ista] p[en]t[r]u Istorie, arheologie...”, anul...?

Anexă continuare:

1) Ar fi bine să vezi, odată, și materialul manuscris din Arhiva de Folklor a Academiei, provenit din Hunedoara (în special snoave, basme, proverbe...) și Alba, idem, „Arhiva de la Muzeul Etnografic” (al lui Vuia).

2) Despre terminologia folclorică: „poveste de obște (Volksmärchen)..., de fapt traducerea termenilor corespunzători din l[im]ba germană, așa cum circulau în discuțiile de folclor”, a scris și Caracostea (*Curs-baladă*, p. 33-34): ar fi bine să amintești în notă!

3) O culegere de snoave, povești, strigături, credințe etc., în satul de naștere al lui B[udai]-D[eleanu], crezi că n-ar aduce nimic interesant? D-tale nu ți-ar fi greu s-o faci!

16 febr[uarie] Iartă-mă că ți-am ținut atâta scrisoarea, de aici și halul plicului. Tot așteptam să se hotărască Breazu să-ți trimită articolul. Dar el a intrat din nou în clinică, pentru un tratament. L-am căutat și am insistat să ți-l trimită: a promis.

Nu vin bucureștenii încoace? Eu mai am nițel, dar nu prea mult, cred, cel puțin! Ce e cu apariția „Revistei”?

Tot binele:

I. Mușlea

Fii bun și roagă pe D^{na} Comișel¹²⁷ să-ți comunice adresa actuală a Tatianeii Gălușcă¹²⁸, iar la „proxima” scrisoare, te rog să mi-o trimiti. Mulțam frumos.

Nu găsesc deloc circulara-apel a lui Marienescu-Șaguna (1859). Nu știu pe unde am putut-o rătăci... Bineînțeles!!

10.

Cluj, 19.IV.[19]57

Dragă Domnule Bârlea,

Suntem tot în contra-timp. Așa cum rândurile aduse de Sbârcea¹²⁹ s-au încrucișat cu delicioasa d-tale scrisoare (de-ar fi și novelele „pe-aproape”: iată că întep și eu!), e probabil că, pe când prezenta misivă va ajunge în Sfinții Apostoli, d-ta vei descinde la Cluj. Eu m-aș bucura, totuși, că am scris „degeaba”. Telefonază-mi imediat, dacă sosești.

Am ținut însă să-ți confirm primirea marilor plicuri cu manuscrise. Știu ce însemnează să te tot gândești că ai lucrat, te-ai enervat (cu dactilografele) și ai plătit zadarnic. Le-am predat lui Breazu imediat – după ce am trecut pagina la buclucașa notă – din „cursul” magistrului Caracostea. Ieri l-am întrebat pe Breazu dacă are să-ți comunice ceva. A spus că nu, că încă nu a citit noul manuscris, dar că-ți va scrie. Maurul și-a făcut datoria.

¹²⁷ Emilia Comișel (1913-2010) era conferențiar la Catedra de Folclor a Conservatorului din București și, deopotrivă, colega lui Ovidiu Bârlea la Institutul de Folclor.

¹²⁸ Tatiana Gălușcă-Cârșmariu (1913-1993) a realizat cercetări de folclor în calitate de colaboratoare a Arhivei de Folclor a Societății Compozitorilor Români și a Arhivei de Folclor a Academiei Române, sau alături de specialiști de marcă ai domeniului: Constantin Brăiloiu, Ion Mușlea, Dumitru Caracostea, Emilia Comișel, G. T. Kirileanu, Ioan R. Nicola. Articolul său *Mocanii. Un joc dramatic al românilor din Dobrogea* – publicat în AAF, VII, 1945, p. 12-33 – a generat, la propunerea lui Dumitru Caracostea, o anchetă de verificare, pe care Academia i-a încredințat-o lui Gheorghe Vrăbie (cf. Ion Mușlea, „Din activitatea mea de folclorist...”, p. 174-177).

¹²⁹ George Sbârcea (1914-2005) a fost, o perioadă, etnomuzicolog la Secția clujeană a Institutului de Folclor din București.

Și, acum... așteptăm: sosirea sau o epistolă lungă și interesantă.
 Dacă nu vii, îți dorim amândoi sărbători „cu vidră” (sau vidre!).
 Asta nu însemnează să nu-ți spun și
 „Christos a înviat!”
 Al d-tale vechiu (ca vinul de Cotnari),

Ion Mușlea

11.

Băile Herculane, 14.VI.[19]57

Dragă Domnule Bârlea,

Locul de unde-ți scriu te lămurește, cu siguranță, și mă scuză – în parte – de întârzierea cu care-ți răspund. Credeam că vii la Cluj, căci așa anunțaseși în interesanta d-tale scrisoare de la 24.IV. Apoi, văzând că nu mai vii și că se apropie timpul în care trebuia să mă deplasez eu la București (la 15 mai), am crezut că n-are rost să-ți mai scriu, când în curând vom putea povesti și discuta atâtea pe malul lacurilor... Dar... omul dispune. Am fost plictisit de o boală, Pop trebuia să plece la Moscova – deci nu mă putea chema – și, în fine, o oboseală imensă m-a cuprins spre sfârșitul lui mai – combinată cu răscoleala întregului și vechiului meu reumatism. Într-un elan de... voință, am obținut un „bilet” aici și am și pornit. Mă simt mai bine, întrucâtva refăcut, dar gândul întoarcerii la treabă și săcâieli nu-mi face nici o plăcere. Să-ți spun drept, nici acela de a fi la București pe la 29 iunie-3 iulie, pe călduri. Măcar d-ta de te-ai găsi în Capitală, să nu bați iar coclauri muscelene ori vlăscene!

Și, deși vin cu siguranță (de 95 %), totuși am ținut să-ți scriu, nu cumva faptul că nu ți-am răspuns să mă lipsească (să ne, căci e vorba și de nevastă-mea) de interesantele d-tale scrisori viitoare.

În aceste câteva rânduri, nu răspund, de fapt, la scrisoarea d-tale amintită, ci țin să te pun la curent cu starea și planurile mele.

Mai țin însă și să te felicit pentru conferința ținută cu prilejul comemorării lui S. Fl. Marian, pe care sper să o pot citi în curând (?) în Revista „noastră”¹³⁰. De asemenea, să-ți comunic că *Budai-Deleanu* a fost revizuit (?) pentru inconsecvențe ortografice (??) de un famulus al lui Breazu. Pare că, pe 15 iunie, era vorba că toate articolele mari să fie

¹³⁰ Cf. Ovidiu Bârlea, *Cincizeci de ani de la moartea lui S. Fl. Marian*, în RF, tom II, nr. 3, 1957, p. 122-123.

predate lui și apoi trecute (supuse!) cenzurii. Cât despre ajungerea la tipar, nu știu absolut nimic. Mulțumesc și că ți-ai pierdut vremea căutând pentru mine volumele IV-V din „Buletinul” lui Călinescu. Nădăjduiesc, totuși, că vei reuși să-mi faci rost de ele, chiar și după întoarcerea bandei din campania culegerii de povești în Munții Apuseni și jurul Sibiului (ce-o mai fi și asta!?).

Nevastă-mea (mai răsuflă și ea, sărmana, când lipsesc de-acasă), îți mulțumește pentru bunele urări și-ți trimite altele, la fel de sincere. Eu de-abia apuc să te văd, deși mi-e și nițel frică.

Sper că te-ai refăcut după grozava pierdere de sânge de la dinți și că te voi găsi gata de... clănțanit (împreună), ca să nu pierdem exercițiul.

Tot binele, de la vechiul d-tale,

Ion Mușlea

Acasă, unde voi fi la 20.VI, voi găsi, desigur, știri despre „Revistă” și alte articole din „Contemporanul” ori „Gazeta Literară”. Poate și ceva despre „Anuarul Arhivei”...

12.

Cluj, [19]57

Dragă Domnule Bârlea,

Am sosit cu bine și trimit volumul lui Aarne-Thompson. Te rog confirmă-mi primirea și scrie-mi noutăți.

Profit de ocazie pentru a trimite și articolele D^{nei} Stroescu și D^{lui} Amzulescu. Fii drăguț și predă-li-le, cu mulțumiri.

Nu uit că mi-ai promis completarea „Cercetărilor” Institutului lui Călinescu. Îmi lipsește volumul IV și următoarele. Vorbește, te rog, cu Chițimia ori Papadima să mi le dea de la Institut, căci, după cum scrii, în comerț nu se mai găsesc. (Cred că i-ar putea spune și d-lui Călinescu).

Te salută Butură – cam invidios că ai ajuns la... Espla! Te va căuta la Buc[urești], pe la 22-24 nov[embrie].

Eu, abia la „Decadă”! Cum vor arăta atunci aleile minunate ale parcului nostru? Cu câtă melancolie mă gândesc la... cât am râs atunci!

Plec, pentru câteva zile, la odihnă bahică (sunt și vii pe-acolo), pe Valea Sebeșului, și-ți trimit toate urările mele de bine!

Ion Mușlea

Dacă pleci pe Ialomița, nu uita, te rog, de: jocul păpușilor cu ciobani, oi, lup – pe la bâlciuri (dl. Pop o știe din comuna Victoria – Ialomița, informator Marin Toma, 60 ani, care a fost, în februarie 1957, cu un grup de colindători-păpușari).

„Mersi frumos”!

Al d-tale,

I.M.

Budai-Deleanu al d-tale va trece la cules prin noiembrie sau decembrie... Vivant sequentes!

I.M.

13.

Cluj, 17.X.[19]57

Dragă Domnule Bârlea,

Azi dimineață ți-am expediat pe Aarne-Thompson (recomandat), dar, printr-o ciudată confuzie cu șeful d-tale de catedră – pe numele Institutului (+ numele d-tale). Rog urmărește dacă au sosit (erau acolo și manuscrisele D^{nei} Stroescu și D^{lui} Amzulescu). Anunță-mă, te rog, de primire.

Tot binele!

I. Mușlea

14.

Cluj, 27.XI.[19]57

Dragă Colega,

Căci ce-am fost pân-acum, ca folcloriști! Iată-ne și de... schemă!! Despre impresii în legătură cu acest lucru, când ne vom vedea la Buc[urești], deci f[oaarte] curând. Pentru asta nici n-am vrut să-ți scriu (și te rog să mă ierți că n-am răspuns la atât de interesanta d-tale epistolă mocănească). Totuși, m-am gândit că nu se face – deși am mai făcut-o! – să las să treacă necomentată o scrisoare a d-tale.

Îmi pare bine că ai primit pachetul cu Aarne! Nu era nici o grabă să-l fotocopiezi. Mulțumesc și pentru grija de a-mi completa ma-a-rea colecție a „Buletinului” Călinescu. Nădăjduiesc că, până acum, ai pus mâna și pe „iepurii” lui, ca să-ți faci rost de IV-V.

Breazu – după o f[oaarte] grea criză de ficat – se reface încet. L-am vizitat zilele trecute și mi-a vorbit de cât de jenat e că nu ți-a scris în chestia articolului cu *Budai-Deleanu*. L-am liniștit că am făcut-o eu. (A plecat ieri la tipar!!) Te felicit călduros pentru comunicarea de acum un an, apărută așa de frumos în „Buletinul” „nostru”¹³¹: să trăiești, să mai scrii – vivant sequentes.

Pe Mihai Pop l-am văzut foarte puțin singur. Pare f[oaarte] încântat de... conferință (și, sincer vorbind, sper să facă treabă bună). Și „Revista” se prezintă curățică, aproape apuseană.

Eu nu aștept prea mult să vin la Buc[urești] (vei spune, diabolic: pentru că vin cu nevastă-mea!). Nu, dar, de câteva zile, nu mă simt deloc bine. Nu-mi priește Institutul cel nou? Ori am nevoie de câteva zile de evadare la țară? Ca Anteu, care...

Abia apuc să-ți aud răutățile! A (très) bientôt!

Vechiul d-tale prieten și recentissim coleg,

Ion Mușlea

Butură nu mai vine – e la Borsec, la hodină.

Credeam să scriu prin el. Și de aceea am întârziat!!

Scuză-mi scrisul repezit, care se resimte de indispoziție.

15.

Cluj, 28 mai [1958]

Dragă domnule Bârlea,

Oricât de ocupat, grăbit, fiert de căldură aș fi, nu pot lăsa să plece Butură fără să-ți scriu câteva vorbe, mai bine zis să-ți răspund, sumar, la atât de răutăcioasa d-tale misivă din 9 mai. Pe puncte:

1. După cât ai văzut, mai bine aș fi fost profet mincinos: l-am pierdut pe bietul Breazu. S-a chinuit grozav, iar noi am pierdut un om de neînlocuit. Într-adevăr, golul pe care-l lasă în cultura ardeleană e enorm!

2. „Buletinul” lui s-a cules în întregime, dar oarecare încurcături fac să nu vedem curând această corectură (care, probabil, tot nu ți s-ar trimite d-tale: probabil numai ultima vei vedea-o!). Vorbind

¹³¹ Publicat în RF, tom II, nr. 3, 1957, p. 7-26, articolul *Câteva considerații asupra metodei filologice în folcloristică* a constituit, inițial, obiectul unei comunicări susținute de Ovidiu Bârlea, la 22 decembrie 1956, la Colectivul de Istorie Literară și Folclor al Institutului de Lingvistică și Istorie Literară din Cluj.

serios, ar trebui să te grăbești cât de cât cu articolul pentru volumul II: ar trebui să-l cam avem pe la începutul lui iulie. Ce zici?

3. Mulțumesc mult că ți-ai bătut capul cu corecturile mele de la *Icoane*!¹³² Dar nu la Șorban¹³³ era vorba să le căutați: cu el m-am lămurit aici. Zicea că ei („redacția plastică”) habar nu au (!) unde li se publică cărțile. Să-ți spun drept, m-am descântat cu totul de „publicistica actuală”. Poate tot vin la București, la începutul lui iunie, să încerc să descurc personal ceva. Dar îți rămân pe viață recunoscător de cât te-ai zbătut pentru colegul din Cluj!

4. Ce-i cu sănătatea d-tale? Dumitru Pop¹³⁴ îmi spunea că iar scârție. Ai grije și vino pe-aici să te duc la doctori buni, din Mocănișe „și jur”. Ar fi păcat de un autor în curs de... Felicitări sincere! N-am răs deloc!! De asemenea, mă bucur mult de plecarea la tipar a *Monografiei Pădurenilor*. Numai de-ar ieși curând, să mai am și eu o bucurie înainte de a închide ochii. Din onorariul pentru *Marienescu*¹³⁵ (șase coli juma’) mi se pare că îmi pică și mie de-o bere – ce zici? Aștept cu înfrigurare.

5. Despre relațiile cu... și alte răutăți, te rog să-mi scrii curând, căci îmi place grozav. De când n-am mai bârfit, Doamne! Și, dacă nu ne vedem curând, încep Călimăneștii d-tale și Herculaneele mele, și nu ne mai vedem curând! Oi-oi!!

Nevastă-mea îți admiră limba de viperă și-ți trimite bune salutări. Dacă-ai ști cât ar ține să te vadă!

O cordială strângere de mână și rugămintea de a mai scrie, de la

Ion Mușlea

Scuză-mi, te rog, stilul și scrisul = graba și căldura!

¹³² Programată de Secția de Artă Plastică a ESPLA să apară în anul 1958, sub titlul *Arta țăranilor români din Transilvania*. Icoane pe sticlă și xilografuri, lucrarea la care face referire Ion Mușlea, deși machetată și corectată, nu a mai fost tipărită „din cauza implicațiilor religioase ale subiectului și reproducerilor. Încercările editurii de a o publica totuși, cu mici modificări cerute de moment, n-au reușit. Se vede că aceasta e soarta lucrărilor mele despre icoane pe sticlă și xilografuri, anunțate în prospecte, cataloage și buletine bibliografice ca urmând să apară” (Ion Mușlea, „Din activitatea mea de folclorist...”, p. 191).

¹³³ Raoul Șorban (1912-2006) funcționa ca redactor la ESPLA.

¹³⁴ Dumitru Pop (1927-2006) era lector la Catedra de Literatură Română a Facultății de Filologie din Cluj, titular al cursului de Folclor literar.

¹³⁵ V. n. 93.

16.

Cluj, 8.VII.[19]58

Dragă Domnule Bârlea,

Acum exact două săptămâni, când, descinzând la București, te-am căutat la Institut, am avut o surpriză extraordinară. Ca și d-ta, probabil, uitasem cu totul că ai mai fost cândva ostaș și, deci, te poți aștepta la concentrări... Te-am compătimit din inimă și m-am gândit câte planuri ți-a stricat!!

Ca să nu mai vorbesc de ale mele. Am fost foarte contrariat de faptul că nu ne-am putut întâlni. I-adevărat că pentru d-ta n-ar fi fost nici o pricopseală, căci eram bine amărât. Venisem la București pentru o urgentă operație a nevesti-mi, care s-a și făcut. Ea e și-acuma în spital și s-ar bucura, desigur, să-i faci o vizită. Amănunte poți lua de la Chineji¹³⁶.

Am fost, totuși, pe la Institut, ba pentru Pop, ba pentru Fochi. Primul era la filmat călușari, abia l-am găsit în ultima zi: amabil, ca de obicei, dar puțin schimbat, pare-că: mult mai sigur de el! Nu ți se pare?

Boala nevesti-mi mi-a încurcat grozav rosturile verii. Trebuia să fiu de mult întors de la Herculane, odihnit și gata să-mi reiau treburile cu noi forțe. Așa? Tânjesc, obosit și plictisit, ca să nu mai vorbesc de noianele grijilor prin care am trecut.

Și d-ta? Cred că tuni și fulgeri! Totuși, o scrisoare de acum ar fi interesantă. Ce zici?

Budai-Deleanu a „suferit” a doua corectură, făcută de secretarul de redacție, în lipsa mea. Se apropie, deci, apariția și... „bănuții”. Vei regreta, deci, și faptul că n-ai putut da contribuția pentru volumul II, care merge spre încheiere...

Scrie, când poți, să știu ce faci și cum o duci. Nu vii pe-aici? Eu voi lipsi, probabil, între 20.VII-10.VIII.

Tot binele, de la vechiul d-tale,

I. Mușlea

Dacă cumva ai scăpat de armată și ai revenit la Institut, trimite-mi, te rog, variantele ardelene ale Meșterului Manole pe care le aveți. Dar numai dacă o poți face în iulie!!

Mulțumiri călduroase. I.M.

---

¹³⁶ Familia istoricului literar și criticului Ion Chinezu (1894-1966).

17.

Cluj, 2 april [19]59

Dragă Doamnă Bârlea,

Profit de plecarea precipitată a unui prieten, ca să-ți scriu, spre a-ți cere unele lămuriri urgente. Am scris, de vreo 6 săptămâni, d-lui Fochi, care, înainte cu câteva zile, îmi promisese o epistolă lungă, rugându-l să-mi răspundă la unele chestiuni. I-am scris, din nou, acum 10 zile. Tăcere mormântală! Ce s-a întâmplat?

Iată lucrurile la care te rog să-mi răspunzi, încă mâine:

1. Ce face Fochi? A pățit ceva? Ce e cu bibliografia, pentru care ceruse să fiu chemat la 15-20 februarie? Nu merge? Nu sunt fonduri? Eu aș vrea să știu dacă mă voi deplasa sau nu în următoarele 2 săptămâni, spre a-mi putea face o operație de dinți (granulom), care cere timp, dar pe care nu vreau s-o mai amân (am lungit-o și așa prea mult).

2. Ce e cu „Revista”? Apare nr. 4? În el va intra și articolul meu despre Pitiș sau nu? Țin mult să știu asta! Am trimis și un cliseu cu portretul lui!

3. Ce e cu „volumul festiv”? Traducerea articolului meu m-a costat 700 de lei și aș vrea să recuperez măcar suma convenită conform tarifului oficial. (Chiar d-l Pop m-a rugat să i-l trimit tradus gata! Tot de acolo, aș avea de încasat și costul fotografiilor, dacă articolul meu intră (și al hărții!!). Dacă nu găsești pe dl. Pop să te lămurească asupra acestor lucruri, întreabă-l pe dl. Timiș, cu care tot vei fi nevoit să vorbești pentru articolul despre George Pitiș! (și cliseu).

4. Ce e cu cumulusul? Sunt amenințat și eu și Butură? Filiala Academiei de aici spune că se fac excepții cu cei care sunt cercetători principali sau mai mari. (Eu sunt numai „principal”!) E nevoie de o cerere, a mea ori a Institutului, pentru ca Academia să aprobe cumulusul pe care-l am la Institut?

Te-am amețit? Iartă-mă. Voiam să telefonez, dar așa e ceva mai greu. Și mai am: Pe d-l Fochi îl rog să-mi trimită dovada cerută de la Academie. Iar când ai timp, dar nu prea târziu (o săptămână-două), vezi ce texte de balade ardelene ai^x) despre Meșterul Manole: dacă nu-i mult, rog copiază-le, dacă nu, rezumă-le.

Gata! Mi-e dor de d-ta, de badea Ionică¹³⁷ și (cu voia matala) chiar de prietenul Spârchez¹³⁸. Dar văd că e cu totul greu de venit! Și câte n-am avea de discutat, Doamne, Doamne!!

Cu sănătatea mea, ceva mai bine, deși mă înfund cu medicamente. Primăvara „resplandisantă” din săptămânile trecute, pare că m-a mai întinerit (nu râde, ghiavole!) Nevastă-mea, binișor, încă nu complet refăcută. Vorbim des de d-ta și de baba T. din „Proces-verbal”. Butură e „zigan”, bun de însurat, ca și d-ta. Scrie-mi multe și mai ales imediat. (Nu uita să zici și de d-ta!)

Îți mulțumesc de toate și te rog să nu mă înjuri prea tare.

Al d-tale, cu vechile sentimente, cordialissime!

^{x)} are Institutul!

Ion Mușlea

18.

Cluj, 30.IV.[1]1959

Dragă Domnule Bârlea,

Multe mulțumiri pentru scrisoarea, plină de noutăți, adusă de D. Pop. Nostime lucruri mi-a mai povestit! Da de d-ta zicea că arăți cam verde: vezi și te drege, că, de 10-15 mai, când sosesc, vreau să te găsesc mai rotofei. Nevastă-mea, foarte emoționată că i-a scris marele folclorist al lui Budai-Deleanu. Nici o noutate despre articol: ți-au tăiat numai niște autori unguri și Pervain¹³⁹ și-a băgat nișel „coama” în stil: n-ai pierdut mare lucru, nu-ți fă gânduri.

Îți doresc Paști cât mai vesele și cu rărunchi mai zdraveni. Christos a înviat!

Al d-tale: Ion Mușlea

În primul rând, sănătate! Că răutate e destulă! Recitit din *Țiganiada* d-tale. Are un cusur: e prea interesantă și teribil de savantă! Sunt invidioasă pentru „venerabilul”.

M. Mușlea

¹³⁷ Ion Chinezu.

¹³⁸ Spârchez era un medic specialist în boli interne, mutat de la Cluj la București (informație comunicată de Profesorul Ion Talos).

¹³⁹ Iosif Pervain (1915-1982) era șeful Catedrei de Literatură Română la Facultatea de Filologie și, începând cu anul 1959, și al Colectivului de Istorie Literară și Folclor din cadrul Institutului de Lingvistică și Istorie Literară din Cluj.

Sărbători fericite și sănătate îți dorește un mocan, fost folcl[orist].

V. Butură

19.

Cluj, 18 sept[embrie] [19]59

Dragă Domnule Bârlea,

Pe la sfârșitul lui august, trebuind să comunic ceva urgent lui Adrian [Fochi], am adăugat la sfârșitul scrisorii: „Roagă pe d-l B[ârlea] să-mi scrie.” Ți-o fi parvenit acest mesaj? Și, dacă da, nu cumva ai spus: „Cum, tot eu, care i-am trimis o epistolă lungă, la 27 iunie, tot eu să scriu?!”

Mi-am dat seama, fără îndoială, de pretenția mea cam exagerată, dar m-am gândit la două lucruri: că vei fi plin de știri de la (și în legătură cu Congresul) și ți-ai face o pomană să ni le comunici și nouă – deși treaba asta ar fi mai bine să o faci oral – (încă n-am pierdut nădejdea că vei mai veni toamna asta încoace)! Al doilea, că timpul de când nu ne-am văzut a însemnat pentru mine (și nevastă-mea) o epocă de continuă tensiune și enervare, condiții în care era greu să-ți scriu mai „a cătării”. Vei fi zicând: lucrurile s-au aranjat, între timp, de-ți fac, totuși, această scrisoare? Nu, dar orice durere o stâmpără timpul. Am încetat de a mai fi în tensiune datorită oboselii și am reluat o viață aproape normală, dacă... Dar și acestea trebuiesc povestite. Când voi mai putea veni la București? E un mare semn de întrebare, deoarece pe mine mă paște o pensionare [foarte] apropiată. Așa că tot d-ta va trebui să vii încoace, pentru a-ți încasa drepturile de autor (!) „Buletinul” lui bietul Breazu a fost, într-adevăr, cules din nou, în întregime: nu mai rămâne decât tragerea, propriu-zisă, la mașină și bunul de difuzare. Suntem, totuși, aproape de această naștere atât de grea...

În altă ordine de idei, foarte apropiată, țin să te felicit sincer pentru prea interesantul articol din noul număr al Revistei, desigur un rezumat al studiului de care mi-ai vorbit în mai și care trebuia să apară în volumul Congresului¹⁴⁰. Mulți îl așteaptă cu justificată nerăbdare... „dintre care cel dintâi sunt eu”. A propos, nu știi ce s-a hotărât în privința studiilor ce aveau să apară în acel volum, după Congres? M-ar

¹⁴⁰ Ovidiu Bârlea, *Necesitatea colaborării româno-albaneze în cercetarea folclorului*, în RF, tom III, nr. 4, 1958, p. 175-178.

interesa mult și soarta lui *Paradeisspiel*¹⁴¹ al meu. Dacă ai vreo cunoștință mai precisă în această chestiune, te rog mult, scrie-mi.

În scrisoarea trimisă prin D. Pop, îmi vorbești de o nouă meteahnă cu... ciocanul și nicovala urechii. Nădărduesc că ți-a reparat-o vreun țigan și că ai rămas numai cu măruntaiele hodooroage. Dar pentru ce la Olănești, și nu la Căciulata? Ori s-au schimbat prescripțiile vechi? În tot cazul, îți doresc să te întorci teafăr sau să te refaci foarte curând, după ce-i miroși nițel otava Mocănimei!

Nevastă-mea îți mulțumește de bunele urări, dar, citind postala, a exclamat: „Numai o ilustrată?!” Decepționată, se aștepta la o scrisoare „plină” de răutăți, nu numai la câteva „mărunțișuri”, aruncate din fuga condeifului. Ți-am admirat amândoi frumosul cadru în care trăiești acolo – poza cu casa țărănească e minunată – și-ți dorim să te simți cât mai bine, nu numai folcloric, ci și altfel.

Nevastă-mea s-a refăcut satisfăcător. Ca sănătate, eu sunt cel care am avut o vară mai proastă, petrecută, în mare parte, la un sanatoriu. Acum merge ceva mai convenabil, dar nu trebuie să întind prea mult (ori prea tare) cureaua efortului. Închipuieste-ți că am făcut, acum o săptămână, o deplasare pe teren, în satul lui Pauleti! La mine, astea-s evenimente o dată la un deceniu!! Dac-oi reuși, plec din nou, peste o săptămână, să văd niște iconari, uitați de lume, în apropierea Huedinului = tot nu m-am săturat de sfinți!

Noutăți? Îl văd pe Butură aproape regulat, săptămânal; a fost la mare, e mai refăcut fizicește, dar deprimat: nu mai lucrează. Cred că scoaterea de la Folclor a însemnat pentru el un fel de lovitură grea, și nu materială! Cu el voi descinde poimâine (20 sept[embrie]) la patriarhul folclorului nostru, d-l Traian Gherman, care împlinește 80 de anișori. Dacă nu-ți uiți și ai chef, trage-i o telegramă; chiar dacă ar sosi mai târziu, îi va pica foarte bine (Str. Tűr János, 20).

Alte noutăți? Academia, Biblioteca și... Folclorul își dispută întâietatea de a mă sărbători care mai [de] care: împlinesc, doar peste 11 zile, șase decenii. M-am gândit să mulțumesc frumos celor ce vreau să-mi elogieze măruntele mele realizări în folclorul și etnografia noastră și să mă mărginesc la invitarea a 2-3 prieteni (așa vrea nevastă-mea), cu care să ciocnesc un păhăruț de Târnavă. Ne vom gândi și la d-ta, căci va fi și Butură și Petruțiu. Nu uita, în după-masa aceea, pe la orele 19,

---

¹⁴¹ Studiul *Das Paradeisspiel bei den Rumänen*, pregătit de Ion Mușlea în vederea tipării în volumul festiv al Congresului Internațional de Folclor de la Sinaia (1959), va fi publicat abia postum, în vol. *Cercetări etnografice și de folclor*, p. 315-346 (v. n. 92).

să tragi două stacane cu nectar de Olănești, în cinstea și sănătatea vechiului d-tale prieten!

Și nu uita să dai pe-aici, cât mai curând. Ar fi o mare bucurie pentru amândoi.

Îți dorim vreme bună, condiții convenabile și multă răbdare.

Al d-tale, cu vechile sentimente,

Ion Mușlea

20.

Cluj, 29 dec[embrie] [1]959

Dragă Domnule Bârlea,

Cred că tot eu îți sunt dator cu o scrisoare, mai ales după despărțirea așa de bruscă în fața hotelului meu, în acea seară de 14 noiembrie. Poate că d-ta ai uitat, dar mie mi-a rămas în cap ca ceva cu totul neobicinuit. Aș vrea să crezi că faptul nu se datora somnului sau oboselii, ci unei nevoi stringente. Încă o dată, te rog să mă ierți.

Regret și că nu-ți pot da o veste bună în ce privește „Buletinul” lui Breazu: el continuă să fie discutat la forurile bucureștene. Și eu, care mă așteptam la plăcerea unei vizite datorite chiar onorarului respectiv! Socotelile de-acasă și cele din târg! Să nădăjduim, totuși, că apariția nu va mai întârzia mult.

Despre mine, un singur lucru important: aștept scoaterea la pensie... Cât de puțin mă bucură acest fapt, din toate punctele de vedere: moral și material – îți închipuiești. S-ar putea ca treaba să se mai amâne? Să dea Dumnezeu și... cu atât mai bine! Te voi ține la curent.

Cu sănătatea parc-ar merge ceva mai bine: un nou medicament, străin, care îmi domolește sensibil marile și frecvențele dureri de cap. Cu munca? După o stupidă „dare peste cap” (cerută de Fochi) și oboseala inerentă, m-am odihnit nițel, nefăcând nimic. Păcat că slăbiciunea ochilor nu mă lasă să citesc și literatură, cum aș dori atâta.

Nevastă-mea privește cu foarte multă îngrijorare viitorul apropiat. Nu numai lipsurile care se întrezăresc... aproape, dar și moralmente: îmbătrânirea mea, „ruginirea” organismului ei trecut prin atâtea operații... Eu găsesc, însă, că se ține foarte bine și că e deosebit de vitează.

Dar d-ta? Vorba Doamnei Nella: „Niciodată n-ai fost așa de frumos”! Trebuia să te scuip, să nu te deochi! Și nădăjduiesc că arăți la fel și că te simți bine.

Ai fost prin Mocănițe? Pare c-ai mai avut concediu. Poate te-ai întors și mai „zigan”, ca Anteu... M-aș bucura să-mi scrii multe, când poți, firește. Sunt atâtea și atâtea lucruri de care aud numai prin d-ta.

Până atunci, un an cât mai bun, fără săcâieli renale sau de altă natură și – zice nevastă-mea – o soție la înălțime!! Ce să-ți mai urez? Tot binele!

Ion Mușlea

Nu uita să-mi scrii în ce stadiu se mai găsește volumul festiv pentru... Congres. În noiembrie, Pop îmi spunea că apare curând (?).

21.

Cluj, 28.V.1960

Dragă Domnule Bârlea,

Cu omul ăsta al meu (?), m-am luat de gânduri! Ce-o fi cu el? Auzi, ce comedii s-apucă să-ți scrie!?... E năzdrăvan! Devine obiect de folclor! Vino iute, să-l studiezi!

Zici să-l pun la punct. Da poți, când e vorba de-un... trocar? Nici „Țundroaia” d-tale n-ar scoate-o la capăt cu asemenea specimene!

Cred că e mai bine să fac pe „n-aude, n-o vede”. Poate-i mai vine mintea la cap. Ar fi vremea!

Să știi, însă, că și d-ta îl strici. Te-ai apucat să-i spui lucruri plăcute despre Pauleti al lui. (Of, ce m-a îmbătrânit și Păulete!...) Grozav de bine i-a căzut interesul și ajutorul pe care i-l dai ca prieten și specialist. Mă și mir că ți-ai sacrificat atâta vreme, și în ce timp „fulger”! I-am spus lui Mușlea că-ți rămâne dator cu muncă de jumătate de normă, plus „amorul”, pe care nu-l poți recompensa niciodată!

Vai, și multe mai știi, domnule Bârlea. E nemaipomenit: folclorist emerit! Acu pricep eu de ce nu te mulțumește nimeni: ai prea multe calități! În condițiile astea, e greu de ales. Știi la ce mă refer. Tot așteptăm și noi o „veste”; trec anii și... nimic.

Dar Mușlea pretinde că parcă s-ar fi ivit „ceva” și c-ar fi, acum, pe-aici, pe-aproape. Cum a sosit scrisoarea d-tale cu „suspine de primăvară”, a și pornit-o la „Folclor”, să vadă ce fețe feminine au sosit din București, gata prelucrate de d-ta. Se pare că nu i-au dispăcut...

Eu chiar serios te-aștept cu „inima deschisă”, ca o venerabilă ce mă aflu a fire. Grozav de bucuros te-aș asculta spunând la răutăți!

Las puțin loc pentru omul „cu calul” și te poftesc, încă o dată, să nu te lași prea mult dorit de clujeni.

Maria Mușlea

Dragă Domnule Bârlea,

Trebuia să-ți răspund de când am primit prea plăcuta d-tale evanghelie a „Sf. Păulete”. Iartă-mă că n-am făcut-o imediat, fiind supra-încărcat și hărțuit (mai am și examene la care nu mă pricep deloc: la 61 de anișori!) Am vrut să-ți scriu o postală, mai mult ca să-ți confirm primirea manuscrisului și a „referatului” d-tale. Dar zgriptoroaica de nevastă-mea nu m-a lăsat: „Cum să-i scrii o postală, și eu să nu pot scrie ca lumea unui mocan atât de... amabil?” Și iacătă-mă declarându-mă dator cu o scrisoare lungă – ori poate ne chemați la București, pentru „tratat”, la 15 iunie? Până atunci și încă o dată, mii și mii de mulțumiri și toată recunoștința!

Al d-tale,

I. Mușlea

22.

Cluj, 14.VI.[1]960

Dragă Domnule Bârlea,

Grozava ploaie de joi după-masa mi-a (sau „ne-a”) stricat socotelile! Aș fi disperat să aflu că te-ai dus la „Aviatori” și m-ai așteptat în ploaie. Dar nu pot crede că nu ți-ai dat seama ce imprudență ar fi fost pentru sănătatea amândurora.

Credeam că dai un telefon la Chineji, unde cred că ți-am spus că urma să merg seara. Nu știu de ce n-ai făcut-o. Asta m-a turburat nițel în siguranța mea.

Ți-am trimis vorbă și cu simpatica d-șoară Helga¹⁴² de cât de rău îmi pare că ne-am pierdut rendez-vous-ul. O singură mângâiere: că marți și joi am putut sta mai îndelung de vorbă. Totuși, mai aveam atâtea să ne spunem!! Să sperăm că în septembrie-octombrie, dacă nu vii pân-atunci încoace! Cum mai stai cu „criza”? Te mai ține mult? Ar fi păcat!

Eu plec răspoimăine la și lângă Brașov, să mă odihnesc. După jumătatea lui iulie, voi fi înapoi.

¹⁴² Helga Stein (n. 1937) era cercetătoare la Secția de Etnografie și Folclor a Filialei Cluj a Academiei Române.

Îți doresc o vară plăcută, cu ureter cuminte și mai puține gânduri. Nevastă-mea îți trimite cele mai bune urări. Scrie-mi pe unde vei fi?

Crezi, ca Amzulescu¹⁴³, că Aurel Vlaicu ar putea fi băgat în „cântecul istoric”?

Al d-tale,

Ion Mușlea

23.

Cluj, 14.II.[19]65

Dragă domnule Bârlea,

Mare mulțumită pentru frumosul extras al lui Caracostea. Păcat că nu mi-ai scris și mie o dedicație – măcar ca a lui Bombonel! Dar, „n'en parlons plus” – vorba d-tale.

Acum, ceva mai grav: ediția din Creangă, pe care o cauți d-ta, nu este... cea pe care o cauți. Socotind după catalogul-inventar (necomplet, ca date), m-am înșelat. Ediția e a Municipiului București, 1940, îngrijită de Liviu Rebreanu și ilustrată de Kiriacoff. Deci, ți-am dat-o, cum se spune vulgar, pe la nas, degeaba. Îmi cer scuze. Nu îndrăznesc să mai amintesc că mă voi interesa în altă parte, eventual ca împrumut. În tot cazul, îndată ce-aș avea-o, sub orice formă, ți-o voi trimite. Ai văzut că am fost destul de prompt și cu *Creangă – Stănescu-Arădeanul*?

Dacă știi ceva despre faptul că Alexici avea rude – prin mamă-sa? – la Straja, așterne-le, te rog, pe o carte poștală. Mulțumiri de toate răutățile și știrile și sărumanile pentru sărmana D^{na} Mușlea. Iarăși scuze pentru scris!

Al d-tale, „ca și un frate” – așa scria D^{ru}l V. Pop lui Bariț:

Ion Mușlea

24.

Cluj, 17.II.[19]65

Dragă Domnule Bârlea,

Te plictisesc?

Cunoști „Lupul și iezii” din Alexici, *Texte...*, p. 235-237, culeasă la Curtici – Arad?

¹⁴³ Alexandru I. Amzulescu (1921-2011) era cercetător și secretar științific al Institutului de Etnografie și Folclor din București.

Dacă nu, repede-te-n ea, căci nu-i chiar de lepădat!

Am uitat să-ți mulțumesc că ai vorbit cu Piru.

Eu am mai fost pensionat o dată, pe 1 februarie și, apoi, iar... s-a revenit! Vorba lui Butură: „Mai rău ca-n Texas!”

Tot binele!

Ion Mușlea

P.S. La nota (p. 239), Alexici observă: „O poveste cunoscută și la maghiari, sub numele «Forró víz a kopaszra» (Apă fierbinte pe cel pleș). Eu am auzit-o de la o slujnică”. Boutière n-o știe!

25.

Cluj, 10.IV.[19]65

Dragă Domnule Bârlea,

Iată că mă învrednicesc – nu fără ajutorul lui Taloș, eu deplasându-mă tot atât de greu – să-ți trimit și povestea lui „Ionică cel prost”. Poate că ai și găsit-o până acum! Scuză-mă de întârziere, te rog.

Acum, Miorița. Contez tot atât de mult pe participarea d-tale și a Doamnei Comișel: fără dv., nici nu s-ar putea ține la nivelul dorit de mine, numai cu mine și Taloș nu se pricopsește folclorul! Scrie-mi, te rog, prin Butură sau „express”:

1. Dat fiind că, în ajunul imediat al Duminicii Paștilor sau imediat după (luni), nu am avea public, v-ar conveni marți, 27 april, sau vineri, 30 april? Ori ai altă zi?? Aș vrea s-o ținem, în tot cazul, în aprilie!

2. Ai ceva împotriva participării cu o comunicare despre întâlnirea la unguri a M[iori]-ței, ținută de Faragó? Dar a aportului celor 25-30 variante necunoscute, pe care ar ține-o Dumitru Pop (să nu trecem peste forțele universitare locale!)?

3. Taloș întreabă care va fi exact titlul și subiectul comunicării d-tale. El ar da *Motivul fetei de maior în M[iorița]*. Eu: *Aspecte etnografice în M[iorița] lui Fochi*. Aștept să te pronunți la pct. 3-4!

4. Mi s-a sugerat ideea invitării lui Fochi, dacă vrea, firește! Ești de părere? Eu mă tem să nu complicăm, în felul acesta, că-i al dracului de lung la vorbă, de susceptibil, încăpățânat și orgolios!

5. Dat fiind că vom avea 4-5 comunicări, precedat[e] de o prezentare generală, eu sunt de părere că aceste comunicări să nu fie mai lungi de 20-25 minute (mai scurte, da!).

6. Nu uita de muzica Mioriței – benzi și discuri! Te rog scrie-mi ce mai faci și ce mai știi, cât de multe! Le și aștept, cu nerăbdare și drag. Al d-tale,

I. Mușlea

26.

Cluj, 20 aprilie [1]965

Dragă Domnule Bârlea,

Sunt sigur că mă-njuri, că te-am încurcat cu venirea încoace. Te rog să mă ierți, dar nu-s vinovat. Secretarul nostru general n-a venit decât aseară de la București, unde era dus să aranjeze o mulțime de probleme, între care și aceea a deplasărilor pe teren ale Secției noastre. De-acolo intenționam să restitui Doamnei Comișel cheltuielile. Dar vai, n-am putut isprăvi nimic. Deși am primit vreo 5000 lei, dispozițiile în privința invitării (cu banii Filialei) a specialiștilor care nu lucrează în cadrul Academiei sunt categorice: nu se poate, nici din fondurile de deplasare și nici din fondul nescritic!

Ce ne facem? Am vrut să umblu cu talerul pe la câțiva din academicienii-prieteni, să dea vreo 50-100 lei, dar am renunțat, atunci când m-am lovit de primul refuz. Fondurile mele sunt încă tot slabe (condițiile de boală + medicamentele străine). Deci, nu rămâne decât o soluție:

Să rogi frumos, din partea mea – și să insiști, din a d-tale –, ca D^{na} C[omișel] să-ți dea comunicarea, să i-o citim în lipsă. Altă soluție eu nu găsesc, iar fără o contribuție serioasă la partea muzicală – cum numai dânsa ne-ar putea da –, nu ne putem prezenta. Salvează-ne, deci, grazie! Îți vom fi vecinic recunoscători (patria etc.).

Pentru cazul că D^{na} C[omișel] n-ar fi de acord cu soluția prezentată mai sus, te implor să nu uiți benzile, pe care tot era vorba să le aduci. Vom încerca o completare de acest fel, deși nu e același lucru!

Concomitent, pleacă și adresa pentru Institut. Vezi să nu rămâi cumva fără bani: nu mi-aș ierta-o niciodată!

Faragó a primit să vorbească despre „M[iorița] în folclorul maghiar”. El ar fi vrut ceva mai „cu moț”: în literatura maghiară! De D[umitru] Pop am scăpat – destul de greu... La Fochi am renunțat, firește!

Îți mulțumesc pentru delicioasa scrisoare trimisă „pe căile mocanilor”, absolut la înălțimea celor mai bune – și au fost atâtea! – pe care mi le-ai scris pe vremuri. Îți mulțumesc din suflet și pentru tot ce

faci pentru noi. Îți urez – eu și consoarta – sărbători vesele și te așteptăm cu drag.

Ion Mușlea

P.S. Dacă nu ți-e greu, te rog dă o telegramă cu rezultatele convorbirii avute cu D^{na} C[omișel]. Telegramă „lettre” (nu știi dacă cunoști genul, trebuie să aibă peste 22 cuvinte și nu costă mai mult de 4-5 lei).

27.

Cluj, 12.XII.[19]65

Dragă Domnule Bârlea,

Nu știu cum să-mi cer iertare! Și mă întreb: oricum mi-aș cere, m-ai ierta? Mai ales că-mi dau seama că nu aș merita-o! Circumstanțe atenuante, desigur, câte vrei! Prima (și ultima): boala mea, care, cu complicațiile ei, a devenit nu numai fiziologică, ci și volițională – amân mereu. Și, totuși, câtă plăcere îmi făcea gândul să-ți scriu – și mai ales... să mai primesc ceva... Dar să terminăm cu preambulul: ori mă ierți, și atunci vii să mă colinzi de Crăciun ori să mă sorcovești, ori mă dai dracului, ca pe-un hodorog bătrân!

Îmi dai voie să-ți iau scrisorile pe rând? M-am bucurat mult văzând că plăcerea ce ți-a făcut recenzia lui *Marienescu*¹⁴⁴ n-a fost numai un foc de paie (înaintea Helghii), ci o bucurie adevărată. Nu poate fi vorba de „aprecieri super-superlative”. Găsesc, dimpotrivă, c-am fost foarte obiectiv, uneori chiar prea critic. Așa că... n-ai pentru ce-mi mulțumi (era să zic: dimpotrivă!)

Mă bucur că Pitiș al meu va apare separat. Am auzit că Șerb¹⁴⁵ va veni la Cluj, să stea de vorbă cu folcloriștii locali (Medan¹⁴⁶, Sbârcea...) Spune-mi, te rog, dacă știi noutăți în chestia *Pitiș* (eventual și *Alexici* – tomul II, inedit, predat la Edit[ura] Acad[emiei] ca temă de plan, încă de la 30.III.1965).

¹⁴⁴ E vorba de recenzia făcută de Ion Mușlea la studiul lui Ovidiu Bârlea, *Atanasie Marienescu, folclorist*, în „Studia Universitas Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, seria Philologia, fasc. 2, 1965, p. 141-147.

¹⁴⁵ Ioan Șerb (1932-2006) funcționa ca redactor la Editura pentru Literatură.

¹⁴⁶ Virgil Medan (1930-1994) era etnomuzicolog în cadrul Secției de Etnografie și Folclor a Filialei Cluj a Academiei Române.

„Ungerea” mea ca șef nu-mi dă satisfacții, ci mai mult sarcini și încurcături. În curând, vom avea un circ frumos cu reprezentanții Secției XII (Socor¹⁴⁷? Stahl¹⁴⁸ (bătrânul)? Paul Petrescu¹⁴⁹?), pentru o analiză a muncii Dunăre-Idu. O aștept, îți închipuiești cu câtă nerăbdare. Și te rog fii f[oarte] f[oarte] f[oarte] discret.

Am făcut o comunicare despre ultimele informații (din ultimii 35 ani) despre Juni¹⁵⁰. Nu mi-a fost ușor să mă țin, dar... m-am ținut.

În ultimele două luni, am avut o febră în salturi – o săptămână da, una nu –, mergând până la 39, care m-a slăbit enorm, nu m-a lăsat să ies etc. Acuma, ceva mai bine, dar la un regim f[oarte] drastic!

Ți-a trimis Helga pozele din 4 septembrie? Sunt f[oarte] reușite! Dacă cumva nu, ți le arăt eu... surpriză de Sărbători! (D-ta, cel mai spiritualizat dintre noi, ai fost prins... mâncând. Ce oroare!!)

Am început să mă îndepărtez de scrisori (asta ține tot de boală!). Mulțam de veștile despre Chinezu... am și eu, mai noi și mai bune. Dacă d^r Ciplea nu se iluzionează cumva, procesul de sclerizare ar fi stagnat. Dar cumnatu-meu, vechi medic „hârșit”, crede că e o fază înspre inevitabilul și apropiatul sfârșit (l-a văzut și el!)

Doamna Mușlea nu se laudă grozav. Găsește că era mai bine când îi „trăgeam chiulul” – vorba d-tale (?) pe „trottoarele Bucureștiului”. E slabă și nervoasă. Te așteaptă cu mult drag, ca s-o înveselești nițel.

Felicitări multe pentru *Sărutul pământului*¹⁵¹. Mare șmecher ești! Deci, numai lui Taloș îi spui că faci comunicări „speciale”! Ți-e teamă ca eu, ca un impotent, să nu-mi fac prea mult sânge rău!

Îți aștept cu nerăbdare primul volum. Și te admir pentru răbdarea și puterea ochilor, care rezistă la atâtea corecturi. O, dacă le-ai vedea odată apărute pe toate! Și ce vârstă mathusalemică ți-ar trebui!!

Butură? (scrisoarea 8.XI). Nu știu ce să mai zic! Evenimentele din august, cu cearta lui cu Dăncuș, la muzeu, l-au scuturat până la aproape să-l facă să-și piardă cumpătul. Eram gata să intervin oriunde,

¹⁴⁷ Matei Socor (1908-1980), muzicolog și compozitor, era, din 1952, membru corespondent al Academiei Române.

¹⁴⁸ Henri H. Stahl (1901-1991) funcționa, pe atunci, ca profesor de sociologie la Universitatea din București.

¹⁴⁹ Paul Petrescu (1921-2009) era șeful Secției de Artă Populară la Muzeul Satului din București.

¹⁵⁰ Cf. Ion Mușlea, „Noi contribuții la studiul «Obiceiului Junilor brașoveni»”, în *Cercetări etnografice și de folclor*, vol. II, p. 116-139.

¹⁵¹ Ovidiu Bârlea, *Sărutul pământului în romanul „Ion”*, în „Steaua”, an XVI, nr. 11, 1965, p. 51-55.

ca nu cumva să plece la Craiova (Să nu-i spui!). E încă tot neliniștit, dar, altfel, se pare că acțiunile lui la centru (Acad[emie] Buc[urești]) sunt mai bune: n-ar fi imposibil să vie în locul lui Dunăre¹⁵², adică să schimbe posturile: dar, iarăși, discreție, te rog f[oaarte] mult. Despre el, mai multe la mult așteptata venire a d-tale încoace.

Scrisoarea III e mai practică (deși și mai „veninoasă”). Sigur că venirea lui Idu¹⁵³ și Kirschlager¹⁵⁴ la București e bine venită, mai ales dacă (măcar ea!) va fi tot sub oblăduirea milostivnică a lui O[vidiu] B[ârlea]. Eu aș vrea să-l trimit, pe 6 luni, și pe viitorul nostru coreograf – Petruțiu¹⁵⁵ – un băiat cam moale și rustic, dar bun. Își va da concursul la 20.XII.

Acum, câteva rugăminți.

a) îmi cere un tânăr, care „a stat 17 ani departe de viață” (?) să-l lămuresc în chestia unei povești: asta numai d-ta, eventual cu ajutorul d-nei Brill sau al lui Bărbulescu¹⁵⁶ – veți putea-o face. Vă trimit rezumatul. Părerea mea e că e o poveste moralizatoare, din lit[eratura] germană. Vag, mi se năzarește a fi văzut așa ceva pe la Gârleanu¹⁵⁷.

b) Aș avea mare nevoie, la Secție, de câteva sute bune din filele de carton aduse de d-l Jula¹⁵⁸, prin februarie, când era vorba să ne învețe să ne administrăm bunurile. E vorba de 3 cartoane, privitoare la specia, localitatea etc. textului ori melodiei culese. Deocamdată, procurarea din comerț e imposibilă (lipsește cartonul!). Dacă d-l Popp, Jula sau altcineva ar binevoi să ne cedeze sau împrumute 1500-2000 astfel de fișe, ne-ar face un bine mai mare decât își poate închipui. Dă-mi o sugestie cum să procedăm. Mă gândesc să-l trimit pe Taloș într-o deplasare, cu o adresă în regulă, să le smulgă și să le aducă: asta înainte de Anul Nou. Tot va trebui să vină să-și urgenteze plecarea.

¹⁵² Nicolae Dunăre (1916-1987) era etnograf în cadrul Secției de Etnografie și Folclor a Filialei Cluj a Academiei Române.

¹⁵³ Petru Idu (n. 1937) era etnograf în cadrul Secției de Etnografie și Folclor a Filialei Cluj a Academiei Române.

¹⁵⁴ Hanni Anneliese Kirschlager, căsătorită Markel (n. 1939) era, din 1964, cercetătoare în cadrul Secției de Etnografie și Folclor a Filialei Cluj a Academiei Române.

¹⁵⁵ Emil Petruțiu (n. 1935) a fost, pentru o perioadă, etnomuzicolog în cadrul Secției de Etnografie și Folclor a Filialei Cluj a Academiei Române.

¹⁵⁶ Tony Brill (1910-1986) și Corneliu Bărbulescu (1915-2007) se ocupau de cercetarea prozei populare în cadrul Institutului de Folclor din București.

¹⁵⁷ Emil Gârleanu (1878-1914) a fost scriitor și jurnalist.

¹⁵⁸ Nicolae Jula (n. 1934) era cercetător științific și responsabilul arhivei Institutului de Etnografie și Folclor din București.

c) Mai greu. Văd că ai ajuns prin casa bieteii Lia Pușcariu, care mi-a fost prietenă. Dacă nu ți-e greu, cere-i d-nei Mamina o poză a lui Sextil Pușcariu, din epoca bărbăției (cca 50 ani), format carte poștală. Susțin cu plăcere cheltuielile. Nu te supăra de această însărcinare. Știu că Nella nu-i în stare să rezolve așa ceva. Iar eu nu-s în stare să mai fac o scrisoare.

Îmbrățișează-i pe Chineji. Eu te îmbrățișez pe d-ta, îți doresc, și din partea nevesti-mi, să vii sănătos și voios. Am obosit.

Al d-tale,

I. Mușlea

28.

Cluj, 19.II.[19]66

Dragă Domnule Bârlea,

Bucuria primirii scrisorii d-tale a fost cu atât mai mare cu cât îmi luasem nădejdea că o să-ți văd curând rândurile sau – aproape tot atât de grav – credeam că s-a pierdut misiva „pe parcurs”.

Eu nu sunt ocupat ca d-ta și, totuși, răspunsul a cam întârziat. Motivele: m-am simțit foarte prost în ultimele săptămâni și – pentru starea sănătății mele – am avut relativ mult de lucru, fiind și destul de hărțuit. Dacă nu mi-ai fi scris că „poate” până la venirea d-tale îți voi răspunde, mai că n-aș fi făcut-o... Și mai e și punctul 9!

Iartă-mă dacă procedez iar „pe puncte”, în ordinea scrisorii d-tale:

1. Felicitări pentru articolele *Goga-Blaga și folclorul*¹⁵⁹. Ești extraordinar! Cele multe înainte!

2. Conu Mișu a fost „grozav” în vizita făcută aici. Teribil sforar, dar nouă ne-a căzut bine, căci a „aranjat pe danubian” și pe cei ce-l susțineau. Resentimentul lor s-a întors asupra mea, ceea ce era de așteptat. Cât privește rămânerea ca șef de Secție, e mai mult complicat, în raporturile cu Filiala și Inst[itutul] din Buc[urești], decât grav.

3. Taloș nu face bine. A fost și cam bolnav (stomacul!), și băgat în niște comisii care i-au întrerupt iar munca, așa de pasionantă pentru el. De Germania încă tot nimic!

4. Mă bucură că Chinejii sunt mai optimiști. Mare lucru-i credința!

¹⁵⁹ Ovidiu Bârlea, *Filonul folcloric în poezia lui Goga* (v. n. 102); Idem, *Folclorul arhaic și poezia lui Blaga* (v. n. 103).

5. Revista n-am ajuns s-o văd. Dar, așa cum o prezinți d-ta...

6. Fotografia lui Pușcariu am primit-o (ceea ce am și confirmat), ca și pe cea de la D^{na} Protopopescu. Nu scriu nimic despre ei, am vrut să le am doar chipurile pe masă, împreună cu cel al lui Bianu: oamenii care mi-au ajutat să înființez „Arhiva de Folklor” și m-au susținut după 1946.

7. Mă bucur mult că parte din opera lui Caracostea se apropie de lumina tiparului și sunt, firește, nerăbdător să văd volumul (mai ales pentru partea inedită). Dacă vezi pe D^{na} Protopopescu, te rog spune-i că boala m-a oprit să-i răspund, dar că cercetările cerute s-au făcut și, în curând, îi voi scrie și eu. Ieri au fost trimise rezultatele.

8. Îmi pare foarte rău de amânările de la Șerb (de ambele!). Nu suntem, oare, blestemați?

9. În sfârșit și ceva nou (și bun?). Am vorbit zilele trecute cu Daicovici¹⁶⁰. Omul se interesează de toate aspectele culturii și științei noastre. Am vorbit și de d-ta și, auzind că vii încoace, și-a exprimat dorința să-i faci o vizită. Ar fi bine, deci, să nu întârzii peste datele fixate pentru drumul la Cluj!

Nevastă-mea îți mulțumește pentru complimente și îți trimite toată prietenia ei. Amândoi te așteptăm cu nerăbdare și mult drag.

Al d-tale „idem qui pridem” (de la Dr Vasile Popp citire),

Ion Mușlea

P.S. „Jepurii” mei s-au mai domolit. Dar câtă vreme îi voi mai păstori, rămâne un mare semn de întrebare. La un concurs cu ei, în nici un caz nu voi mai ajunge!

29.

Cluj, 31.III.[19]66

Dragă Domnule Bârlea,

Iartă-mi, te rog, întârzierea cu care răspund la scrisoarea d-tale din 25 martie (iartă-mi și caligrafia). Ele se datoresc faptului că nu m-am simțit bine – ceea ce mi se întâmplă și astăzi. Dar nu mai pot amâna, deoarece d-ta aștepți. Scuză-mă și pentru că voi fi, iarăși, scurt și voi răspunde pe puncte:

---

¹⁶⁰ Constantin Daicoviciu (1898-1973), istoric și arheolog, era rectorul Universității clujene.

1. Îți mulțumesc că te-ai gândit la mine pentru articolul comemorativ Caracostea. În situația actuală a sănătății mele, mi-e imposibil să mă angajez la o asemenea lucrare, care presupune și cercetări de bibliotecă, pe care nu mă simt în stare să le execut. Cât privește recomandarea altei persoane localnice, n-ar putea fi vorba decât doar de Taloș. El e însă prea ocupat de apropiata-i plecare, ca să-i surădă ideea unei lucrări mai mari (am vorbit cu el!). Treaba rămâne, deci, tot pe capul „bieților” bucureșteni...

2. Îți mulțumesc și că te-ai interesat de chestia cu consultantul științific. Informațiile sunt interesante, dar nu se pot aplica la cazul meu: pensionar (din 1960) al Bibliotecii Universității. Nu pot face, deci, o cerere de pensionare ca șef de Secție-Academie, în care să cer și numirea de consultant!

3. Despre Arhiva de Folclor, îți furnizăm bucurosi date, dacă precizezi de ce ai nevoie și... dacă Taloș mai e la Cluj! Cred că ar fi mai bine să vii încoace, rezolvând singur cele dorite. Ne-am și bucura să te vedem, la sfârșitul lui aprilie!

4. Chestiunea remunerării lui Coriolan Suciuc rămâne o chestie delicată. Indicațiile d-nei Protopopescu nu sunt suficiente (mi-a scris): dânsa are fișele lui C[oriolan] S[uciuc] și-și poate da seama de câte ore a lucrat. Voi încerca, totuși, să vorbesc cu Suciuc.

5. Te rog mult spune lui Mihai Pop că aștept cu nerăbdare un răspuns (cu precizări), la scrisoarea mea de acum vreo zece zile.

Până la revedere, cele mai bune urări și salutări.

Ion Mușlea

Ovidiu Bârlea către Ion Mușlea

1.

Buc[urești], 27 iunie 1959

Stimate domnule Mușlea,

Tocmai mă gândeam că, pe la finele lunii, ar fi „conzult” – cum ziceți dv., ai „d’e d’incolo” –, să vă trimit o epistolie, când tocmai a picat un mesager care mi-a spus anumite lucruri despre dv.

Profit de ocazie, ca să fac o economie de 55 bani (nu e just?).

Despre noi prea mari noutăți nu am. Atât că, acum vreo zece zile, am fost șurluiți din nou, de data asta eu am deținut primatul – detalii o să vă spună dl. Pop-clujanul. Pop-bucureșteanul își exercită iarăși însușirile cameleonice, își face planuri în care nici lui nu-i convine să creadă, mai ales după ce – se pare – a izbutit să nu mai fie simplu suplinitor la facultate. E bine să vă bucurați de succesele amicului dv. dulce...

„Revista” va ieși până la congres, frumos pieptănată, având și unele lucruri cu miez (fiindcă scrie și... subsemnatul). Nu știu ce se va întâmpla cu secția clujană – în orice caz, săptămâna viitoare vor merge acolo Moș P[op] și cu cadrele. Combinația e armonioasă și nostimă.

Aseară l-am văzut pe dl. Chinezu – robust și virulent, cum îl știți –, luptându-se cu o traducere mică. Arată bine, întrecând pe foarte mulți clujeni (din păcate și bucureșteni), ca și d^{na} Nela. Prea mult n-am vorbit, că a dat peste noi Vlasiu, bine dispus de data aceasta, încât „bârfeala” a fost animată și... plăcută.

Eu stau dregându-mă încet pe o parte, ca, pe cealaltă, să se dărâme iar: săptămâna asta am aflat că am otită și mai nu știu cum (n-am înțeles ce anume a deviat și apasă pe timpan), care va trebui operată, ceea ce-mi face o deosebită plăcere. Eu totuși mai trag nădejde că-și va reveni ciocanul sau nicovala așa, de la sine, mocănește, fără cuțit (ori zeamă de cuțit, cum obișnuiesc unii, mai plastici în ale limbii).

La băile alea pucioase nu pot pleca decât la 6 luni după operație, adică prin septembrie – așa e canonul doctorilor. Nu știu dacă, până atunci, voi mai avea prilejul să mă-ncăruț până la Cluj, sper că veți mai descinde dv., mai ales că vigilența d^{nei} Mușlea a scăzut considerabil în ultimii ani, după câte mi-am putut da eu seamă (dacă n-o fi cumva și asta vreo tactică femeiască foarte subțire).

E bine că nu sunteți mai rău de cum vă plângeați odată, chiar dacă nu vă vine să bateți în lemn, folcloricește.

Multe sărutări de mâini doamnei Mușlea, iar dv., mii de urări de bine, de chiar foarte bine.

Al dv.,

O. Bârlea

2.

Olănești, 24 sept[embrie] 1959

Stimate domnule Mușlea,

M-ați luat cam repede cu răspunsul și mă tem să nu întârzii. Se vede că... întineriți! (fără glumă!!)

Întâi să răspund. Fochi nu mi-a retransmis nici o misivă, deși l-am văzut de mai multe ori – poate o fi uitat omul.

Despre conferință, n-am ce să vă povestesc, fiindcă nu am participat, nici nu i-am văzut măcar cum arată acești folcloriști. Mă întrebați de nu știu care *Paradeisspiel*: credeți-mă că nu știu nimic despre nici un fel de... șpiluri! Volumul festiv... nu știu iarăși nimic, adică atâta am aflat că a fost amânat și că unele articole au fost publicate în „Rev[ista] de Folclor”, între care și al subsemnatului.

Spuneți că așteptați cu nerăbdare articolul mai amplu¹⁶¹, (probabil) la acesta v-ați gândit când v-ați pus pe elogiare/scrie volumul festiv, dar trebuie să vă dezamăgesc, încunoscându-vă că la aceste dimensiuni l-am scris, anume pentru a nu fi mare, dat fiind proporțiile impuse volumului, care trebuie să cuprindă cât mai mulți autori. Am dat mai mult concluziile, trecând peste amănunte și alte soiuri de trimiteri, mai ales în ce privește colindele.

Pentru o dezvoltare mai mare, se mai cer încă multe. Situația e aidoma unei căruțe, pe care, când unii, când alții, [o] împing câte puțin, până ce obosec. Vor trebui, în primul rând, coroborate datele muzicologilor, coregrafilor, etnografilor, pe care le vor aduce în această problemă: eu n-am făcut decât să arunc un pietroi ca să tulbur nișel apele. Apoi, va trebui luat în seamă ce gândesc istoricii și nenorociții de lingviști (ăștia au produs toată încurcătura, fiind dați peste cap de asemănările cu albaneza, pe care le-au explicat ca niște zevzeci, abia unii și-au dat seama că acestea nu presupun neapărat o continuitate teritorială) – în legătură cu asta, aș fi curios să știu ce părere au mărimile lor despre cele două zone. În sfârșit, problema este indisolubil legată, în cele din urmă, cu prezența balcanismelor folclorice la noi – abia atunci se separă bine nisipul de pietriș –, or, cunoștințele mele, la ora actuală, în acest domeniu sunt foarte firave, iar posibilitatea de documentare, încă străvezie.

Adaugă că s-a ivit pe șantier altceva, încât folclorul îl las pe planul al doilea, deși, vorba lui Eminescu: „Ori de nu, cui ce-i aduce? Poezie... sărăcie!”

---

¹⁶¹ V. n. 140.

Mulțumesc pentru că m-ați anunțat în legătură cu prea-venerabilul Traian Gherman. Îl felicit acum.

Cele ce mi-ați spus despre dv... unele m-au încălzit, altele m-au... cam răcorit, ca să zic așa. Mă bucur din toată inima că d^{na} Mușlea s-a refăcut, întrecându-vă, ca întotdeauna, căci eu, de când vă cunosc – acuși se împlinește deceniul –, tot așa hodorogit vă știu (e, v-am zis-o? Na! Și ce-o să mai jubileze d^{na} Mușlea, dându-mi, firește, de o mie de ori dreptate. De altfel, și dânsa are o parte de vină, fiindcă v-a lăsat așa, să umblați nestingherit... știți dv. prea bine pe unde, dar uite că a venit vremea să dați seama!!!)

Regret nespus de mult că nu pot asista concret la jubileul dv. – chiar așa fi jucat una mocănește! –, să vă spun lucruri „dulci”, așa cum e de așteptat de la mine, cu care, de altfel, v-ați obișnuit, devenind, vorba aia, un fel de a doua natură. Și, îmi pare și mai rău că n-am pe cine să deleg să mă înlocuiască la așa ceva...

Nu-i nimic, îmi rezerv aceasta pentru mai târziu, când se vor ivi „condiții” favorabile, poate în toamnă sau... primăvară, ca să mă exprim în anotimpuri. Lucrurile au – se pare – și o parte nostalgică, dar acolo nu mă bag, vă las singur!

M-a întristat mai mult vestea despre iminenta pensionare. Deși – abstracție făcând de chestia bănească, ceea ce e greu – poate că e mai bine, într-un fel. Ba chiar cred că o să lucrați mai liniștit și mai cu... randament! (Iar v-am zis-o! Așa vă trebuie, dacă m-ați provocat în scrisoare! Învățătură de minte pentru viitor!) Chiar dacă acum ați reluat buiestrele dv. ieșiri pe teren, fie acelea chiar pe urmele unui Pauletti (ca să nu mai vorbesc de iconari și alte soiuri de... șolomonari!) Aș vrea să stau de-o parte, ascuns, și să vă văd cum pășiți țațoș ca un cocoș de pe blidele ungurești pe ulițele satului, uitându-vă lung (e și timpul!) după nanele frumoase! Vă aduceți aminte de cântecul acela publicat chiar de Cioflec (adică din colecția lui) în „Foaia” lui Bariț: „Când eram un holteiaș – Umblam sara prin oraș...”¹⁶² Că, pe urmă, ies ele și... icoanele! Zău, de ce n-o luați niciodată pe d^{na} Mușlea cu dv. pe teren, chiar după... icoane? Nu întâmplător...

¹⁶² Cf. Virgiliu Florea, „Dimitrie Cioflec, folclorist”, în vol. *Folcloriști ardeleni*. Colecții inedite de folclor, Cluj-Napoca, Editura Transilvania Press, 1994, p. 34: „Când eram eu holteiaș,/ Umblam sara prin oraș/ Tot cântând și fluierând,/ După mândre alergând./ Fetele când m-auzea/ Luminile l[e]-aprindea,/ Porțile le descuia/ Și mie nume-m puneă:/ Spate late de voinic,/ Buze dulci de ibovnic./ După ce m-am însurat/ Și umblam seara prin sat./ Fetele când m-auzea/ Luminile le stingea/ Porțile le încuia/ Și mine nume-m puneă:/ Spate late-ncârligate/ Buze reci, dăbălăzate”.

Despre mine... nu prea am lucruri interesante de spus. Am ajuns aici, fiindcă așa am găsit loc – chiar cu bani, plată integrală –, deși e mai prost de cum mă așteptam. Așa e, dacă zice lumea să te iei după doctori. Abia aștept să scap, numai concediu nu se mai cheamă ăsta. Prin mocănimie, nu știu când dau, poate la începutul lui noiembrie, altfel... nu știu când.

Dacă drepturile – presupuse – de autor vor fi atât de oneroase, voi descinde și la mureșul Cluj, orașul iluziilor unora și al deziluziilor... altora! Îmi va face plăcere, chiar dacă unii se vor întrista, contrar tuturor declarațiilor cunoscute mie...! Până atunci, vă las cu pace și bucurie – cum se zice –, ca să pregătiți nestingheriți inevitabilul jubileu.

Multe sărutări de mâini d^{nei} Mușlea, de care într-adevăr mi-e dor, cu toată opoziția dv. obstrucționistă.

Rog, salutați-l și pe compatriotul Butură (n-are dreptate să se supere în felul ăsta că a fost scos de la Folclor, fiindcă nu e vorba de o măsură referitoare la persoana lui, ci de o dispoziție generală).

Numai bine și sănătate multă, chiar foarte multă!

Al dv., același,

O. Bârlea

3.

București, 12 ian[uarie] 1960

Stimate domnule Mușlea,

Tocmai la întoarcere din Mocănimie – 6 ian[uarie] a.c. –, am primit misiva dv., cam cernită la ton, de unde se vede că revelionul a fost tocmai... pe dos, adică supra-vesel!

M-am cam lenevit cu răspunsul – ceea ce nu e un semn prea bun pentru „tinerețile” mele –, dar mă voi scuza altă dată.

Mă întrebați de unele: volumul festiv va apărea el, dar nu așa de curând cum m-a asigurat mult prea iubitul și mai ales sincerul dv. amic, Pop, prin noiembrie anul răposat, deoarece mai trebuie cernut sau avizat la nu știu care foruri.

Bibliografia lucrează cu spor ca o batoză, atât că se mai înfundă, câteodată, cu atâta prăfărie și paie de fel de fel de soiuri... Fochi speră să ajungă la tipar anul acesta, după ce va fi o mare discuție publico-specialistă, la ce dată, nu se știe încă. În orice caz, veți auzi din vreme, cel puțin așa sper.

Vă plângeți, iarăși, de ruginirea adusă de așa-zisă bătrânețe: lucrul nu are nimic nou la dv., cam ăsta e „specificul” dv. de când vă știu – minus soția dv., care e mult mai vitează, spre marele dv. necaz (și chiar invidie, bănuiesc) –, dacă nu exagerez cumva, de când îmi tot țiuie urechea stângă (otită cronică catharală stângă – zic specialiștii). Eu totuși nădăjduiesc în a doua – sau a treia? – tinerețe a dv., judecând după comportările dv. anterioare (și pe care n-ar fi bine să le știe d^{na} Mușlea). Nu știu de ce vă înfricoșați prea mult de pensionare, dat fiind că nu sunteți unicul, pe urmă există și aici unele... farmece, părți atrăgătoare (îmi dă mâna să vorbesc așa, nu?)

Dar, vom vorbi mai pe îndelete, la proxima întâlnire. N-am putut veni în escapada asta de o săptămână și ceva, pentru că prea a fost frumos și bine în Mocănime, pentru mine, bineînțeles (și aici e nevoie de o anumită capacitate de a vedea lucrurile într-un fel mai roz, cel puțin așa se pare).

Salutați-l și pe con-mocanul Butură – inclusiv urările anacronice pe care mi le-a făcut și soția dv. în legătură cu soția „la înălțime”, mai ales că lui se potrivește mai bine, el fiind mai înalt – și mai îndemnați-l să mai dea semne că e „vigan” și în etnografie etc.

Sper că nu va trece mult până când ne vom putea saluta „de viu” ca să-i spun și doamnei Mușlea unele... noutăți (?!). Până atunci, transmiteți-i din parte-mi multe sărutări de mâini. Iar dv. vă doresc mai multă sprinteneală decât se cuvine unui sexagenar semi-blazat, așa cum v-am știut eu cândva, nu prea așa de demult...

Al dv., același,

O. Bârlea

P.S. Uitam: La mulți ani la toți! – deși tardiv.

4.

București, 9 mai 1960

Stimate domnule Mușlea,

În sfârșit, în sfârșit (primul pt. dv., iar al doilea pentru răspunsul meu), se mai întâmplă și așa ceva! Dar tot e bine că, măcar când aveți nevoie, vă aduceți aminte... Eu nu mă scuz de întârzierea răspunsului, fiindcă e mult prea anemică în raport cu a... altora!

Întâi, să iau afacerile pe rând. Evident, ar fi mai mult decât o plăcere (căci de onoare nici nu mai e nevoie să amintesc!) să vă citesc lucrarea despre Pauletti (popa Păuleți, după unii) și aștept cât mai

repede, mai ales că epitetul dat de dv., „unul din cei mai de seamă folcloriști literari ai epocii”, mă... obligă! (Să știți că nu vă rămân dator, dar când v-o fi lumea mai dragă și așa cum știu eu, insidios, mocănește).

Volumul festiv: am aflat chiar azi că „acum” e în lucru, adică s-a primit ce era de așteptat, cu foarte slabe excepții, la care nu se vor mai opri, și se va trece la tradus ce nu a fost încă, organizarea materialelor în volum etc. Mai mult nu se poate prevedea, deocamdată.

Despre „cântecele istorice”, numai marele șerif, sforarul Pop (acum e în Oaș p[en]t[ru] un film cu regisorul Bostan) ar putea preciza exact, fiind vorba de situații arbitrare: de pildă, după unii, Oprișan, Calomfirescu, n-ar intra la cântece istorice, ci la balade (de curte, eroice etc.), dar Iancu, Napoleon, Cuza (dar Brâncoveanu?) ar cădea, dimpotrivă, la istorice. Pinteia iarăși e la „haiduci”. Adică, la „istorice” noi am avea puține și ar fi numai acelea care n-ar prezenta realitatea istorică cu exagerarea inerentă epicului obișnuit, ci de proporții veridice, realiste, chiar dacă nu veridic-istorică, în sensul că masele au văzut altceva în cutare erou sau eveniment. Desigur că vi s-ar fi indicat amănunțit de către „regisorul” amintit despre ce să „vorbiți”, dar acum se vede că vorbim de lucruri... depășite. De altfel, nici eu n-am fost întrebat – și am aflat că așa au fost cei mai mulți –, cred că n-au avut posibilități organizatorice de a anunța față de graba cu care au pornit.

Desigur că nu m-au bucurat veștile despre volumul Breazu, dar, cum se zice, cu răbdarea treci marea. Cel puțin dacă s-ar ști sigur, într-un fel sau altul.

Despre ultimul număr al revistei, aceeași părere o am și eu (se înțelege că și despre „șef”, spre deosebire de cei care nu prea sunt siguri de o atare părere, dacă o au sau nu!!!)

Ce lucrez eu? La multe și... să mă explic. Întâi, continuu cu *Pădurenii*, vol. III (sunt la sfârșitul bibliografiei variantelor, la balade și lirică, ceea ce e o enormă bătaie de cap, mai ales la gradul de minuțiozitate la care am mers). Apoi, timp de 3 luni, febr[uarie]-aprilie, am făcut seminarii (de fapt, la unele am fost singurul „dialogant”) cu tinerele cadre (cu științifici și neștiințifici, vreo 15-16), care mă ocupau 3 zile pe săptămână, a câte 4 ore = 12 ore, în afară de pregătire (noroc că am o memorie-bunișoară, altfel... aș fi teoretizat în sec, ca marele d^{tale} amic). Se vede că osteneala m-a cam ajuns, căci, pe la începutul lui aprilie, rinichii și dinții m-au adus la temperaturi destul de serioase, că o săptămână am stat la pat; mai mult de gura lumii, căci am ținut seminar și cu 37,9 (!?... nu-s viteaz?)

Acum sunt într-un fel de concediu, mai ales că, la sfârșit, am avut și un iureș: referatul despre metoda de culegere (28-29 aprilie) și o conferință la S.R.S.C.¹⁶³ (despre povestitori și povestit: cam ce am scris în primul număr al „Rev[istei] de Folclor”, plus unele aspecte contemporane oglindite în basme).

De fapt, sunt și într-un fel de criză sufletească, am ceva neterminat, care mă îmboldește și mă face „netrebnic, leneș” etc., dar nu știu cum să împac și folclorul.

Plus criza primăverii (știți dv. mai bine!), care, la „junia” mea de-acum, ia forme prea virulente, mi se pare, în loc să descrească! Of, greu e să fii om! Dar, să las filosofia. Sper că se vor rezolva cum e mai bine. Să vedem.

O venire la Cluj... n-ar fi cu totul exclusă, depinde foarte mult de rezolvarea „crizelor” amintite. Mi-ar plăcea să mai văd unii oameni (mai cu seamă pe d^{na} Mușlea, pentru care, se pare, am mai multă „slăbiciune” decât pentru iubitul ei soț!) Dar să nu anticipez prea mult, ca să nu mă aleg, iarăși, cu fel de fel de probozeli – ca și alte dăți –, în caz de nevenire, întârziere etc. A, uitam: amicul Dv., nenea Ionică, e destul de bine, dar nu a primit ceea ce ați auzit acolo, cel puțin așa m-a asigurat pe mine. Lucrează de zor, chiar prea mult. Nu știu dacă tot atât cât „conmocanul” meu Butură, cu șurile și sălașurile lui. (Cel puțin se simte bine între ele, ca pe la Sălciua).

Iarăși uitam: la seminarul cu tinerii (miercurea), despre istoria colecțiilor de folclor, am discutat – în ultimul – și despre colecțiile de folclor – de la noi numai – din „Anuarul Arhivei de F[olclor]” și am vorbit bine, atât ei, cât și – bineînțeles – eu, chiar dacă am amintit și limitele – spațiale, ca să zic așa, nu de altă natură – întemeiate pe condițiile faptice. Oamenii l-au parcurs, așa că îl știu întrucâtva, chiar dacă au cetit numai ceea ce am discutat, deci... nu sunt chiar așa de al dracului cum insinuați mereu. Apoi, v-am prezentat încă tânăr, în sensul că, deși vă promisem scrisoarea, nu le-am amintit nimic de „rugina bătrâneților” etc., etc., ci le-am spus că „lucrează în cadrul” etc., etc. Din păcate, se pare că, de data aceasta, rugina amintită e destul de îngrijorătoare, de vreme ce nu vă mai ispitește venirea aici, acum, primăvara, se vede că acele ființe nu mai prezintă nici o putere de atracție, ca alte dăți, știți dv., ce să vă mai amintesc eu, căci n-aș vrea să vă aud exclamând cu Dante: „Nessun maggior dolore che ricordarsi dei tempi felici nella miseria...” (sentimentale) – adaug

¹⁶³ Societatea pentru Răspândirea Cunoștințelor Științifice.

eu!!) Sper că va fi și la asta leac, și cât de curând, dacă d^{na} Mușlea își va mai obosi vigilența... Nu credeți?

Și, cu acestea, vă las să mai inspirați aerul primăvăratec al aleilor clujene, spre binele... mai multora! Multe sărutări de mâini doamnei Mușlea (în nădejdea că n-am fost mai obraznic decât de obicei), alte multe urări mocanului Butură, iar dv., numai bine, sănătate și... tinerețe!

Al dv., același,

O. Bârlea

P.S. Uitam: mi-a scris „D^r” (dobitocul) N. Dunăre că m-ar ruga D[avid] Prodan¹⁶⁴ să-i trimit de urgență o listă cu numele, prenumele și porecele Pădurenilor din Hunedoara. Spuneți-i, vă rog, dacă-l vedeți pe Prodan, că nu m-am ocupat de așa ceva, fiindcă asta ține de lingvistică, nu de folclor. Nu am decât al informatorilor cu care am lucrat. Dacă-l interesează și atât, le pot trimite.

O. B.

5.

București, 25 oct[ombrie] 1964

Stimate domnule Mușlea,

Poate vă mirați că vă scriu așa, pe neașteptate, dar motivul e lesne de ghicit: am cumpărat din librărie *Studii de istorie literară și folclor* (de fapt „de folclor” + ceva și ist[orie]-literară!), pentru suma de 11,50 lei (face! Ba și mai mult!).

Nu am cetit-o încă din scoarță-n scoarță, dar mai întâi am mers la articolele cele mai bune. Primul pe care l-am cetit e „T[imotei] Cipariu și lit[eratura] populară”, pentru care vă felicit călduros și vă mulțumesc că ați dezgropat un aspect foarte puțin cunoscut la acest mare bărbat (chiar dacă nu se încadrează în faimosul triumghi, ca Pitiș... și alții!!). L-ați scris bine, cu nerv și chiar cu unele insinuări (cine este acea „ea”, de la care notase niște texte? Ați pus-o așa, fără comentarii, pentru ca lumea să umble cu fel de fel de presupuneri. Nu uitați că la fel se va putea scrie și despre dv. în legătură cu vreo anumită „ea”: doamna Mușlea știe mai bine, sper!!)

¹⁶⁴ Istoricul David Prodan (1902-1992) era șef de secție la Institutul de Istorie și Arheologie din Cluj.

M-au amuzat teribil părerile lui Cipariu despre bucureșteni – adică despre „noi” (!) – „nu să le leapăd în gura ciocoilor de acolo spre gustare și întărătare”. Pasajul e superb, mai ales finalul „întărătare”, prin care cred că a vrut să releve temperamentul aprins și facil, predispus la plăceri, la a transforma totul în plăcere momentană, al „ciocoilor” de peste Carpați. Cred că blamează [?] toată literatura neoanacreontică din Principate, toate „spitalele de amor” și „ohtăturile” false, comandate lăutarilor să le îngame sub ferestrele adoratelor. De altfel, după câte știu eu din tradiția blăjeană perpetuată prin elevi, lui Cipariu nu i-a plăcut felul de a fi al contemporanilor lui bucureșteni, fapt ce explică de ce s-a și retras din activitatea Academiei, la ale cărei ședințe – exceptând primele – n-a mai participat. Ați pus bine problema celor două poziții contradictorii referitoare la literatura populară. Poate eu aș fi insistat mai mult că acolo unde el denigrează folclorul, se simte bine că polemizează cu cineva – cu grupul Russo-Aleksandri etc. – și că lovește în folclor pentru a lovi în primul rând în limba curentă populară, pe care o puneau drept model ieșenii și ceilalți. De fapt, Cipariu reia marea discuție care caracterizează nașterea literaturilor moderne europene: izvorul clasic și cel folcloric. Poziția lui înclină spre ceea ce aduceau literaturile mai vechi, franceză, italiană, născute numai din aluat clasic, spre deosebire de cele mai noi, mai cu seamă cea germană, unde filonul folcloric are contribuții substanțiale. Mi se pare că Caracostea a luat citatul amintit din Iorga, *Ist[oria] lit[eraturii] rom[âne] în sec[olul al] XIX^{lea}*, – nu știu care din cele trei volume – fiindcă exemplarul ilustrului meu profesor – mâine mergem la un parastas la cimitir – e la mine și am reținut sublinierile făcute pe marginea pasajului respectiv. Nu făceați rău dacă îl aminteți și pe Iorga.

Nu știu de ce ziceți că „Ecloga” nu are motive folclorice, pentru că eu, când am cetit-o la finele *Poeticii* lui, am reținut tocmai perfecțiunea cu care a „pasișat” folclorul, mi se pare acolo unde pune ciobanii să vorbească, dacă îmi aduc bine aminte, fapt subliniat și de regretatul Breazu. Dar despre asta vom vorbi mai amănunțit la proxima întâlnire. Ar mai fi și unele mărunțișuri, dar astea nu au importanță, fiindcă, la o claie de fân, oricât de bine ai grebla-o, tot mai rămân niște fire care nu concordă cu linia estetică generală (Vă place comparația? De la un mocan nici nu putea să vină alta! Cred că sunt, totuși, în asentimentul lui Butură!!) Fapt e că lucrarea are meritul pe care-l subliniam, pentru care mulțumirile mele nu reprezintă decât un infim dram de prețuire și recunoștință.

Ce mai fac clujenii? Butură a ieșit la lumină? Acum o săptămână, m-am nimerit la masă cu Pervain și R. Todoran¹⁶⁵ și am bârfit – mai bine zis – am ascultat la copioasele ieșiri ale șefului d^{tal}e, care se pare că regretă că se desparte de ceea ce făcea gloria secției clujene (!) Dv. cum mai stați? Cu piciorul? Când v-am văzut eu, acum două săptămâni, aveți aerul unui om recluzionat în cameră, nescos la lumină. De ce? Nu vă lasă doamna Mușlea de teama „escapadelor”? Cred că măsura nu mai are nici un fel de eficacitate la vârsta asta, după atâta... rutină în materie (!) Dacă mai vin în lunile astea pe la Cluj, mai vorbim în amănunțime. Deocamdată, atât. Multe sărutări de mâini d^{nei} Mușlea, iar dv. multă sănătate și... vigoare tinerească.

Al dv., același,

O. Bârlea

6.

București, 10 februarie 1965

Stimate domnule Mușlea,

Fiindcă azi am pus mâna pe extrase, mă grăbesc să mă țin de cuvânt (măcar când pot și eu) și vă trimit, unul pentru dumneavoastră, iar altul pentru Taloș: nu vă supărați, dar n-am știut unde să i-l trimit, fiindcă, acasă, numele străzii i s-a schimbat (din faleza Someș în nu știu ce, n-am reținut), iar la Institut, mă tem că e ca ăla cu pardonu-n două luni, nici la Lingvistică, nici la Medan. Îl chemați la telefon și-i spuneți să vină după el, tot mai are el nevoie din când în când să fie chemat la ordine (!).

L-am prins la telefon și pe Piru¹⁶⁶, în chestia volumului I din *Ist[oria] literaturii*, și spunea că volumul vă este rezervat, se află la Institutul lui Călinescu și am convenit să îl aducă la mine la Institut, se pare că voi fi mai prompt în a vi-l face să vă parvină decât amicul dv. Pervain, care – spunea Piru – a fost deseori pe la Institut și putea să-l ridice dacă... (n-ar fi fost sud-ardelean – zic eu – plus altceva!). În cel mai rău caz (parcă prevăd că o să fie așa), vi-l aduc eu la finele lui martie, când mă voi „clujeni”, temporar bineînțeles.

Dacă nu vă vine greu, v-aș ruga să vă interesați de volumul acela *Opere* (adevărat) complete, al lui Creangă, așa cum ziceați, la două-trei

¹⁶⁵ Lingvistul Romulus Todoran (1918-1993) era conferențiar la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj.

¹⁶⁶ Al. Piru (1917-1993), critic și istoric literar, asistent al lui George Călinescu.

cente, pe care le-aș putea expedia de îndată, telegrafic, dacă e nevoie. Cu cât mai repede, cu atât mai bine, fiindcă Șerb mi-a telefonat azi că încă n-a putut face rost de copiile acelea promise, și asta mă prea întârzie. Cetățeanul poate să-mi expedieze volumul, fiindcă eu de îndată îl voi achita și nu mă împiedică nimic de a mă ținea de cuvânt, chiar înzăpezirea maximă a străzilor, ca mai amu-ș când în urmă (vă aduceți aminte, cred, vreme potrivită pentru cei ce fac exces de „inimă” în afara zonei de supraveghere matrimonială!!).

Pe la noi, pe la Institut... liniște. Un zvon pretindea că ne-ar șefi Plopșor¹⁶⁷ – barbă oltenească – (rimează cu boală cânească etc.), dar că el s-ar fi lepădat – neoficial și strict confidențial – ca de ducă-se pe pustii etc. Nici nu i-ar fi ușor cu viermușoriiăștia ascuțiți de Pop să parvină la toate fundurile și să provoace mâncărimi și alte... complexe. Aud că dumnealui – subșeful – ar pleca la America prin 17 luna curentă (tot a scris el despre „Mister (Meister) cu vapoarele” într-un anumit fel!), ca să se mai minuneze și alții, că valahii i-au adus numai deziluzii și nerecunoștință. „Centrul” lui Rosetti a devenit „Institut” (cu Cazacu adjunct), cu o mulțime de secțișoare și sectolețe și oamenii se bucură că se... măresc! Ce-o mai fi, vom vedea.

Frigul, deocamdată, nu e prea excesiv, mai domol ca la Cluj duminecă, ceea ce arată că și prezența umană are înrâurire vizibilă asupra caloriilor din univers, măcar din cel mic, terestru (nu m-am referit la persoanele care stau „mai sus”, în ambele înțeleșuri). Cred că secția dv. e insensibilă la așa ceva, fiind total prinsă de „febra” reorganizării, de ce le-o veni de la cei cu pita și cuțitul. Nu mai încape îndoială că femeile „bine” își vor „restructura” și ele farmecele – și are secția multe și de astea – ca să „prindă” pe noul șef, pentru a-i obloji inima atât de mult încercată în... (dar să nu mai vorbim: n'en parlons plus, vorba franțuzului, mai ales că d^{na} Mușlea și-ar aminti din nou de câte a avut de pățimit...)

Că nu spun minciuni, se vede și din aceea că d^{na} Buzea – custodeasa – (o! ce funcție predestinată în a „custodia” inimile!) – a și înhățat pe junele Herțea¹⁶⁸ de la noi, care și-a și lepădat nevasta. Eu am aflat ultimul, se pare – ca de obicei (!) –, dar cuconetul nostru era azi în fierbere și prognostica sau clujenirea sus-numitului, sau

¹⁶⁷ Constantin S. Nicolaescu-Plopșor (1900-1968), istoric și arheolog cu preocupări de folclor, era membru corespondent al Academiei Române.

¹⁶⁸ Iosif Herțea (n. 1936) era cercetător științific în cadrul Institutului de Etnografie și Folclor din București.

aducerea ei în Capitalie, ceea ce vă va priva de o reală plăcere și bucurie care să vă facă să urcați scările cu sprinteneală de june în fiecare zi, coûte que coûte! Mai sunt ele și altele, dar se pare că asta e mai... talentată. (Vedeți ce invidios și gelos am devenit de la o vreme încoace și abia acum amîi pare rău că nu v-am luat-o înainte la vremea sa!)

Poate, la ocuparea noilor posturi prin concurs, mă veți chema și pe mine, să vă ajut la selecția femeilor „savante”, fără să mai știe d^{na} Mușlea, fiindcă eu voi fi cât se poate de înțelegător și – contrar caracterului meu – de docil la „sugestiile” dv. în materie... Așa, din ochi, doi timpi și trei mișcări, că, pe urmă, vine ea și „știința”, dacă este „glagore” de cel erotic. Au mai făcut ei și alții din branșa folclorului – nomina... – și le merge bine. Dar, despre asta, când va fi cazul, vom „preciza” mai multe. Pe dl. Chinezu încă nu l-am văzut. D^{na} Caracostea – i-am dus azi 30 extrase – se simte bine și i-am făcut și eu o mică plăcere cu ele. I-am spus lui Șerb că l-am bârfit și l-am somat să se „corijeze” în materie de clujeni, ceea ce dumnealui a promis că va face, fiindcă „a promite” nu a fost niciodată sinonim cu „a face”, după câte știu eu.

Și, acum, vă las, fiindcă sunt „greu” și la lectură, decum altfel, urându-vă toate cele bune și așteptând – nu mai e nevoie de spus – „Capra cu 3 iezi”. Multe sărutări de mâini d^{nei} Mușlea.

Al dv., același (așa mi se pare mie),

O. Bârlea

7.

București, 22 febr[uarie] 1965

Mult stimat domnule Mușlea,

Să le iau pe rând, că... gata să mă bumbăciți! Nu știu cine v-a format rutina asta epistolară, se vede că „dumneaei” a fost peste măsură de pretențioasă în a-i traduce sentimentele în scris... Dar, să lăsăm...

Întâi, vă mulțumesc nespun pentru *Stănescu-Arădanul*¹⁶⁹: l-am legat frumos – cum merita, de altfel – încât nu l-ați mai recunoaște, în haina-i de gală, cu gulerul și cu mânecile scrobite, ras, frezat etc.

¹⁶⁹ *Prosa populara. Povești culese și corese de Mircea V. Stănescu-Arădanul*, tom I, Timișoara, 1860. Cf. Dumitru Boer, Mircea V. Stănescu-Arădanul, Ștefan Cacoveanu, *Povești din Transilvania*. Ediție îngrijită de Ovidiu Bârlea și Ion Taloș. Prefață de Ovidiu Bârlea, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1975, p. 43-74.

Am cetit-o pe nerăsuflata. Nu e chiar rea, cum s-ar deduce din Șăineanu și alții – care n-au mai văzut-o –, are câteva lucruri foarte interesante, păcat că la vreo două a intervenit – probabil – el, fiindcă nu numai deviază de la ce se știe, dar se simte artificial. M-a bucurat și faptul că ultima e un fel de subtip la Ivan Turbincă, combinat cu altceva, dar și așa e bine. Sper ca, într-o bună zi, am să-i dedic un articol – asta și ca să vă fac în ciudă dv. și... altora, care s-au cam priponit de folcloriștii bănățeni.

În al doilea rând, vă mulțumesc pentru *Capra cu iezii* din Pumnul (tot sudul Ardealului, săracul!!) Celelalte... sunt cunoscute, mai ales *Alexici*, care stă în bibliotecuța mea și aștepta de mult tovărășia lui *Stănescu* și a încă câtorva, foarte puțini.

Când o să fie gata lucrarea, o să vedeți cum v-am forfecat! M-ați întrebat de unde știu că *Alexici* e din Straja, comuna de lângă Vârșeț, pe linia Baziaș-Timișoara. Nu mai țin minte de unde, am cetit undeva sau mi-a spus cineva (d^l Chinezu?), dar cred că afirmația e foarte plauzibilă, comuna Straja fiind cea mai bogat reprezentată în vol[umul] I (nu știu în celălalt), așa cum e și Berbeștii la Bîrlea, Bogdăneștii și Ștefăneștii la Bălășel, Bourenii la N. I. Dumitrașcu, Catane la Tuțescu, Sgripțeștii și Pribotenii la C. R. Codin etc. etc. Cum v-am mai spus, satul Straja e lângă Vârșeț, pe linia ferată, dar nu mai țin minte, la nord sau la sud, în orice caz în Banatul sârbesc. Probabil că mamă-sa era din Straja – sau locuia acolo –, dat fiind că tatăl său era sârb sau germano-sârb. După câte țin minte, această informație o dețin de la d^l Chinezu, care l-a avut profesor la Budapesta și care mi-a precizat că era numai semi-român, tatăl fiind cum am arătat.

În același timp, vă trimit și un al doilea extras, cu „dedicație”, dacă așa vreți, deși eu am fost cam încurcat cum să o scriu pe un necrolog, fiindcă până acum n-am mai văzut așa ceva. Se obișnuiește? Dacă da, scuzați-mă, și mă repar. De cumva nu vă trebuiește, exemplarul „fără” dați-l cuiva sau la Biblioteca „Institutului” din Cluj, dacă nu aveți și în materie de extrase pasiunea dubletelor, așa cum o aveți în domeniul erotic. (O! de-ar fi fost vorba numai de „dublete”, n-ați fi ajuns la ponoasele de acum!) Nu mai zic nimic, fiindcă nu vreau să vă fac sânge rău.

Altele: mâine – în sfârșit – se călătorește „șeful” la America. Deocamdată, nu știu cine îl suplinește și cum, dar cred că n-o să vă mire nimica, dacă și cu dv. se joacă de-a pensionarea și activarea! Trebuie, totuși, să concedeți că undeva este și un simț al umorului în acest joc „nevinovat”.

Astăzi v-a apărut și „subalterna” dv. Vöö¹⁷⁰, în incinta institutului, și s-a văzut din „aerele” ei că nu mai e „subalterna” Bucureștiului, ci a altcuiva (lucru pe care nu știu dacă îl cunoaște d^{na} Mușlea). După ce ați pierdut-o pe Helga, locul n-a rămas pustiu, cum se vede...

Mă opresc aici pe azi, altele pe altă dată.

Al dv., același,

O. Bârlea

P.S. Multe sărutări de mâini d^{nei} Mușlea și... vigilență sporită!

8.

București, 19 martie 1965

Stimate domnule Mușlea,

În sfârșit, ieri dimineață am reușit să pun mâna pe un exemplar din *Istoria literaturii* de la Institutul de Istorie Literară, destinat dv., pentru care am dat bon (am trecut și numărul buletinului de identitate, altfel... Tot e bine că mi l-a dat fără procură scrisă!!). E în bună stare, bine legat și vă va parveni sau printr-un emisar clujean, sau când voi veni eu la Cluj – sper pe la începutul lui aprilie. Să știți, însă, că vă costă o bere – adică un țap –, pentru telefoanele date de la un responsabil – mai bine zis, ex-responsabil – la altul, până ce am ajuns în posesia lui. De unde se poate deduce că amicul dv. dulce, Pervain, nu a fost chiar atât de răuvoitor! (Vă rog să nu faceți vreo comparație!) Când a venit Butură, cu toate promisiunile lui Piru și telefoanele mele, nu a putut-o rezolva din lipsa... responsabililor.

Altceva: aseară l-am văzut pe nenea Ionică – am făcut și o plimbare până prin parc – e mai rău, adică vede mai slab și trebuie dus de braț. Speră – ca și mine – că, prin vară sau toamnă, i se va putea face operația indicată de ameliorare.

Din cele redate de Butură, am înțeles frământările „administrative” ale clujenilor, pe care totuși nu le cred a fi mai mari decât ale acelor de aici (!) À propos, mai nou circulă fel de fel de zvonuri, care de care mai fulminante! Nădărdum că se vor limpezi toate în luna viitoare, că cu răbdarea ne-am obișnuit.

---

¹⁷⁰ Gabriella Vöö (1937-2006) era cercetătoare în cadrul Secției de Etnografie și Folclor a Filialei Cluj a Academiei Române.

Eu am solicitat un concediu de creație, fără plată, de la 1 martie până la 1 aprilie (pentru Creangă, depunând cererea în 22 februarie), dar, până în acest moment, nu am decât promisiuni verbale (!!) de aprobare și asigurarea că hârtia va ieși de la semnat. Asta seamănă cu pensionarea – reactivarea – repensionarea – reactivarea (etc. etc.) dv.! Dar e bine și așa.

Sunt necăjit că nu am găsit *Povestea lui Ionică cel prost*. La Academie nu este manuscrisul, iar exemplarul din ediția Kirileanu a dispărut din 1950 (!!). Piru mi-a spus că l-a avut și i s-a rătăcit (deși a citat recent din *Povestea poveștilor*), nea Ionică mi-a spus și el că l-a avut, dar că l-a căutat recent și nu i-a dat de urmă. Ștabul de la Academie – un oarecare Strembel¹⁷¹ (un adevărat Strâmbul) – m-a trimis la P[iatra] Neamț la nepoții lui Kirileanu: m-aș duce, dar de unde certitudinea că nu vin cu mâna goală?

Dv. cum stați cu... toate? (Să nu vadă d^{na} Mușlea întrebarea asta prea larg cuprinzătoare!). Cu inima, îmi închipui, spre bine – cu cea fiziologică, nu cea psihică... dar să lăsăm. Taloș cum se simte acolo, între brânzari? Sper că șeful de-acolo i-a arătat măcar unde să facă pi-pi, că altele...

Mai multe, când ne-om vedea, cam peste două săptămâni.

Multe sărutări de mâini d^{nei} Mușlea.

Al dv., același,

O. Bârlea

9.

București, 13 aprilie 1965

Mult stimată domnule Mușlea,

Am primit misiva dv., prin Butură cel lung și slab ca o scoabă, și caut să mă execut cât mai prompt! Întâi, vă mulțumesc pentru poveste, știam eu că tot la clujeni e salvarea, lucru care mă va sili să-mi mai reajustez din păreri (!!). Acum, s-o iau pe puncte. Trecând pe[ste] măgulirea că, fără mine și Comișeloaie, s-ar alege bureți de simpozion (e și asta un fel de brașoavă!), nu ne dăm îndărăt de la cele promise, atât că madam Comișel nu poate vinerea, deoarece vinerea și sâmbăta are ore la școala aia, de-i zic Conservator (?), așa că rămâne marțea, mi se

¹⁷¹ Este vorba despre Gabriel Ștrempel (n. 1926), pe atunci cercetător principal și șeful Secției de Manuscrise al Bibliotecii Academiei Române.

pare 4 mai, după cele însemnate pe bilet. Ea a pretins ca dv. să-i plățiți drumul și cazarea, fiindcă nu are modalitate la acest conservator, iar pentru mine va fi suficientă – sper – adresa dv.: chiar dacă n-au bani momentan, mi-i decontează ei ulterior, dacă văd parafa dv.!

2. Nu am nimic împotriva participării lui Farago¹⁷² (despre M[iorița] la unguri), dimpotrivă. Nici împotriva lui D. Pop, dacă e aport, fiindcă dacă cele, nu 20-30, ci 200-300 variante, nu aduc nimic nou ca idee poetică sau deosebită realizare artistică, nu se mai cheamă aport. Vă dați seama, dacă un lunatec ar umbla numai după *Miorițe* și-ar aduna de la fiecare știutor, apoi iar ar reveni pe la ei, s-ar strânge cu sutele de mii de variante, fără ca numărul subtipurilor să crească! (Teoretic vorbind, fiindcă pot fi și surprize, mai ales în locurile nebătătorite). Așa că lăsați-l să-și arate și el vitejiile.

3. Titlul exact al comunicării mele: *Miorița colindă*. Sper să nu depășesc 15 minute, și asta ar fi bine și pentru celelalte, mai ales că sunt mai multe de 4.

4. Cât privește invitarea lui Fochi... de! E „pupilul” dv., chiar dacă ulterior s-a mai (sau s-a prea) emancipat, încât... tot dv. decideți! (tot al dracului am rămas, nu?) Dacă aș fi eu amfitrionul, l-aș invita numai ca „inculpat”, fiindcă, în principiu, el și-a spus cuvântul în carte, rămâne să „răspundă” celorlalți. E adevărat, însă, cum ziceați, c-are ambiție și e lung, și bățios la cuvânt. În orice caz, o comunicare n-are rost să i se mai ceară, scriind el aproape 500 pagini la temă! În cele din urmă, pare că mai multe argumente sunt contra invitării. Eu, în miez, nu voi arăta decât slăbiciunea [pe] care i-am comunicat-o și lui, oral, așa că... din parte-mi, nu poate aștepta surprize!

5-6. De acord. Sperăm că și „muzica” va fi la înălțime, chiar pentru niște „afoni” în ale poporului.

Altele... mai noi, de spus nu am. Suntem tot pui fără cloșcă și așteptăm, care mai cumiți, care cu poalele mai peste cap, de! Ca la casă pustie! (Abia acum se simte ce va să zică lipsa unui părinte sufletesc!!! O, de m-ar auzi!!!!) Eu, ziua mă lupt cu corecturile la vol[umul] II, iar seara redactez și merge cam în ritmul melcului. Poate e mai „sănătos” așa, dar, pentru temperamentul meu de mocan, e mai „enervant”! (??) Altele o să vă mai spună Butură, el e mai dibaci „culegător” decât mine, și mai de la... sursă!

---

¹⁷² József Farago (1922-2004) era cercetător în cadrul Secției de Etnografie și Folclor a Filialei Cluj a Academiei Române.

Aștept, deci, să-mi comunicați data exactă... și adresa către noi, să-mi dea bilet de voie și bani. Mai ales că am băgat de seama că, de o lună încoace, aveți un stil epistolar de șef: nu glumesc, nici nu insinuez, se simte că – involuntar, firește, oricât i-aș bârfi eu pe trocari (ceea ce n-am făcut niciodată!?!?) – îndărătul cuvintelor stă o atitudine mai fermă, mai poruncitoare... cum îi stă bine la un „șef” care are în seamă o semi-menajerie îmbinată cu un fel de societate de savanți! (Să nu mă pârați lor, că mă decapitează! Alo, Taloș!! Spuneți-i că-i mulțumesc, oral mai mult, la întâlnire).

Al dv., același, cu aceleași sărutări de mâini d^{nei} Mușlea,

O. Bârlea

10.

București, 24 aprilie 1965

Stimate domnule Mușlea,

Caut să mă execut cât mai prompt de însărcinare, știut fiind că e mai recomandabil să te pui bine cu șefii (acuma nu vă mai merge, nu vă mai puteți lepăda, așa că...) măcar prin posibilități epistolare, modeste. Deci, la obiect:

Madam Comișeloaie regretă nespus că nu există posibilitatea să vină la Cluj, fondurile ei personale deocamdată nu-i permit (la care eu, fiind sigur că sunt adevăratul interpret al sentimentelor dv., i-am spus că regretul e de partea dv. (!), lucru cam delicat, de altfel, dar să lăsăm...), dar a acceptat să-și trimită comunicarea ca să i se citească. Să mai ziceți acuma că nu aveți trecere la dame! Va fi și fonomontajul cu *Miorițele* muzică, sper la înălțimea Clujului, dacă nu, măcar a dealului Feleacului; în orice caz, instructiv pentru cei care n-au auzit în viața lor așa ceva. Și va fi și ubicuu românesc (cu *î* din a se scrie!!) Am uitat să vă spun că regret că nu l-ați invitat și pe Dunăre, să se reverse asupra Mioriței (atunci să fi văzut catastrofă! Diluviul ar fi fost mic pe lângă valurile lui!). Cât despre D. Pop, ținând seama că s-a purtat cum se știe și mai cu seamă că a vorbit atât de „frumos” de dv., nu cred că regretați. Afară de cazul dac-ar fi venit cu ceva substanță.

Altele mai importante... nu-s, decât că abia azi am terminat cu corectura volumului doi, și luni mă duc să iau în brațe volumul trei și, apoi, ține-te!

Iar seara, ca să mă distrez, redactez la Creangă și, când simt că nu mai țin capul, mă mai duc la câte un film, că atâta destindere-mi oferă nenorocita asta de Capitalie. După care atâția râvnesc. Pe-aici, deocamdată, iarăși pace, am înțeles că și Pop epistolește (curat!) mai rar (à propos: studenții l-au poreclit unchiul Sam, nu e drăguț? În orice caz, e mai elegant decât moș c...i, cum i-am zis eu! Asta ca să ziceți cât sunt de al dracului: așa e, sunt și-o fi, până în ceasul de-oi muri! – vorba folclorului).

Deci, eu voi fi cu toate cam luni, 3 mai a.c., în urbea dv., sper ca, în prealabil – de ce să nu profit? –, să dau o raită pe-acasă, mi-e dor de mugur verde, așa că voi pleca prin 30, vineri dimineața. Dacă survine vreun cataclism (ceea ce n-are cum), telegrafiati-mi, dacă se poate, la vreme. Am uitat să întreb secretariatul dacă a primit adresa, dar mă voi interesa luni dimineața (primul lucru pe agendă, al doilea, programarea executării fonomontajului Miorița. Măcar să le execut pe ale șefului de la Cluj, dacă la București... eh!)

Cu aceasta, închei epistolia mea cu destui țepi, urându-vă sărbători fericite, petrecere bună și celelalte.

Al dv., același,

O. Bârlea

11.

București, 21 sept[embrie] 1965

Stimate domnule Mușlea,

Am tot zăbovit cu scrisoarea promisă, credeam că o să mă readaptez la miticie, dar merge greu și parcă din ce în ce mai greu mă integrez în mediul ăsta citadin. Se vede că rădăcinile de mocan îs prea tari: n-am ce le face! Și, acum, să trec la chestiune.

Am citit recenzia dv. cu atenția cuvenită (ceea ce nici nu trebuia să mai spun, fiindcă se înțelege!), am dat-o la Biblioteca Academiei, a Institutului, lui Pop (care imediat s-a uitat pe prima pagină să vadă... ce lipsea! Și nu i-a... plăcut!) și altor câțiva „binevoitori”. Nu știu dacă ați trimis vreo una lui Caraman, altfel i-aș trimite eu.

Așa – să revin din paranteză –, recenzia e mai mult decât măgulitoare în aprecierile super-superlative, care desigur că vor irita pe mulți „amici” ai mei și mai cu seamă ai dv., cu toate că, în ansamblu (deci, și un totuși!), recenzia poartă urmele caracteristice celor din faimosul triunghi – pentru cine le știe paște, evident! N-am zis bine?

M-am bucurat că ați mai adăugat o piatră la sorbul bietului Marienescu, hulit mai cu seamă de conaționalii lui de la sud de Mureș. Informațiile date sunt binevenite pentru conturarea omului și epocii, reiese că avea antene mai lungi de cum le arătam eu. Mai sunt și altele – pe care credeam că le adăugați (și de care mă temeam mai mult!) –, găsite de mine după ce am dat studiul, scris în 1950, la care ulterior n-am făcut decât să scot, să reduc și să fac foarte mici îndreptări la ceea ce era depășit acum 5-6 ani, când i-am făcut ultima revizie. Recenzia dv. m-a bucurat și pentru faptul că, în sfârșit, am putut citi și eu o recenzie, așa cum ar trebui să se scrie, constructiv și cu migală, chiar dacă laudele sunt debordante și iritante pentru... unii. Că vă mulțumesc, se înțelege, și e prea puțin...

Altele: lucrarea despre Pitiș va apărea separat, nu în volumul de studii, cum era o versiune și cum v-am informat, deși, în consiliul „mare” (la care eu n-am avut acces), s-a obiectat că de ce se dă atâta importanță unui... Pitiș. Lucrurile merg greu la editură – abia azi am terminat corecturile în pagină la vol[umul] II și mai e III, care nu e gata la corectura editurii – așa că planificările sunt destul de relative.

Cred că sunteți acuma „uns” de comisia clujeană de concurs (cine a fost?) și îmi închipui că v-ați amuzat copios, fiindcă există și situații menite să cultive simțul humorului, chiar și la... sud-ardeleni, care se pare că îl au hipertrofiat, cel puțin la ei în patrie, fiind, se pare, susceptibili, la schimbările de latitudine. Mi-e teamă că vă faceți prea mare bătaie de cap cu neofiii ăia – mai cu seamă cu pâ râul ăla ce se crede fluviu! – ceea ce nu e deloc bine. Bietul Taloș e absent, mi-a trimis o ilustrată din Zalău și firește că e cu gândul departe. Domnul Chinezu e tot așa, parcă puțin mai stins și nu mai sunt semne de mai bine. Sunt atâtea tristeți pe care omul trebuie să le primească așa cum sunt... Nu cred că ne vedem la sesiunea din octombrie, fiindcă eu voi fi pe teren – în zona Aiud-Câmpeni, deci tot pe acolo –, dar ne vom întâlni mai târziu și, sper, mai bine. Până atunci, vă doresc multă sănătate și... mult calm cu subalternii, lua-i-ar ahăla.

Al dv., același,

O. Bârlea

P.S. Multe sărutări de mâini doamnei Mușlea, mult prea amabilă de câte ori ne întâlnim, deși nu i-am spus... chiar tot!

O. Bârlea

12.

București, 8 noiembrie 1965

Mult stimate domnule Mușlea,

Mi se pare că nu v-am scris de multă vreme (constatarea pare a fi de bun augur!). Și am socotit că nu ar strica să vă mai trimit 2-3 rândurile de-ale mele! (și rimează, nu?)

Am aflat că n-ați fost la sesiune, ceea ce n-a fost o prea mare pierdere, după cum poate ați aflat de la participanții clujeni. Îmi pare rău că nu l-am văzut și pe „junele” Taloș, să-l mai descos și pe el ce și cum. Se pare că nu vă simțiți așa cum ar trebui, dar... vorba franțuzului, „faute de mieux” (!!). À propos: domnul Chinezu – de data asta trebuie s-o spun – e rău, adică aproape nu vede nimic, umblă exact ca un orbete și vorbește greu. În plus, are și sincope, de pildă, ieri nu l-am putut vedea, ia nu știu ce fel de medicamente tari, franțuzești (a ajuns acum să se franțuzească!!), care îl năucesc de cap. Doamna Nela plânge și se jelește, dar...

Alaltăieri, am luat câteva cărți de la nepoata lui Pușcariu – o cunoașteți, Magdalena (Mamina, nu?) Vulpe, pe noul nume –, mai mult ca să am și de la el, asta după moartea Liei Pușcariu-Manolescu și abia atunci mi-am dat seama cum se lărgește solul din jur...

Am aflat și despre „încăunarea” dv. (nu v-am băut, dar, la proxima ocazie, nu scăpați!) și nu pot să vă urez decât „la mai mare”!! (că și belelele curg, nu?). Mi-a spus-o asta Butură, pe care l-am întâlnit după întoarcerea mea și era mai acru ca de obicei. Nu știu ce se întâmplă cu omul ăsta, fiindcă nu găsește altceva de discutat decât să bârfească aceleași cazuri, cu zelul ineditului. Bine, toți (sau aproape toți) bârfim, dar nici așa, să o ții una și bună; el nu-și dă seama că-și face sieși un deserviciu și-i merge faima ca atare. Mai bine ar lucra ceva serios și cu temei, că e vremea („höhte zeit”, cum zice neamțul).

Eu, de când am venit, mă lupt cu corecturile, sunt la corectura a II^a, am terminat deja primele două (1200 p.!!!) și mai am ultimul, încât joia viitoare – 11 – le predau cu mare pompă, cerând „bun de tipar” și, dacă am noroc, în decembrie începe tipărirea și apoi... când o fi gata. Aș fi vrut să vă aduc unul de Anul Nou, dar nu se va întâmpla așa o minune. Apoi, mă apuc să corectez manuscrisul despre *Poveștile lui Creangă*, ca să le dau editurii cel târziu până la finele lunii și apoi... vom mai vedea!

Pop e acuma mai-mai de cum îl știți, mai „șteif”, parcă i-ar fi băgat cineva o țepușă prin partea innomabilă (!?!), cu toate că, uneori, uită ce a

devenit (și mai cu seamă că a venit din U.S.A. – de care face mereu caz) și atunci e mai „popular”, cum îi place să se creadă. Păcat că n-ați venit să-i depuneți omagiile (vedeți că tot al dracului am rămas, nu?)

Altecelea, altă dată – poate de Anul Nou –, cu rugămintea de a mă înștiința – fie cât de scurt – despre dv. Multe sărutări de mâini Doamnei Mușlea, pentru care aș avea niște explicații (!??)

Al dv., același,

Ovidiu Bârlea

13.

București, 23 noiembrie 1965

Mult stimată domnule Mușlea,

Profit de ocazie – și în nădejdea că nu vă chiar displace – vă trimit câteva rânduri. Mai ales că, acum vreo două săptămâni, v-am trimis cu poșta o altă epistolă, prin care vă întrebam de sănătate și de altele, dar se vede că sunteți prea ocupat ca să mai scrieți și scrisori, și încă cui!! Într-o vreme, chiar m-am gândit că, poate, acum, de când v-ați avansat în grad și sunteți „șef de secție” (O! O!), nu mai firitisiți să stați de vorbă cu ălalți... mai ales că nu sunteți singurul (oho!)

Mi-a spus anumite lucruri Idu, deși le-aș fi preferat știrile mai directe – și mai autentice –, dar trebuie să mă mulțumesc și cu atât. M-a îngrijorat faptul că se anunță mari inundații pe acolo: Someșul ca Someșul, dar cu Dunărea ce vă faceți? Cine s-ar fi gândit că se va schimba „geografia” țării atât de mult! Dar iată că se mai întâmplă și minuni!

À propos: am vorbit cu Pop despre venirea la București, pentru instruire, a lui Idu și Kirschlager, după 1 ianuarie, pentru vreo trei luni, ceva ce s-a făcut și acum cinci ani cu Helga (oh! Ce suave amintiri vă trezesc!) etc.^{le}, și a rămas să întrebe Purecele niște chestiuni de formă (cu plata etc.) și vi se face invitația imediat, dacă nu uită secretarele astea.

Celelalte: dl. Chinezu e tot așa cum v-am scris, deși mereu îmi amintesc că am rămas același, cu aceleași atitudini „blasfematorii” (găsiți? Mi se pare o exagerare totuși, fiindcă sunt alții cu limbi mult, mult mai ascuțite!)

Poate ne vom vedea mai repede, adică eventual de Anul Nou, dacă sunteți în stare să bem așa serios, nu mursă muierescă și altele asemenea. Deocamdată, nimic sigur, dar trebuie să mai ies, căci m-au cam surpat corecturile din lunile astea două (*Antologia* – ultima cu bun

de tipar – deși abia în 1966 va ieși, sperăm în primele luni – și textul dactilografiat despre *Poveștile lui Creangă*).

Ce-o mai fi încolo, nu știu. Aș vrea să hibernez câtva ca un urs din ăla care nu vrea să mai știe de nimic, nici de mâncare.

Pruncii dv. ce vă fac? Să nu-i scăpați în Dunăre, nu le dați voie să facă „baie” și altele, să nu le purtați doliul (!?)

Altele, altă dată. Multe sărutări de mâini d^{nei} Mușlea, (pe care aș vrea să o văd mai repede decât pe dv.!)

Al dv., același cu aceleași... ieșiri,

O. Bârlea

14.

București, 20 decembrie 1965

Mult stimată domnule Mușlea,

V-am primit epistolia încărcată cu fel de fel de vești și întrebări – mai dihai decât o agendă cu imixtiuni erotice (!). Se vede că ați avut energie de prisos, pe care trebuia s-o cheltuiți, altfel nu mai ținea supapa... Îmi pare bine că sunteți bine, după toate încercările, inclusiv cele cu temperatura (dacă sunteți „temperamental”, sunteți predestinat la așa ceva!)

Și-acu, s-o iau de la capăt, mai bine zis de la capătul cozii.

1) Referitor la povestea cu nemulțumitul de soartă (Aa.Th. 555), varianta în chestie e japoneză: pentru amănunte, „pupulul” dv. să se adreseze la Bolte-Polivka¹⁷³, I, p. 148. De altfel, la p. 138-148, se află o mică monografie a tipului. Am vrut să copiez pasajul, dar m-am gândit că sus-numitul trebuie să-l caute singur, iar dacă nu știe nemțește, să nu se ocupe de povești!

2) Am vorbit cu Mamina Vulpe și mi-a promis că vă expediază, de îndată, fotografia solicitată – chiar are așa ceva – prin plic, cu rugămintea de a o informa la ce anume o folosiți (afurisită de femeie, ce să-i faci!!)

3) Relativ la fișele solicitate, Julia a dat din mâini, spunând că nici Bucureștiul nu dispune actualmente – cel mult ar putea împrumuta cam 100 fișe, ceea ce nu ajunge nici pe o măsea! Cele evidente s-au consumat și, până mai fac altele, mai durează. Ar fi nimerit să vă adresați lui Pop,

¹⁷³ Johannes Bolte, Georg Polivka, *Anmerkungen zu den Kinder und Hausmärchen der Brüder Grimm*, vol. I, Leipzig, 1913, VIII + 556 p.

flatându-l că fără el nu se poate face nimic în folcloristica românească, inclusiv... (era să spun ce, dar citește și d^{na} Mușlea scrisoarea!), că, dacă-l gădilați puțin la paranoie, se mișcă puțin lucrurile.

4) Despre al dv. Alexics, vă informez următoarele: marți, acuma, la o ședință, după terminare, fără nici o provocare, Pop comunică (eram numai eu cu Stahl) că a fost anunțat Institutul să se prezinte la Ed[itura] Academiei, pentru a ridica stocul respectiv din cele 800 de exemplare destinate difuzării peste hotare (pe care o face Institutul cu Bibl[ioteca] Ac[ademiei] potrivit unei liste) a culegerii lui Alexics, în două volume! Deci e vorba de zile până la piața noastră.

Despre Pitiș, mi-a spus ieri Șerb că va apare la anul. M-a rugat să vă recomand pe fostul lui coleg, Ilișiu¹⁷⁴ de la Aiud. L-am cunoscut și eu, în octombrie a.c., în culegerea din Trascău, se ocupă – cum poate la Aiud – cu folclorul și pare băiat serios (adică nășăudean serios). Dar, dacă e vorba să concureze cu Pavelescu, nici nu se mai poate pune problema.

Lucrarea mea apare (adică va apare) în tr[imestrul] I, căci de-abia în februarie vor avea hârtie (bună – zice el – pentru trei volume la casetă: mai că nu-mi vine să cred!) Iar *Creangă*, poate în 1967, dacă voi fi mai norocos (mi-au ieșit numai 400 p., din care aproape 100 p. texte – variante folclorice și citate). Nu e tocmai cum aș fi vrut eu, dar așa e când redactezi serile, pe apucate.

Mâine dimineată plec, pe teren, în Loviște, pentru colinde, până în 25 dec[ecembrie], iar din 26 până la Anul Nou, am concediu fără plată, mă duc în Mocănime. Sper ca, de Anul Nou, la înapoiere, să mă abat și pe la Cluj, dacă mă voi putea deslipi de Mocănime mai ușor. Atunci vom vorbi mai multe – inclusiv bârfeala ce s-a acumulat între timp.

D^l Chinezu e tot așa cum v-am scris, decât că parcă e mai slăbit. Bietul vorbește greu, de umblat, trebuie susținut, încât trebuie mereu asistat. Am rărit-o și cu plimbările, în starea asta.

Dacă vine Taloș între timp, nu ne vom putea vedea, asta poate mă va îmboldi și mai mult să mă abat pe la Cluj – și pentru unii din ciracii dv. (că ceilalți... pot da mâna cu ai noștri ăi mulți!!)

Ziceți că d^{na} Mușlea e slabă și nervoasă: cred și eu, cu asemenea companie! (al dracului, nu??) De-acuma am zis destule, mă stăpânesc, rămânând același, al dv.,

O. Bârlea

¹⁷⁴ Ioan Ilișiu (1932-2000) va ajunge, între 1978-1990, director al Institutului de Cercetări Etnologice și Dialectologice din București.

P.S. Multe sărutări de mâini d^{nei} Mușlea, în speranța că vom „dezbate” problema la fața locului.

O.B.

15.

București, 8 februarie 1966

Stimate domnule Mușlea,

Iată, s-a-mplinit luna – și mai bine – de când v-am văzut și v-am promis că vă scriu. S-a întâmplat că mi-a venit greu la întoarcere, până m-am aclimatizat – nu știu de ce merge mai greu ca înainte, ar trebui să fie pe dos, se vede că-s eu prea mocan, incompatibil cu miticizarea! –, apoi am avut multe treburi pe cap, care mi-au luat multă vreme „privată”, între altele și un articol despre folclorul din poezia lui Goga, pe care mi l-au cerut steliștii pentru numărul din martie. (Mai am unul despre folclor și poezia lui Blaga, pentru numărul din mai: cum vedeți... o dau cu literatura! Ce să fac, trebuie și astea, și, pe urmă, merg mult mai ușor la publicat). Multe vești cred că vi le-a comunicat mult prea intimul dv. amic – și încă „superior” (?!?) – M. Pop, în vizita-i de la Cluj ca mare „împăciuatorist” (à propos: cred că le-a încurcat cum numai el știe, când vrea să-și dea importanță). Am aflat că încă ați rămas „secție”, spre satisfacția unor clujence subalterne, care țin să fie mai „subalterne” aici (!?!). A fost și madam D. Akermann¹⁷⁵ – pe numele ei cel nou și semnificativ –, care nu v-a văzut (de fapt, nici n-avea de ce, știu că nu mai prezintă farmec pentru dv., care v-ați mutat cu inima pe la Göttingen sau așa ceva). (N-am de ce s-o mai ascund, dacă știe până și d^{na} Mușlea!) M-a bucurat antrepriza dv. cu obiceiurile calendaristice din sudul Chioarului (prin mai e frumos pe-acolo și mai este încă și pălincă, așezată bine, chiar dacă nu rivalizează cu cea de Turț!) cu Ion Taloș, care a rămas tot vrednic, deși îmi pare rău că se tot amână plecarea lui.

Cred că ați văzut și n^{ru1} 1 din revista pe anul acesta: e mai slabă de cum mă așteptam, după noua formulă redacțională și după opintirile depuse de adjunct, dar se vede că tradiția e încă tradiție. Păcat.

L-am văzut alaltăieri pe dl. Chinezu: e tot așa slab și optimist totuși, nu știu ce se va mai întâmpla, deși [pe] d^{na} Nela am găsit-o mai optimistă ca de alte dați.

---

¹⁷⁵ Numele dobândit prin căsătorie de folclorista Doina Truță (1934-2013), cercetătoare în cadrul Institutului de Etnografie și Folclor din București.

Nu știu dacă ați primit fotografia lui Pușcariu, fiindcă Mamina mi-a spus, prin 7 ianuarie, la o întâlnire (la dl. Chinezu, nu cum ați insinua dv.!), că v-a trimis fotografia solicitată, dar a venit înapoi: scrisese strada Odobescu, în loc de Bolintineanu. Ce să faci, așa sunt savantele, distrase, cu capul numai la „probleme” de cele mari. Mi-a promis că o va reexpedia, nu știu dacă s-a ținut de cuvânt. Am aflat și de la d^{na} Caracostea că v-a trimis o altă fotografie a soțului ei. Poate plănuți să scrieți ceva despre activitatea lor folclorică. După multe târăgăneli, d^{na} Lucia P[rotopopescu] a izbutit să depună la Editura Academiei volumul cu studii de folclor al prof[esorului] Caracostea (sunt cele inedite despre doină – unde se pare că are dreptate, în colindele din Lovișteea, am surprins verbul doina, cu sensul de a legăna –, apoi despre baladă, un fel de sinteză a cursului, cu noi observații, la care eu am insistat să adauge și capitolul de istoria folcloristicii din curs, celelalte fiind publicate în „Rev[ista] Fundațiilor [Regale]”). Să vedem cine va refera despre el și cum se va solda publicarea, dat fiind ritmul lor de melc. Mai circulă și zvonul că partea de literatură, folclor ar trece la Ed[itura] p[en]t[ru] Literatură, dar și aicea lucrurile merg prost. Până și ei sunt scârbiți că, într-un an, au publicat numai două lucrări de folclor și ambele reeditări! Cât despre biata mea antologie, acum aflu că de abia în tr[imestrul] II va fi hârtia necesară (și parcă văd că din II se face IV, dacă nu și mai rău!). Cât despre lucrarea dv. despre Pitiș, am aflat că e în „rezerva” anului 1966, ceea ce necesită mult noroc (adică hârtie etc.), ca să iasă la timp. Dar tot e bine că știm să ne facem iluzii, măcar cu ele ne mai ținem.

Aș vrea să știu ce mai faceți, cum mai păstoriți iepurii aceia atât de ageri la... fuga „științifică” (nu știu de ce nu v-ați prezentat până acuma la nici un concurs cu ei). Poate pe la finele lui februarie sau începutul lui martie, să mă reped până la Cluj, așa, în doru’ lelii, cum se zice, deși lelele de pe la Cluj s-au cam „lelit” de-a binelea! (Of! Și iarăși of!) Până atunci, poate îmi mai răspundeți ce și cum. Multe sărutări de mâini doamnei Mușlea.

Al dv., același (cred), neschimbat,

Ovidiu Bârlea

16.

București, 1 martie 1966

Stimate domnule Mușlea,

Nu v-aș fi răspuns la epistolie, dacă nu survenea ceva „oficial”, aș fi așteptat să vă răspund „oral”, acum, duminică sau luni (adică 6 sau 7 martie a.c.), cât voi fi la Cluj (sosesc sâmbătă seara).

Iată despre ce e vorba. „Revista” „noastră” (o! o!) cea faimoasă va scoate un număr festiv, dublu (n^{rii} 5-6), închinat Centenarului Academiei. Ca atare, el va cuprinde articole închinat înaintașilor – decedați –, care nu s-au învrednicit de vreun studiu (ca al meu despre Marienescu) și sunt importanți etnografi și folcloriști. Un astfel de articol va fi și despre A. Gorovei. Eu v-am propus pe dv. să-l scrieți, ca cel mai indicat etc. etc. (știu că aveți și aspecte inedite despre el, pe urmă omul a fost ocolit mult în ultima vreme, nu știu de ce. Eu v-am propus pe dv. în calitate de dușman al dv., încât aveți libertatea să primiți sau... să refuzați. Dimensiunile articolului: până la 20 p. dactilografiate și ultim termen: 15 iunie a.c. Până mă întâlnesc cu dv., vă gândiți și îmi comunicați „verbal”, dat fiind că am marea calitate de „membru” (!?). Mie mi-a revenit – o să vă dau detalii la întâlnire – cel general: *Academia Română și cultura populară*, pe toată perioada 1866-1966, deci intrați și dv. cu Arhiva (n-aveți idee ce bine-mi pare că v-a venit rândul să vă macin în dinți!! Mi-e că totuși n-o să mă satur!!!)

Eventual, dacă e prea obositor pentru dv., vă puteți gândi și la o colaborare, adică un articol cu doi autori: dv. și, de pildă, să zicem slăbiciunea dv. Dunăre (!) sau chiar Medan (!!)

Știu că v-ar fi convenit de minune H. Stein, dar ce să-i faci, dacă a plecat („argumentele” dv. de a o reține au fost prea slabe!!)

Dar m-am prea întrecut cu vorba pentru câte vroiam să vă scriu (asta din cauză că am mâncat în astă seară mai mult decât mi-e porția obișnuită. Noroc că n-am luat și o halbă, că, altfel, era prăpăd! Ce v-aș fi tachinat cu câte știu eu!!)

Rămâne, atunci, ca, duminică dimineața, să vă dau un telefon – „clujean” – și să vedem ce și cum.

Al dv., același,

O. Bârlea

P.S. Multe sărutări de mâini doamnei Mușlea, pe care doresc să o găesc nu așa cum mi-o descrieți dv. tendențios și...

O.B.

17.

București, 25 martie 1966

Stimate domnule Mușlea,

Am întârziat atât de mult cu epistolia ce v-o promisesem, încât poate v-ați pierdut răbdarea – și poate m-ați suduit „d’e Dumn’ezău” sau măcar „d’e dumn’ecat”!!! (!) –, dar veți vedea mai jos de ce. Adică a lipsit Pop, pe care n-am apucat decât să-l văd și să-i spun, la întoarcerea de la Craiova (de care acum mi-am dat seama că e un București mai mic, așa cum trebuie să fi fost acesta, să zicem, pe vremea lui Eminescu), ce aveam de spus, dar – hoțul și șmecherul – nu mi-a spus că pleacă!! Vă scriam și prin Taloș, dar dumnealui a dispărut fără nici un semn, deși îl rugasem să ne dăm bună ziua. Așa e cu tinerețea asta, căreia îi place numai să culeagă de-a gata de pe gardurile streșinite cu plăcinte... (Ă propos, de când n-ați mai mâncat plăcinte, vreau să zic din alea autentice, folclorice, în tigaie sau – și mai bune – pe lepede?)

Să le iau dară pe rând, conform procedului tradițional.

1) Cu d^l Coriolan Suciu, d^{na} L[ucia] Protopopescu mi-a spus apriat că ea nu a înțeles niciodată să nu se țină de cuvânt în ceea ce privește remunerarea bănească – pe lângă mulțumirile expediate deja –, dar că nu a găsit „modalitatea” de a determina cuantumul. În acest sens, vă roagă pe dv., cu toate supărările pe care le implică, să o ajutați în acest sens și ea de îndată se va executa... prin mandat poștal! Nu știu dacă nu v-a scris cumva în acest sens, după plecarea mea din Cluj, eu parcă am reținut că da. Vă roagă, totodată, să o iertați, dacă v-a pus într-o situație cam „delicată”, cum se zice pe la mahala.

2) Propunerea de a scrie desper Gaster în numărul jubiliar nu a găsit aprobare în onoratul consiliu de redacție, Pop fiind [el] însuși de părere, din motive care țin de mai multe resorturi. Le-am relatat situația cu articolul dv. despre Gorovei (a mai apărut unul de I. Lăudat în „Limbă și literatură”, 10¹⁷⁶, dar slab și încâlcit, încât nu cred că vă e teamă să spuneți aceleași lucruri în chip independent). Pe de altă parte, s-a creat o „vacanță”

¹⁷⁶ Ion D. Lăudat, *Artur Gorovei folclorist*, în „Limbă și literatură”, tom X, 1965, p. 297-311.

de autor la numărul amintit. Anume, Pop propune pentru Caracostea un articol de extras din lucrarea de stat a unui student. Eu am citit lucrarea și am referat, dar contrar așteptărilor lui. Adică lucrarea era bună ca pentru un student, care se informează cum poate – și cu câte limbi știe –, dar prezentarea era, o dată, în felii – se referise, la lucrări, numai la *Miorița* și *Lenore* – și mai cu seamă nu era fixat în contextul folcloristicii din acea vreme. Am opinat, în consecință, că nu se poate publica, mai cu seamă în număr jubiliar, unde mai sunt alte articole, de unde, prin comparație, omul ar ieși vitregit față de ceilalți. Lumea a fost de părere, inclusiv Pop (nu știu dacă în sine nu s-a froasat, dar...), și am propus ca articolul să fie scris de Ion Mușlea, bineînțeles dacă dânsul acceptă. În acest sens, am fost autorizat să vă scriu și să așteptăm răspunsul. Deci, e vorba de o prezentare până la 20 pagini dactilografiate, predată până la 15 iunie a.c., cu o schiță biografică, o caracterizare a activității și a lucrărilor de folclor și cu o bibliografie a lucrărilor de folclor, care nu ocupă mai mult de o pagină, poate și ceva. Dacă vă lipsește, eu am o astfel de bibliografie, dar rămâne ca dv. să mai completați. Vorbind de lucrările lui, n-ar trebui scăpat articolul *Un examen de conștiință*, din „Drum drept”, 1915, Craiova (director N. Iorga), unde polemizează cu Lovinescu și face o caracterizare globală a folclorului și a rolului lui. Cred că revista se găsește la Cluj. Celelalte le aveți. În plus, dv. ați lucrat cu el – și acesta a fost unul din argumentele decisive – și știți o sumedenie de lucruri inedite, ca să zic așa. La caracterizarea metodei lui, n-ar trebui uitată raportarea ei cu școala finlandeză, mai ales că el susține – în mărturisirea înregistrată pe bandă de magnetofon – că a aplicat criteriul geografico-istoric înainte de a lua cunoștință de cele ale școalei finlandeze și că aportul său care îl diferențiază de aceasta este criteriul estetic, curios lucru, pe care îl neagă adversarii (!!)

Evident, dacă vă vine greu, solicitați colaborarea juvenilă a unuia din pruncii dv. de acolo, că aveți destui, atât că cei mai mulți nu prea sunt duși la biserică (!?)

3) Relativ la numirea de „consultant științific”, am aflat că aceasta o face secția respectivă a Academiei și că ea e prevăzută în regulamentul de funcționare a Academiei, începând de la gradul de șef de sector în sus. Cred că ar trebui menționată doar dorința, în cererea de pensionare, dat fiind că există paragraf legic despre așa ceva. Deci, dv. solicitați acest lucru în cererea dv. de pensionare – când va veni ziua aceea –, că vreți să rămâneți consultant științific în conformitate cu normele curente. Și eu am crezut că e o favoare care s-a făcut

ex-directorului Drăgoi¹⁷⁷ (alias Moș P...), dar lucrul e „reglamentar”. Puteți să cereți să vă uitați în volumul mare de Regulamente și decrete, editat prin rotaprint în 1965, care trebuie să existe la filială.

O să fiu și eu nevoit să vă rog să-mi procurați niște informații despre „Arhiva de Folclor”, altele decât cele publicate în „Anuar”, la vremea sa, când voi ajunge acolo, adică niște lucruri de natură statistică asupra materialului pe regiuni, genuri sau eventual alte criterii, fiindcă socot că e cea mai nimerită ocazie de a aduce la cunoștință publică ceea ce este, dincolo de ce se poate afla din „Anuar”. Sau poate că e mai bine să vin eu însumi vreo 3-4-5 zile, pe la finele lui aprilie, ca să le întocmesc eu (și să vă mai și... înțep câte oleacă?)? Ce ziceți? Dacă sunteți de părere, am să refer în acest sens onoratei direcțiuni și am să vin, chiar dacă voi veni pe contul meu (ca să vedeți cât de mult țin eu la... în fine!...) Deci, aștept răspunsul – adică răspunsurile dv. –, ca să mă conformez și să ne conformăm. Sper că vor fi pozitive pe toată linia. Până atunci, numai bine și sănătate și multe sărutări de mâini doamnei Mușlea.

Al dv., același,

O. Bârlea

18.

București, 26 mai 1966

Stimate domnule Mușlea,

Mai întâi, țin să vă spun că mă bucur nespun, aflând din scrisoarea lui Taloș că sunteți mai bine și mai cu seamă că d^{na} Mușlea a trecut de operație și e spre bine. Vești cât se poate de îmbucurătoare. Al doilea, să nu uit, mi-a spus astăzi Șerb că v-a trimis – sau vă trimite – contractul cu Pitiș, ca să-l semnați și să intre cartea „în producție”, cum zic eu, adică – mai întâi – să vă dea ce se cuvine din onorar. Dar mai este până la... Nu-mi fac un merit, însă i-am relatat pe scurt lui Șerb că amânarea nu e bună de nimic și că, de la o vreme, oamenii își pierd răbdarea. Și că... ce-i în mână (adică în pungă!!) nu-i minciună! (cu toată aversiunea dv. de bani!??)

Mai departe. Toate felicitările și cu toate mâinile, din toată inima, pentru *Alexici*. În sfârșit! (Dar și cu regretul, exprimat de mulți, că n-ați dat și volumul I, devenit o raritate, ca și *Marienescu, Pompiliu*,

¹⁷⁷ Muzicologul Sabin Drăgoi (1894-1968) fusese director al Institutului de Folclor din București între anii 1950-1964.

Hodoș. Am avut, deci, dreptate când vă spuneam eu că se va simți lipsa, dar... se vede că și trocarii seamănă la „calitatea” aceea cu mărginenii și, în genere, cu mocanii...!) (!) Știu că v-ar fi încurcat la note, prefață etc., dar se putea foarte bine scoate în două volume și atunci nu se mai amestecau paiele cu fânul (oh, ce academic!!)

Colecția e bună – m-aș fi așteptat să fie mai mare, după cum o lăuda el, doar și eu, numai la Pădureni dădusem peste o mie, fără variante, la lirică – și mai ales simpatică, cu material frumos și interesant. Ați avut mână bună și folcloristica va înregistra actul dv. cu meritele care se cuvin. După Pauletti, e a doua mare restituire a unor lucruri ca și pierdute.

Mi-a plăcut mult de tot și prefața și îndrăznesc să spun că bate pe cea de la Pauletti. E scrisă, cum să vă spun, într-un stil alert, ca dintr-o suflare, și mai cu seamă cu multă finețe și pătrundere. N-am bănuțit că sunteți în stare de atari subtilități, ținând seama de mediul trocăresc, deloc poetic ca atmosferă (a se vedea și *Hronicul* regretatului dv. amic), dar asocierea unor texte cu lumea din care a ieșit Lică Sămădău, apoi evidențierea acelor care poartă pecete eminesciană denotă ceva peste ceea ce lumea așteaptă în mod obișnuit de la folclorist. E bine urmărită și filiația unor texte cu A[nton] Pann și caietele de „verșuri” ale „studentilor”. E semnificativ faptul că tocmai Ineul, adică un târg, semi-urbe, e „centrala” acestora, cum era și de așteptat de la situația lui mai ridicată. Ziceți că portretul mândrei e din Miorița: mai că aș zice că e invers, fiindcă el circulă în atâtea alte creații, inclusiv unele colinde, adică e un loc comun, „prea comun” ca să descindă numai din Miorița. Mai ziceți acolo, într-o notă (p. 11), că nu știți de ce Diaconu „se leagă” de 1906: pentru că atunci a apărut *Graiul nostru*, I, al lui Candrea-Densusianu¹⁷⁸, cu orientare spre actualitate, probabil și pentru că în 1906 apare și colecția lui Țiplea¹⁷⁹, cu notarea riguroasă a pronunției (Bianu zicea că s-a luat după Weigand, ca semne diacritice, dar eu mai că aș fi sigur că după Alexici, cu care și seamănă atât de mult). O, ce-o să vă ia în dinți Diaconu, când o să citească! Mai ales că, pentru el, soarele răsare de la Densusianu și atât! Vă întrebați cum de a ajuns el la Botiza, în Maramureș (și vol[umul] D): sunt aproape sigur că n-a ajuns, ci a cules de la informatorul (mai puțin probabil informatorii) plecați în

¹⁷⁸ I. A. Candrea, Ov. Densusianu, Th. D. Sperantia, *Graiul nostru. Texte din toate părțile locuite de români*, București, Socec & Co., 1906, VIII + 554 p.

¹⁷⁹ Alexandru Țiplea, *Poezii populare din Maramureș*, în „Analele Academiei Române”. Memoriile Secției Literare, seria a II-a, tom XXVIII, 1906, 119 p.

deplasare pe pusta Crișurilor după cereale, atunci, ca și acuma. Nu pot să nu remarc faptul că ați reținut versurile cu răsucitul mustețelor! (Domnu Mușlea, domnu Mușlea!???) À propos: nu știu de ce ați scris c...ă, doar și cântecul popular spune „apriat” cum zic ardelenii: „N’ime nu șt’i trăgăna/ Ca hoțu și ca curva...” și-apoi până și în *Biblie* se vorbește de dulceața muierii curve, știți dv. mult mai bine, ce să vă mai spun eu!

La scriere – pentru mine cel puțin – e supărător acel ë (prea seamănă a grafie maghiară) și eu l-aș fi dat ę, cu un punct dedesubt (sau un cerc) cum se obișnuiește, fiindcă denotă tot așa de bine vocala închisă, cum vroia dumnealui să specifice. Dar astea-s fleacuri față de... Încă o dată, toate laudele, din toată inima. Păcat că nu le putem muia în nițel vin de ăl bun, domnesc. Dar îi va veni vremea, nu scăpați!

Altele... nimic important, deocamdată. Am terminat articolul (pe vreo două pagini, v-am încondeiat, de m-am răzbunat la inimă: în sfârșit! Să văd ce-o să ziceți când o să le citiți, atât că eu-s departe și nu prea se aude de la Cluj până aici!)

Lumea așteaptă să fie mai cald, ca să aibă gust mai bun cireșele. Cred că și la Cluj au sosit, poate chiar din alea „moacre”, cămoase ca piersica și dulci, nu degeaba se compară gurița muierescă tocmai cu cireașa! (De ce vă vorbesc eu așa... Știu că o să ziceți că flămândului pita i-n gând! Însă, n-aveți dreptate, decât, să zicem, spiritual, sau cum să zic). Nu știu ce-o să fie cu articolul despre Caracostea, fiindcă Pop zicea că o să scoată tot din teza aceea ce se poate, dar nu are timp. Zicea că poate nici cel despre Densusianu al lui n-o să-l poată scrie! Ce uscăciune! Până acuma îl putea face lotru ăla de Taloș, dar i-o fi fost frică să nu i se pună notă rea că scrie despre...

Aștept vești de la dv., multe și bune.

Cu convingerea că n-o să vă supărați de cele scrise (n-am nici un fel de fiere, mai degrabă puțină miere, chiar unde se pare că nu e), vă las, să nu vă mai obosesc.

Multe urări de sănătate și cele bune, domnule Mușlea. Multe sărutări de mâini doamnei Mușlea, cu toate urările posibile.

Al dv., același,